

ÇEVRE DENETİM RAPORU 2013

ÇEVRE DENETİM RAPORU 2013

*Bu çalışma;
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı,
Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü,
Çevre Envanteri ve Bilgi Yönetimi Dairesi Başkanlığı tarafından yayıma hazırlanmıştır.*

Bu kitabın her türlü basım ve dağıtım hakkı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na aittir.

ISBN : 978-605-5294-31-1

Yayın No : 22-1

Adres : Çevre ve Şehircilik Bakanlığı,
Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü
Vekaletler Caddesi No:1, Bakanlıklar - Ankara

Tel : 0 312 410 10 00

Faks : 0 312 417 02 57

e-ileti : cebyd@csb.gov.tr

web : www.csb.gov.tr/gm/ced

YAPIM - BASIM : Çağhan Ofset Matbaacılık - 0312 397 71 83

ANKARA - 2014

ÖNSÖZ

21. yüzyılı yaşayan günümüz dünyasında, artan sanayi faaliyetleri, doğal kaynaklar üzerinde oluşan yoğun baskı, şehirlerdeki hızlı nüfus artışı sonucu oluşan hızlı şehirleşme çevre sorunlarının ana kaynağını oluşturmaktadır.

Gelişen bilgi teknolojileri ve iletişim sektörü sayesinde küresel bir köy haline gelen dünyamızda, artan sanayi faaliyetleri, sanayi faaliyetlerinin meydana getirdiği çevresel olumsuzluklar, doğal kaynaklar üzerinde oluşan yoğun baskı hayatımızın her anını

etkileyen ve şekillendiren bir konuma yükselmiştir. Bunun bir sonucu olarak çevre sorunlarının sadece meydana geldiği bölgeyi değil tüm dünyayı etkilemesi ve ilgilendirmesi, çevre algısının ve çevreye olan yaklaşımın da küreselleşmesinde ciddi bir etken olmuştur. Artık çevre sorunları yerel ölçekte değil küresel ölçekte ele alınmakta, sorunun giderilmesinde uygulanacak eylem planları ve stratejiler küresel ölçekte hazırlanmaktadır. Ozon tabakasının giderek incilmesi, iklim değişikliği ve bu değişikliğin sonucu oluşmakta olan doğal afetler, denizlerin yükselmesi bunun en somut kanıtlarıdır.

Sürdürülebilir kalkınma stratejilerinde ana tema, karar verme sürecine ekonomik ve çevreci düşünceleri, yaklaşımları entegre etmektir. Bu nedenle, ekonomik ve çevreci kaygılar birbiri ile çelişkili olmak durumunda değildir. Yoğun bir şekilde tükettiğimiz yerüstü ve yeraltı kaynaklarını bilinçli ve tasarruflu bir şekilde kullanmak en büyük sorumluluklarımızdan birisi olmalıdır.

Anayasamızda yer alan “Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir” ifadesi doğrultusunda, çocuklarımızdan emanet olarak aldığımız dünyada, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olarak gelecek kuşaklar için yaşanılabilir, huzurlu ve ferah çevre oluşturma çabası içindeyiz.

Bunun bir sonucu olarak; ülkemizde etkin bir çevre yönetimini sağlamak, çevre kirliliğini en aza indirmek, çevreyi korumak ve geliştirmek adına çevre mevzuatı kapsamında gerçekleştirilen; her biri çevresel uygunluk zincirinin bir halkasını oluşturan çevresel etki değerlendirmesi, izin verme/lisanslandırma faaliyetleri ve çevre denetim ve yaptırım uygulamaları Bakanlığımız açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu rapor 2013 yılı içerisinde Bakanlığımızca çevre alanında gerçekleştirilen çevresel etki değerlendirmesi, izin verme, lisanslandırma faaliyetleri ile çevre denetim ve yaptırım uygulamaları hakkında detaylı bilgi sunmaktadır. Bu kapsamda, raporun akademisyenler, sivil toplum kuruluşları ve diğer kullanıcılar için yol gösterici ve planlayıcı bir değer taşımasını ümit ederim.

İdris GÜLLÜCE
Çevre ve Şehircilik Bakanı

KISALTMALAR

ÇDY	Çevre Denetimi Yönetmeliği
ÇED	Çevresel Etki Değerlendirmesi
ÇEDİDGM	Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü
ÇEDY	Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği
GFB	Geçici Faaliyet Belgesi
ÇKAGİLHY	Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik
ÇŞİM	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
ÇYGM	Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü
ECENA	Katılım Ülkeleri için Çevresel Uygunluk ve Yaptırım Ağı (Environmental Compliance and Enforcement Network for Accession)
ECRAN	Katılım Ülkeleri için Bölgesel Çevre ve İklim Ağı (Environment and Climate Regional Accession Network)
EKİP	Evsel ve Endüstriyel Çevresel İzleme Programı (Programme For Domestic and Industrial Environmental Monitoring)
IMPEL	AB Çevre Mevzuatının Uygulanması ve Yaptırımı Ağı (European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law)
INECE	Çevresel Uygunluk ve Yaptırım için Uluslararası Ağı (International Network For Environmental Compliance and Enforcement)
PGD	Piyasa Gözetimi ve Denetimi
RENA	Katılım için Bölgesel Çevre Ağı (Regional Environmental Network for Accession)

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	III
KISALTMALAR	IV
1.GİRİŞ	1
2.ÇEVRESEL İZLEME	5
2.1.Tanım	5
2.2. İzleme Faaliyetlerinin Türleri	5
2.3. Uygunluk İzlemesi	7
2.4. Çevresel Etkilerin İzlenmesi	8
2.5. Türkiye’de Çevresel Etkilerin İzlenmesi	9
2.5.1. Evsel ve Endüstriyel Kirlilik İzleme Programı (EKİP)	12
2.5.2. Denizlerde Kirlilik İzleme	13
2.5.3. Gerçek Zamanlı Uzaktan Atık Su İzleme	13
2.5.4. Endüstriyel Hava Kirliliğini İzleme	14
2.5.5. Hava Kalitesi İzleme	15
3.ÇEVRE İZİNİ	17
3.1. Çevre İzni Ve Lisansı	17
3.2. Çevrim İçi Çevre İzni	19
3.3. Çevre İzni Sisteminin Avantajları Ve Sağlanan Çevre Kazançları	20
3.4. E-İzin Başvurularının Yapılması	21
3.5. İzin Ve Lisansa Tabi Faaliyetler	22
3.6. Çevre İzin Ve Lisans Süreci	22
3.6.1. I. Aşama-Geçici Faaliyet Belgesi Başvuruları	23
3.6.2. II. Aşama- Çevre İzin/Çevre İzin Ve Lisansı	23
4.ÇEVRE YETERLİK HİZMETLERİ	24
4.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu Hazırlayacak Firmaların Yeterlik Durumları	24
4.2. Çevre Görevlisi ve Çevre Danışmanlık Firmaları Yeterlik Durumları	24
4.3. Çevre Etiketleri Çalışmaları	26
4.4. Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarları Yeterlik Çalışmaları	27
5.ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ FAALİYETLERİ	29
5.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi	29
5.2. ÇED Başvuruları	31
5.3. Çevrimiçi ÇED Süreci Yönetimi	33
5.3.1. Çevrimiçi ÇED Süreci Yönetimi Projesi 1. Aşama (e-ÇED - 1)	33
5.3.2. Çevrimiçi ÇED Süreci Yönetimi Projesi 2. Aşama (e-ÇED - 2)	37
6.İZİN VE LİSANS FAALİYETLERİ	39
7.DENETİM FAALİYETLERİ	42
7.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü Denetim Faaliyetleri	42
7.1.1. ÇED İzleme ve Denetim Faaliyetleri	43
7.1.2. Büyük Endüstriyel Kaza Riski Taşıyan Tesislerin Denetimi Faaliyetleri	45
7.1.3. Piyasa Gözetimi ve Denetimi Faaliyetleri	47
7.2. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin Denetim Faaliyetleri	48

8.ÇEVRE KANUNU UYARINCA YAPTIRIM UYGULAMALARI	49
8.1. Çevre Kanunu Uyarınca İdari Para Cezası Uygulamaları	49
8.2. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları	54
9.DENETİM YETKİSİ DEVİRLERİ	56
10. ULUSLARARASI DENETÇİ AĞLARI ÇALIŞMALARINA KATILIM, PROJELER VE EĞİTİM FAALİYETLERİ	58
10.1. Uluslararası ÇED Kongresi	58
10.2. IMPEL Ağı Çalışmalarına Katılım	59
10.3. RENA Ağı Çalışmalarına Katılım	60
10.4. Çevre Denetimlerinin Planlanması Projesi (G2G10/TR/9/1)	61
10.5. Eğitim Faaliyetleri	64
10.5.1. ÇED Uygulamaları ve SÇD Hizmet İçi Eğitimi	64
10.5.2. Çevre Denetim Görevlisi Eğitimi	64
11.SONUÇ VE ÖNERİLER	65

EKLER

Ek - 1.	2013 yılında “2872 Sayılı Çevre Kanunu Uyarınca Verilecek İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ (2013/1)” Gereğince Uygulanacak İdari Para Cezası Miktarları	69-71
Ek - 2.	2013 Yılına Ait Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Lisansı Sayılarının İllere Göre Dağılımı	72-74
Ek - 3.	ÇED Yönetmeliği Kapsamında Verilen ÇED Kararlarının Sektörel Bazda Yıllara Göre Dağılımı	75
Ek - 4.	2013 Yılında İl Müdürlükleri Tarafından Yapılan Denetim Sayıları ve Uygulanan Ceza Miktarları	76-78
Ek - 5.	2013 yılında Bakanlık Merkez ve İl Müdürlükleri Tarafından Yapılan Denetimlerin Türlerine Göre Dağılımı	79-81
Ek - 6.	2009 - 2013 Yılları İçin Bakanlık ve Merkez ve İl Müdürlüklerinin Denetim Sayıları ve Ceza Miktarları	82-85
Ek - 7.	2013 Yılında İllerde Yapılan Egzoz Denetim Sayıları ve Uygulanan Ceza Miktarları	86-88
Ek - 8.	2013 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri Tarafından Yapılan Piyasa Gözetimi ve Denetimi Sayıları ve Uygulanan Ceza Miktarları	89-91
Ek - 9.	2013 Yılında Tespit Edilen Uygunsuzluk Sayılarının ve Uygulanan Ceza Miktarlarının Dağılımı	92-95
Ek - 10.	Gemilerden Kaynaklanan Kirliliğin Denetimi ve Yaptırım Uygulanması Konusunda Yetki Devri Yapılan Kuruluşlar Tarafından Yıllara Göre Uygulanan Ceza Miktarı	96

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 1	Çevresel Etki Değerlendirmesi raporu hazırlama yetkisine sahip firmaların sayısı	24
Çizelge 2	Çevre görevlisi ve çevre danışmanlık firmalarının sayısı	26
Çizelge 3	Bakanlığımız tarafından verilen ÇED kararları	31
Çizelge 4	2013 yılı içerisinde alınan ÇED kararlarının sektörel dağılımı	31
Çizelge 5	2013 yılı içerisinde iade edilen ÇED dosyalarının sektörel dağılımı	33
Çizelge 6	2013 yılında verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni veya Çevre İzni ve Lisansı Belgesi	39
Çizelge 7	2013 yılında verilen lisansların konularına göre dağılımı	39
Çizelge 8	2013 yılında inceleme yapılan izin alt konu başlıklarına göre dağılımı	40
Çizelge 9	Bugüne kadar ÇKAGİLHY kapsamında verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni veya Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları	41
Çizelge 10	2013 yılında ÇED İzin ve Denetim Genel Müdürlüğünce gerçekleştirilen denetimler	45
Çizelge 11	Piyasa Gözetimi ve Denetimlerinin yıllara göre dağılımı	48
Çizelge 12	2013 yılında ÇŞİM tarafından gerçekleştirilen çevre denetimleri	48
Çizelge 13	Çevre denetimi sayılarının yıllara göre dağılımı	48
Çizelge 14	2013 yılında ÇEDİDGM tarafından gerçekleştirilen çevre denetimleri, uygulanan ceza miktarları ve sayısı	49
Çizelge 15	2013 yılında ÇEDİDGM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı	50
Çizelge 16	2013 yılında ÇEDİDGM tarafından uygulanan ceza miktarların dağılımı	51
Çizelge 17	2013 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı	51
Çizelge 18	Yıllara Göre Bakanlık Tarafından Çevre Kanunu Uyarınca Uygulanan Toplam Ceza Miktarları	54
Çizelge 19	2013 yılında Çevre Kanunu uyarınca Bakanlık merkez ve ÇŞİM'leri tarafından verilen durdurma kararlarının sayısı	55
Çizelge 20	Gemilerden Kaynaklanan Kirliliğin Denetimi ve Yapıtırım Uygulanması konusunda yetki devri yapılan kuruluşlar tarafından 2013 yılında uygulanan ceza miktarı	57
Çizelge 21	2013 yılında Bakanlığımız tarafından gerçekleştirilen denetim ve idari yaptırımların sayısı	65
Çizelge 22	2013 yılında Bakanlığımız tarafından gerçekleştirilen denetimler sonucunda uygulanan idari yaptırımların sayısı ve ceza miktarlarının sektörlere göre dağılımı	65
Çizelge 23	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen denetimlerin türleri	67

GRAFİKLER DİZİNİ

Grafik 1	2013 yılı itibariyle çevre mevzuatı çerçevesinde ölçüm/analiz yapmaya yetkili laboratuvarların dağılımları	28
Grafik 2	2013 Yılında ÇED Olumlu Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı	32
Grafik 3	2013 Yılında ÇED Gereklidir Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı	32
Grafik 4	2013 yılında verilen Lisans Belgelerinin konulara göre dağılımı	40
Grafik 5	Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik kapsamında bugüne kadar verilen Geçici Faaliyet Belgesi sayısı	41
Grafik 6	Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik kapsamında bugüne kadar Çevre İzni Belgesi veya Çevre İzni ve Lisansı Belgesi alan tesis sayısı	41
Grafik 7	Türkiye'deki Büyük Endüstriyel Kaza Riski Taşıyan Tesisler	46
Grafik 8	2013 yılında ÇEDİDGM tarafından uygulanan ceza miktarlarının dağılımı	51
Grafik 9	2013 yılında ÇŞİM'leri tarafından uygulanan cezaların sektörlere göre dağılımı	52
Grafik 10	2013 yılında ÇŞİM'leri tarafından uygulanan ceza miktarlarının sektörlere göre dağılımı	52
Grafik 11	Yıllara göre Bakanlık merkez teşkilatı tarafından Çevre Kanunu uyarınca uygulanan toplam ceza miktarı	53
Grafik 12	Yıllara göre İl Müdürlükleri tarafından Çevre Kanunu uyarınca uygulanan toplam ceza miktarı	53
Grafik 13	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın tüm birimleri tarafından Çevre Kanunu gereğince uygulanan ceza miktarının sektörlere göre dağılımı (%)	66
Grafik 14	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın tüm birimleri tarafından Çevre Kanunu gereğince uygulanan ceza sayılarının sektörlere göre dağılımı (%)	66
Grafik 15	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tarafından Uygulanan Denetimlerin Türlerine Göre Dağılımı	67

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1	Çevre İzininin kapsadığı konu başlıkları	17
Şekil 2	Çevre Lisanslarının kapsadığı konu başlıkları	18
Şekil 3	E-İzin Sisteminin çevresel faydaları	20
Şekil 4	E-İzin Sisteminin elektronik ortamdaki giriş kapısı	21
Şekil 5	Çevre izin ve/veya çevre izin ve lisansı süreci	22
Şekil 6	Resmi Gazetede yayımlanan ilk Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği	30
Şekil 7	Ek-1 ve Ek-2’de bulunan Çevresel Etki Değerlendirme süreçlerinin (projelerinin) harita üzerindeki dağılımı	34
Şekil 8	Ek-1 ve Ek-2 projeleri “İllere Göre Dağılımı”nın grafik halinde gösterimi	35
Şekil 9	Ek-1 ve Ek-2 projeleri “Sektörlere Göre Dağılımı”nın grafik halinde gösterimi	35
Şekil 10	“ÇED Olumlu Kararları”nın sorgulamasının gösterimi	36
Şekil 11	“ÇED Gereklidir Kararları”nın sorgulamasının gösterimi	36
Şekil 12	“ÇED Gereklidir Değildir Kararları”nın sorgulamasının gösterimi	37
Şekil 13	ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü organizasyon şeması	44
Şekil 14	ÇED İzleme ve Çevre Denetimi Dairesi Başkanlığının organizasyon şeması	45

RESİMLER DİZİNİ

Resim 1	Çevre Referans Laboratuvarı ve Laboratuvarda analiz çalışmaları	10
Resim 2	Bakanlığımıza Ait Seyyar Su ve Atıksu Analiz Laboratuvarı	10
Resim 3	Nehir ve Deniz Alıcı Ortamından Su Numunesi Alma Çalışmaları.	11
Resim 4	EKİP Çerçevesinde Havza İzleme Çalışmalarının ara raporlarının ve final raporunun kapak sayfaları	12
Resim 5	Denizlerde kirlilik izleme çalışmaları	13
Resim 6	Gerçek zamanlı uzaktan atık su izleme çalışmaları	14
Resim 7	Türkiye’de atık su izleme ağı internet stesi	14
Resim 8	Türkiye’de baca gazı izleme	15
Resim 9	Bakanlığımız hava kalitesi izleme istasyonları internet sitesi	15
Resim 10	Bakanlığımıza Ait Seyyar Hava Kalitesi ölçüm aracı	16
Resim 11	IMPEL Ağı Genel Kurulu katılımcıları	60
Resim 12	Çevre Denetimlerinin Planlanması Rehber kitabı kapağı	62
Resim 13	Uygulama çalıştayından bir görünüm	63
Resim 14	Uygulama çalıştayından bir görünüm	63
Resim 15	Çevre Denetim Görevlisi Eğitimi	64

1. GİRİŞ

Sürdürülebilir kalkınma, insanlar için farklı anlamlar taşıyabilir. Ancak, 1987 yılında yapılan 'Ortak Geleceğimiz' Başlıklı Brundtland Komisyon raporu sürdürülebilir kalkınmayı şu şekilde açıklanmaktadır: 'Gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılayabilme kabiliyetine zarar vermeden günümüz ihtiyaçlarını karşılayan kalkınma'. Bu 'ihtiyaçlar' yalnızca ekonomik çıkarlarla sınırlı kalmayıp, aynı zamanda küresel refahı destekleyen çevresel ve toplumsal temelleri de kapsamaktadır.

Geçmişte gelişmiş ülkeler tarafından ekonomik kalkınmayı sürdürmek için sınırsızmış gibi düşünülen doğal sermaye rezervlerinin yoğun kullanımı ve ekosistemlerin bozulması, küresel ısınmaya, biyolojik çeşitlilik kaybına ve sağlığımız üzerinde olumsuz çeşitli etkilere neden olmuştur.

Ekonomik faaliyetlerimiz için doğal kaynaklara ihtiyacımız vardır. Ancak, burada ikilem olarak algılanan, doğayı korumak ile ülkeyi kalkındırmak arasında bir seçim yapılması gerektiğinin düşünülmesi gerçekte son derece yanıltıcıdır. Çünkü uzun vadede ekonomik ve sosyal kalkınma ihtiyaçları doğal kaynakların sürdürülebilir şekilde yönetimini gerektirmektedir. Ekonomileri çok büyük ölçüde doğal kaynaklara bağlı olan gelişmekte olan ülkelerin birçoğunun, küresel kaynak kıtlığından ilk etkilenecek ülkeler arasında yer alacağı yadsınamaz bir gerçektir.

Günümüzde ortaya çıkan çevresel konular çevrenin diğer sektörlerle olan ilişkisinin oldukça karmaşık duruma gelmesine yol açmaktadır. Öyle ki çevresel sorunlar, sosyal, ekonomik, teknik, politik, kültürel konularla doğrudan ilişkili duruma gelmiş bu sektörlerin birinde oluşan sorun hepsini birden etkilemektedir. Örneğin, iklim değişikliği hızının azaltılması ve önlenmesine ilişkin eylem planları, sadece enerji santrallerinden kaynaklanan sera gazı emisyonlarının azaltılmasını değil, aynı zamanda ulaşımdan/taşımacılıktan ve tarımdan kaynaklanan emisyonların azaltılmasını, hatta hane halkı tüketim kalıplarında gerçekleştirilecek değişiklikleri gerektirmektedir.

Yenilenebilir kaynakların uzun vadeli sürdürülebilirliğini ve yani tarım, ormancılık, ulaşım/taşımacılık, sanayi, balıkçılık, denizcilik gibi sektörlerde verimli bir şekilde kullanılmasını sağlayabilmek için, çevresel ve sektörel politikadaki ekosistem yönetimiyle ilgili yeni uygulamaların oluşturulması önemlidir.

Çevre sorunları daha karmaşık ve diğer sosyal sorunlarla daha derinden bağlantılı hâle geldikçe, bu sorunlarla ilişkili belirsizlikler ve riskler de artmaktadır.

Bu nedenlerle çevrenin korunması ve kirlenmesinin önlenmesi çalışmalarının daha iyi uygulanması ve daha da güçlendirilmesi, birçok yarar sağlayacaktır. Çevreyi koruma ve kirlenmesini çalışmalarının temeli sadece konuya ilişkin stratejilerin oluşturulup uygulamaya konulması, iyileştirici çevresel önlemlerin alınması ve mevzuatın çıkartılması değildir. Bunların sıkı bir takibinin yapılması gerekmektedir. Bu aşamada çevresel izleme ve çevre denetimleri uygulamada gidişatın yönünü tespit etmede en temel araçlardır.

Çevre mevzuatının zamanın koşullarına ve gelişen olaylara bağlı olarak yenilenmesi, çevrenin korunması ve çevre kirliliğinin önlenmesini sağlamak için tek başına yeterli olamamaktadır. Bir sonraki adım, faaliyet ve/veya tesislerin mevzuata ne ölçüde uyduklarının, işletmecilerin mevzuat gerekliliklerine uyum kabiliyetlerinin denetlenmesi ve mevzuatın uygulanmasında ortaya çıkan sorunların tespit edilerek sorunların önlenmesine ve giderilmesine yönelik önlemlerin alınmasıdır.

Çevre denetimi, genel hatlarıyla, bir işletmenin faaliyetlerinin gözden geçirilerek Çevre Kanunu hükümlerinin, ilgili yönetmeliklerin uygulanıp uygulanmadığının belirlenmesi için, ilgili yasal ve teknik gerekliliklere uygunluğun incelenmesine, faaliyet ve izin arasındaki uyumun incelenmesine yani izin koşullarına uyulup uyulmadığının değerlendirilmesine ve işletmenin çevre mevzuatına uymasının teşvik edilmesine yönelik bir süreçtir.

Görüldüğü üzere çevre denetimi sürecinin üç önemli aşaması bulunmaktadır. Bu aşamalardan ilki çevre ile ilgili mevzuata tabi faaliyet veya tesislerin, mevzuatın gerektirdiği kurallara uygun davranıp davranmadığının kontrol edilmesi, ikincisi faaliyetlerin çevre üzerindeki etkilerinin izlenmesi ve son olarak da bu faaliyetler neticesinde mevzuata aykırılık bulunması durumunda yaptırım uygulanmasıdır.

Çevre mevzuatının kapsamının çok geniş olması, çok farklı konuları içermesi yürütülecek denetim faaliyetinin kapsam ve önemini de artırmaktadır. Denetim faaliyetinin en önemli sonucu ise, öncelikle çevreyi koruyucu gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak, bunun yanı sıra caydırıcılık ve tazmin etkisi olan yaptırımların uygulamaktır.

Yaptırım süreci, bir yasa veya yönetmeliğe uygunsuzluğun var olduğunun ortaya konduğu durumlarda ceza ve önlem gibi yasal araçlar kullanılarak mevzuata uygunluğun temin edilmesidir. Uygunsuzluğun belirlenmesi durumunda aşağıda belirtilen idari yaptırımlar uygulanabilir:

- İdari yaptırım, yani iyileştirici/düzeltilici faaliyete geçilmesi;
- Para cezası; yani, kuralları ihlal eden kişi/kuruluşun, uygunsuzluğun olduğu süreç için veya ihlal başına ödeyeceği cezadır;
- İzin veya muafiyetin değiştirilmesi;
- (Kısmi olarak) izin veya muafiyetin iptal edilmesi;
- Suç işleyen iyileştirici / düzeltici harekette bulunmasını gerekli kılacak şekilde resmi bir yazının veya bildirim (idari yaptırım kararı) kullanılması.

Yetkili kurumlar tarafından çevre ile ilgili mevzuata tabi kurum ve kuruluşlarca çevre mevzuatına tam anlamıyla uyup uyulmadığının tespit edilmesi bir zorunluluk haline geldiğinden kurumların çevre denetimlerine ağırlık vermesi ülkelerin değişmez politikası olmuştur.

26 Nisan 2006 tarihinde kabul edilen “Çevre Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile denetim ve idari yaptırım uygulamayı Bakanlık tamamıyla bünyesinde toplamıştır. Bu konudaki tek istisna, faaliyetin durdurulması hükmünün belirtildiği Madde 15’tir. Madde 15’te, “proje tanıtım dosyası

hazırlamaksızın başlanan faaliyetlerin mahallin en büyük mülki amiri tarafından süre verilmeksizin doldurulacağı” ifade edilmektedir. Bu tarihten itibaren 2872 sayılı Çevre Kanunu hükümlerinin yerine getirilmesi denetim ve yaptırım uygulama yetkisi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’na aittir. Bu kapsamda çevre denetimlerinin kapasitesinin artırılması, denetimlerin planlanması çalışmaları da Bakanlığımız tarafından hali hazırda artan bir şekilde yürütülmektedir.

Madde 12 - Bu Kanun hükümlerine uyulup uyulmadığını denetleme yetkisi Bakanlığa aittir. Gerektiğinde bu yetki, Bakanlıkça; il özel idarelerine, çevre denetim birimlerini kuran belediye başkanlıklarına, Denizcilik Müsteşarlığına, Sahil Güvenlik Komutanlığına, 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa göre belirlenen denetleme görevlilerine devredilir. Denetimler, Bakanlığın belirlediği denetim usûl ve esasları çerçevesinde yapılır. (*Çevre Kanunu*)

Madde 24 - Bu Kanunda öngörülen idarî yaptırım kararlarını verme yetkisi Bakanlığa aittir. Bu yetki, 12 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca denetim yetkisinin devredildiği kurum ve merciler tarafından da kullanılır. Bu Kanunda öngörülen idarî yaptırım kararları Bakanlık merkez teşkilâtında genel müdürler, taşra teşkilâtında il çevre ve orman müdürlerince verilir. (*Çevre Kanunu*)

Bakanlık çevre denetimlerini “Çevre Denetimi Yönetmeliği” kapsamında yapmaktadır. “Çevre Denetimi Yönetmeliği” ilk olarak 05 Ocak 2002 tarih ve 24631 mükerrer sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Daha sonra yönetmelik, hem Bakanlığın denetim uygulamalarından kazanılan deneyimlerin hem de ülkemizin AB uyum sürecinde ortaya çıkan çevreye yönelik yeni bakış açısının sonucu olarak 21 Kasım 2008 tarihli ve 27061 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak 1 Ocak 2009 tarihinde yürürlüğe giren Çevre Denetimi Yönetmeliği ile güncellenmiştir.

Avrupa Birliği’nin 2001/331/EC sayılı Çevre Denetimleri İçin Minimum Kriterler Tavsiye Kararları’nın VIII. Bölümünde de ifade edildiği üzere göre denetim faaliyetleri, denetim birimleri tarafından bir bütün olarak düzenli bir biçimde (örneğin yıllık) değerlendirilmeli ve raporlanmalıdır. Bu kapsamda ilk yıllık çevre denetim raporunu 2009 yılı için hazırlayan Bakanlığımız bu raporla birlikte beşinci yıllık denetim raporunu hazırlamış olmaktadır.

Bu rapor içeriğinde, 2013 yılı içerisinde Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatı tarafından Çevre Kanunu kapsamında gerçekleştirilen çevre denetimi faaliyetleri ile ilgili istatistikî verilerin sunulması ve söz konusu faaliyetlerin etkinliğine ilişkin genel bir değerlendirme yapılması hedeflenmiştir. Yine bu kapsamda Bakanlığımız görev alanı içerisinde kalan piyasa gözetimi ve denetimine (PGD) ve egzoz denetimine ilişkin veriler de bulunmaktadır.

Çevresel uygunluk zincirinin ilk halkasını oluşturan ÇED Yönetmeliği çerçevesinde verilen ÇED kararlarına ilişkin veri ve değerlendirmeler, ikinci halkasını oluşturan Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik gereğince verilen çevre izni/lisansı belgelerine ilişkin veriler, belgelerin sektörel dağılımlar da bu raporda yer almaktadır.

Çevresel Etki Değerlendirmesi Başvuru Dosyası ve Çevre İzin ve Lisans başvuruları Bakanlığımızca yetki verilmiş olan kuruluşlarca gerçekleştirilmektedir. Ayrıca sanayi kuruluşlarının ve firmaların, mevzuat kapsamında yaptıracakları analizlerin Bakanlıkça yetki verilmiş ölçüm kuruluşları tarafından yapılması gerekmektedir. Bu nedenle, Çevresel Etki Değerlendirmesi Başvuru Dosyası, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu ve Proje Tanıtım Dosyası hazırlayacak, Çevre İzni/Lisansı başvurusu yapacak, çevre ölçümleri yapabilecek kurum/kuruluşlara ilişkin veriler de bu rapor kapsamında alınmıştır.

Ayrıca 2013 yılında Bakanlığımız tarafından gerçekleştirilen uluslararası denetçi ağları ile ilişkiler ve bunların toplantı ve faaliyetlerine katılımlar, proje faaliyetleri ve eğitimler de bu rapor kapsamında bulunmaktadır.

2. ÇEVRESEL İZLEME

2.1. Tanım

İzleme, bir ya da daha fazla çevresel parametre ya da özelliğin durumunu ve/veya gidişatını belirlemek amacıyla yeterli bir zaman aralığında ve sıklıkta verilerin (kimyasal, fiziksel ve/veya biyolojik) toplanması ve analiz edilmesi anlamına gelmektedir. İzleme, “zaman içinde anlık” bir ölçüm üretmemelidir, ancak açık bir şekilde tanımlanmış olan amaçlar ile ilgili parametrelerdeki değişiklikleri tanımlamak amacı ile zamana bağlı olarak tekrarlanan numune alımlarını içermelidir.

İzleme verileri, insan sağlığı ve çevrenin korunmasının söz konusu olduğu bir kamuoyu oluşturmak amacı ile ilgili somut kanıtları sağlamaktadır. İzleme verilerinin bulunmadığı zamanlarda, insan sağlığı ve çevresel stabilite için önerilen korumanın başarıya ulaşması ya da kapsamı sadece bir varsayımdır. Endüstri sektöründe, izleme faaliyetlerinden sadece tesisin düzgün bir şekilde işleyip işlemediğini kontrol etmek anlaşılmaktadır.

2.2. İzleme Faaliyetlerinin Türleri

İzleme çok çeşitlilikteki faaliyetleri içermektedir. İzleme, endüstriyel bir sürecin işlemlerinin (örneğin, bir atığın kimyasal olarak arıtılması), bir tesisin bütününe denetlenmesine ya da endüstriyel bir atık bileşeninin organizmalar üzerindeki etkilerinin gözlenmesine de olanak tanıyabilmektedir. Beş (görsel, süreç, kaynak, ortam ve etkiler) türde izleme yöntemi mevcuttur.

1. Görsel izleme yöntemi, bir tesisten kaynaklanan çevresel kirlilik bileşenlerinin içeriğini tanımlayan en basit ve en az maliyetli yöntemdir. Görsel izlemeler, kaçak emisyonlar, kazara dökülmeler ve bir tesis alanında genel olarak güvenli olmayan potansiyel koşulları anında tanımlamaya olanak sağlamaktadır.

2. Süreç izlemenin amacı, bir sürecin (örneğin, atık geri kazanımı, yakılması ya da biyolojik olarak arıtma) spesifik standartlara uygun olarak işleyip işlemediğini belirlemek amacıyla planlanmaktadır. Bir süreci kontrol eden etkenler (örneğin, bir yakma fırınındaki sıcaklık ve akış hızı), ulaşılması istenen seviyeden sapmalarının belirlenmesi için kontrol edilmektedir. Süreç izlenmesi, kimyasal, fiziksel ve biyolojik reaksiyonların tahmin edilebilir olduğu ve bu reaksiyonların gerçekleştiği koşulların kontrol edilebilir olduğu ilkesine dayanmaktadır. Sonuç olarak, bu tipte bir izleme, esas olarak, cihazlar ve sayaçlar üzerindeki normal mühendislik bilgilerinin araştırılmasını içermektedir.

Büyük endüstriyel tesislerin çoğunda, izleme sürekli olarak bilgisayarlı bir şekilde yapılmaktadır. Eğer belirtilen bir durum (örneğin, sıcaklık) daha önceden belirlenmiş olan belirli düzeyleri aşar ise, sistem otomatik olarak süreci durdurur ve alarmı çalıştırır. Süreç izleme oldukça etkili olabilmektedir. Kayıtların tutulması rutin bir şekilde gerçekleştirilebilir ve izlemede çalışacak personelde istenen yetenek seviyesi yüksek olmayabilir; teknisyenin sadece sayaçları ya da bilgisayar çıktılarını okuması gerekmektedir. Bu türdeki bir izlemenin masrafları ekipman parası ve teknisyen(ler)in maaşlarıdır.

3. Kaynak izlemesi, bir tesisten kaynaklanan bir materyalin akışının havaya, toprağa ya da suya zarar vermeyen maddeleri içerdiğini ya da beklenmeyen içerikleri bulundurmadığını kanıtlamak içindir. Genel olarak, spesifik kimyasallardan daha çok, toplam organik içerik, spesifik metaller ve oksijen seviyeleri (su numuneleri için) gibi gösterge bileşikler ve pH, sıcaklık gibi koşullar sürekli olarak ölçümlenerek izlenmektedir. Eğer bu ölçümlerde önemli farklılıklar bulunmuş ise, o zaman bu spesifik problemi tanımlamak amacıyla daha kapsamlı analitik deneyler yapılabilmektedir. Beklenmeyen bileşenlerin ortaya çıkması ya da endüstriyel bir atık sıvının derişimlerinde bir artış görülmesi (örneğin, toplam organiklerin seviyesinde meydana gelen bir artış) tesisin doğru bir şekilde işlemiyor olabileceği konusunda işaret vermektedir. Endüstriyel bir işlem için bu tip izleme faaliyeti, birinci basamağı görsel denetimler ve süreç izlemesi olan bir alarm sisteminin ikinci basamağıdır. Uygun göstergeler ile birlikte, kaynak izlemesi çok etkili olabilmektedir. Otomasyon, numune alma ve analizlerin uzaktan kontrolü ikinci seviye izleme faaliyetlerini, salınan bileşenler analizlerle tanımlanabildiği sürece, oldukça basit hale getirmektedir. Süreç izlemesinde çok fazla sayıda daha nitelikli personele ihtiyaç duyulmaktadır; bu personelin numune alma ve analitik metodolojilerde özel eğitim almaları gerekmektedir.

4. Ortamın izlenmesi üçüncü seviye bir faaliyettir. Bu izleme, belirli bir alan için temel verileri ve aynı zamanda karşılaştırma amacı ile tehlikeli bileşenlerin çevreye bırakılmasından sonraki verileri sağlayabilmektedir. Ortamın izlenmesi, dikkatli bir şekilde kontrollü numune alma ve bir dizi muhtelif malzemenin kontrollü analizini (örneğin, toprak, su, hava, bitki ve hayvan dokusu) gerektirmesi nedeniyle, ilk iki seviyeden çok daha karmaşıktır. Çevresel bileşenler, kendi kendilerine değişkenlik gösterdiğinden sonuçların yorumlanmasını karmaşıklaştırabilmektedir. Birçok farklı bileşenin derişimleri ve tanımlanması, çok düşük seviyelerde (örneğin, milyarda bir) karmaşık analitik cihazların (örneğin, gaz kromatograf – kütle spektrofotometresi) kullanımı ile ölçülebilmektedir. Ortamın izlenmesinin maliyeti, bileşenlerin tehlike dereceleri ile ilgili istenen bilgi derecesinin bir fonksiyonudur. Bileşenlerin çevreye salımından sonra, bileşenlerin kesin şeklini, derişimlerini ve yerlerini zamana bağlı olarak belirlemek daha zor bir hal almaktadır. Zamana bağlı olarak kirliliklerin tam kapsamda değerlendirilebilmesi amacı ile daha fazla sayıda numune istenmektedir. İstenen detay ve kesinlik seviyesi de aynı zamanda izleme maliyetlerini de etkilemektedir. Oldukça basit analitik tekniklerin bazıları, kimyasal ve fiziksel süreçlerin ölçülmesi vasıtası ile bileşenlerin tabi oldukları sınıfları belirleyebilmektedirler. Tek bir bileşenin ya da bunun dağılımının kapsamını daha kesin bir şekilde kalitatif olarak tanımlamak daha kompleks ve pahalı bir ekipmanı gerektirmektedir. Test etmenin bu tipleri için istenen yetkinlik, teknik alanlarda çok yıllık tecrübeyi ve spesifik analitik ekipman ile ilgili olarak kapsamlı bir eğitimi gerektirmektedir.

5. Etkilerin izlenmesi, yan etki ya da yararlı etkilenmeleri yönünden insanların ve diğer organizmaların gözlemlenmesini, doğal olarak oluşan seviyeleri aşan seviyelerdeki bileşenlere maruz kalmaktan ya da bunların varlığından dolayı ortaya çıkan etkilerin gözlenmesini içermektedir. Sıklıkla, bir etkinin ortaya çıkması (örneğin, insan popülasyonunda hastalık veya ölüm ya da hayvan popülasyonu büyüklüğünde azalma) birçok ay ya da yıl almasından dolayı oldukça zaman alıcı ve pahalı bir izlemedir. Çoğu atık bileşenleri için neden-sonuç ilişkilerinin oluşturulmuş olmasından dolayı bu tür bir izlemeden ortaya çıkan veriler, araştırma önceliklerinin belirlenmesi ve çevresel kalitenin değerlendirilmesi amacıyla kullanılabilir.

Yukarıda değinilen beş izleme türü arasında, tehlikeli atıkların beraberinde getirdiği risklerin kabul edilebilir seviyelerde tutulduğunun saptanması açısından ortamın izlenmesi en büyük potansiyele sahiptir. Süreç ve kaynak izleme ile birlikte görsel izlemeler, eğer etkili bir şekilde gerçekleştirilir ise, ihtiyaç duyulan ortamın izlenmesinin miktarını azaltabilir; buna karşın, farklı türdeki bu izlemeler birbirinin yerine kullanılamaz.

Potansiyel olarak etkilenen çevresel ortamdan sadece tipik bir numune alınarak ve bunlar geniş bir gösterge spektrumu içinde analiz edilerek, riskleri güvenilir ve gerçekçi bir şekilde kontrol etmek mümkün müdür? Çevresel izlemenin temel sorularından birisi budur. Kamu sağlığı, tehlikeli atıkların önlenmesi ve çevre kirliliğinin minimize edilmesi ile en iyi bir şekilde korunabilir. Eğer atıklar ortaya çıkmış ise, çevrenin ortam izlemesinin yapılması kamu sağlığına gelebilecek tehditlerin önceden tespit edilerek erken uyarı yapılmasına yol açabilmektedir. Eğer havanın, suyun ve toprağın kirlenmesi erkenden fark edilir ise (geniş alanlara yayılmasından ve gerçek anlamda zararlara yol açmadan önce) düzeltici faaliyet uygulanabilir ve insanın bu kirliliğe maruz kalma olasılığı azaltılmış olur. Örneğin, bir atık yönetim tesisinin etrafındaki toprakta, fakat başka hiçbir yerde değil, kalıcı tehlikeli bir bileşik belirlenebilir. Eğer bu bileşik ortadan kaldırılabilir ise ya da su alıcı ortamına ya da besin zincirinde önem arz eden kritik bir noktaya ulaşmasından önce bir şekilde durdurulabilir ise, o zaman insanların ya da diğer organizmaların buna maruz kalması engellenmiş olur. Sonuç olarak, ortamın izlenmesine, izleme programları içinde önemli bir rol verilmelidir.

2.3. Uygunluk İzlemesi

Uygunluk izlemesi çevresel izlemenin yaygın bir şekilde uygulanan şeklidir. Uygunluk izlemesinin amacı, çevresel bir bileşenin niceliği ya da niteliğinin mevzuatta belirtilen seviyesinin standardının ötesinde olacak şekilde bir insan faaliyeti tarafından değiştirilmemesini sağlamaktır. Uygunluk izlemesinin bir örneği, bir kirliliğin derişiminin hem çıkış/atık suyu içinde hem de alıcı su ortamları içinde mevzuatta belirtilen bir seviyeyi aşmayacak şekilde olmasını sağlamak amacıyla hem endüstri hem de devlet tarafından gerçekleştirilen bir numune alma programıdır.

Gerekli çevresel korumayı sağlamak amacıyla tasarlanan gereklilikler ile uyumluluk söz konusu değil ise, kanunların ve yönetmeliklerin resmen yürürlüğe konulması çok az etkiye sahip olacaktır.

Uygunluk izlemesi aşağıdaki faaliyetlerin gerçekleştirilmesini içermektedir:

- Uygulanmakta olan kanunlar, yönetmelikler, izin koşulları, düzenlemeler ve anlaşmalar ile uygunluğun sağlanması,
- Yasa kapsamındaki bir sektörün faaliyetlerinin yeniden gözden geçirilmesi ve değerlendirilmesi,
- Yakın bir zamanda olmasından korkulan ve önemli tehlike içeren koşulların bulunup bulunmadığının belirlenmesi.

Uygunluk izlemesi altı temel kategoriye kapsayan geniş bir faaliyet aralığından oluşmaktadır. Bu faaliyetler aşağıda verilmektedir:

- **Gözetim (saha araştırması)**, genel olarak, tesise tamamı ile girilmeden önce genel arazi bilgilerini elde etmekten oluşan denetim öncesi bir faaliyet anlamına gelmektedir. Örnek olarak, tesis hattında ortamdaki numune alınması ya da arazide faaliyetin gözlemlenmesi verilebilir.
- **Denetimler** (saha) kayıtların gözden geçirilmesi, gözlemler, numune alma, görüşmeler vb'ni içerebilir ve tekli ya da çoklu ortamda, tesis ya da endüstriyel sektör bazında veya coğrafi ya da ekosistemsel bir odaklanmaya sahip olabilir.
- **Soruşturmalar** genel olarak denetimlerden daha kapsamlıdır ve bir denetim ya da kayıtların gözden geçirilmesi sırasında şiddetli, geniş bir alana yayılmış ve/veya devam eden mülki ya da suç teşkil eden uygunsuzluklara yol açabilecek potansiyelin bulunması söz konusu olduğu zaman bu araştırmalar daha yerindedir. Kaza nedeniyle oluşacak kirlenmenin büyüklüğü ve etkilerinin araştırılması, herhangi bir madde için aşırı salım değerinin nedeninin bilinmediği yerlerde bu tip izleme yapılabilir.
- **Kayıtların yeniden gözden geçirilmesi** ulusal ya da yerel ofislerde ya da tesiste gerçekleştirilebilir. Arazi çalışmaları ile birleştirilebilir ya da birleştirilmeyebilir. Kayıtlar, rutin kendi kendini izleme gerekliliklerinden, denetim raporlarından, vatandaş/çalışan tavsiyesi ya da uzaktan algılamadan elde edilebilirler.
- **Hedefe odaklı bilgi toplanması**, uygunluk ve/veya çevresel koşullar statüsünde daha doğru ve kesin bilgiler elde etmek ya da sağlamak amacı ile kullanılabilirler.
- **İyileştirme**, sonuçların zamanında verilmesini, yeterlilik için sonuçların yeniden gözden geçirilmesini ve iyileştirme faaliyetlerinin gözetilmelerini içeren yönetmelik, izin, düzenleme ya da anlaşma tarafından gerekli görülen izleme programına uygundur. Bu faaliyetlerin bileşenleri, numune almayı, numune analizlerini, gözlemleri, bilgi istek yazılarının yayınlanmasını ya da resmi bildirimlerin ve veri kalitelerinin garanti altına alınmasını içerebilir.

2.4. Çevresel Etkilerin İzlenmesi

Çevresel etkilerin izlenmesi, insan faaliyetlerinin çevre üzerindeki etkilerinin spesifik varsayımlarını test etmek amacıyla çevresel bileşenlerin karakteristiklerinin tekrarlı ve sistematik olarak ölçülmesi anlamına gelmektedir. Çevresel izleme, birincil olarak insan faaliyetlerinin çevresel etkilerini belirlemek amacıyla ve ikincil olarak ise insan faaliyeti ile çevresel değişim arasındaki neden-sonuç ilişkilerinin anlaşılmasını artırmak amacıyla gerçekleştirilmektedir.

Bu tanımın içerdikleri arasında aşağıdakiler bulunmaktadır:

- a) Çevresel izleme programları yıllar itibariyle tekrarlı olarak numune almayı gerektirmektedir;
- b) Çevresel izleme programları tam olarak bilimsel olmalıdır ve test edilebilir olan varsayımlara dayandırılmalıdır;
- c) Varsayımları test etmek amacıyla planlanan numune alma programları, sonuçların zaman ile ilgili eğilimleri ve/veya mekân ile ilgili farklılıkları ortaya çıkarabileceği şekilde olmalıdır;
- d) Çevresel izleme programları, insan faaliyetleri ile bunların çevre üzerine etkileri arasında deneysel bağlantılar kurmak amacıyla yöneliktir.

Çevresel etkileri izleme programları, aşağıda belirtilenleri gerçekleştirmek amacı ile gerekli bilgileri sağlamaktadır:

- a) Çevresel etkilerin ve kaynak kayıplarının kapsamını tanımlamak,
- b) Belirli bir takım insan faaliyetlerine ve bu faaliyetlerin etkilerini hafifletme çalışmalarına ilişkin olarak bir ekosistemin verdiği tepki ile ilgili bilimsel bilgileri sağlamak,
- c) Çevresel yönetim uygulamalarının çevresel tetkikin bir parçası olarak kullanmak için gerekli verileri sağlamak.

Çevresel izleme programlarından alınan geri bildirimler aşağıdaki amaçlar için kullanılabilirler:

1. Daha gevşek ya da daha sıkı kirlilik azaltma önlemlerine gerek olup olmadığını belirlemek,
2. Öngörülebilirlik kapasitesini geliştirmek.

İzleme yapılmadan gerçekleştirilen kirlilik azaltma önlemlerinin başarıya ulaşip ulaşmadığını değerlendirmeye yönelik hiçbir mekanizma yoktur. Çevresel izleme, daha etkili planlamaya olanak sağlayan önemli bilgileri ve kirlilik azaltma önlemlerinin etkinliğinin bir değerlendirmesine dayanan uyarlamalı bir tepkiyi sağlar.

Başarılı bir çevresel izleme programının, numune toplamada ve numunenin işlemlerden geçirilmesi prosedürlerinde arazi ve laboratuvar konusunda eğitilmiş personele sahip olması gerekmektedir.

Tüm yönetim ve koordinasyon maliyetlerine ek olarak İzleme Programları temelinde en az altı maliyet ögesini içermektedir:

1. Program tasarım maliyetleri;
2. Arazi numune alma programları;
3. Laboratuvar analizleri;
4. Bilgi yönetimi ile birlikte gelen işletme ve bakım maliyetleri;
5. Kantitatif analizler ve raporlama;
6. İletişim ve irtibat.

Bu program bileşenlerinin her biri için bir maliyet analizi, izleme programının başlangıcında detaylı olarak yapılmalıdır.

2.5. Türkiye’de Çevresel Etkilerin İzlenmesi

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü bünyesinde Laboratuvar Ölçüm ve İzleme Daire Başkanlığı bulunmaktadır. Çevre Referans Laboratuvarı, Genel Müdürlüğümüz Laboratuvar Ölçüm ve İzleme Daire Başkanlığı bünyesinde faaliyet gösteren, çevrenin korunması, geliştirilmesi, temizlenmesine ilişkin plan ve projeleri gerçekleştiren, çevre ile ilgili araştırma, inceleme, izleme, laboratuvar çalışmaları ve analizleri yapan Türkiye’de tek referans laboratuvardır.

2008 yılında Türk Akreditasyon Kurumu tarafından 52 parametrede akredite edilen Laboratuvarımız 2012 yılında akredite parametre sayısını 189'a çıkarmıştır. Diğer parametreler ile birlikte laboratuvarımızda 200'ün üzerinde parametrenin analizi yapılmaktadır.

Resim 1 – Çevre Referans Laboratuvarı ve Laboratuvarda analiz çalışmaları.

Çevre Referans Laboratuvarı'na ait tam donanımlı 4 adet Mobil Su Laboratuvarı ve 1 adet fiber tabanlı bot ile Çevre Mevzuatı kapsamında Bakanlığımıza bağlı diğer birimlerle yapılan protokol ve projeler çerçevesinde; İzleme (göller, akarsu, deniz ortamları..), İzin ve Lisans, Denetim, Araştırma ve Proje çalışmaları gerçekleştirilmektedir.

Analizler standartlara uygun taşıma ve saklama koşulları ile Mobil Analiz Laboratuvarlarının Çevre Referans Laboratuvarına getirilmektedir.

Denetim ve izleme faaliyetleri sonucunda alınan numunelerin analizleri mobil laboratuvarlarımızda ve merkez laboratuvarımızda yapılmaktadır.

Resim 2 – Bakanlığımıza ait Seyyar Su ve Atıksu Analiz Laboratuvarı

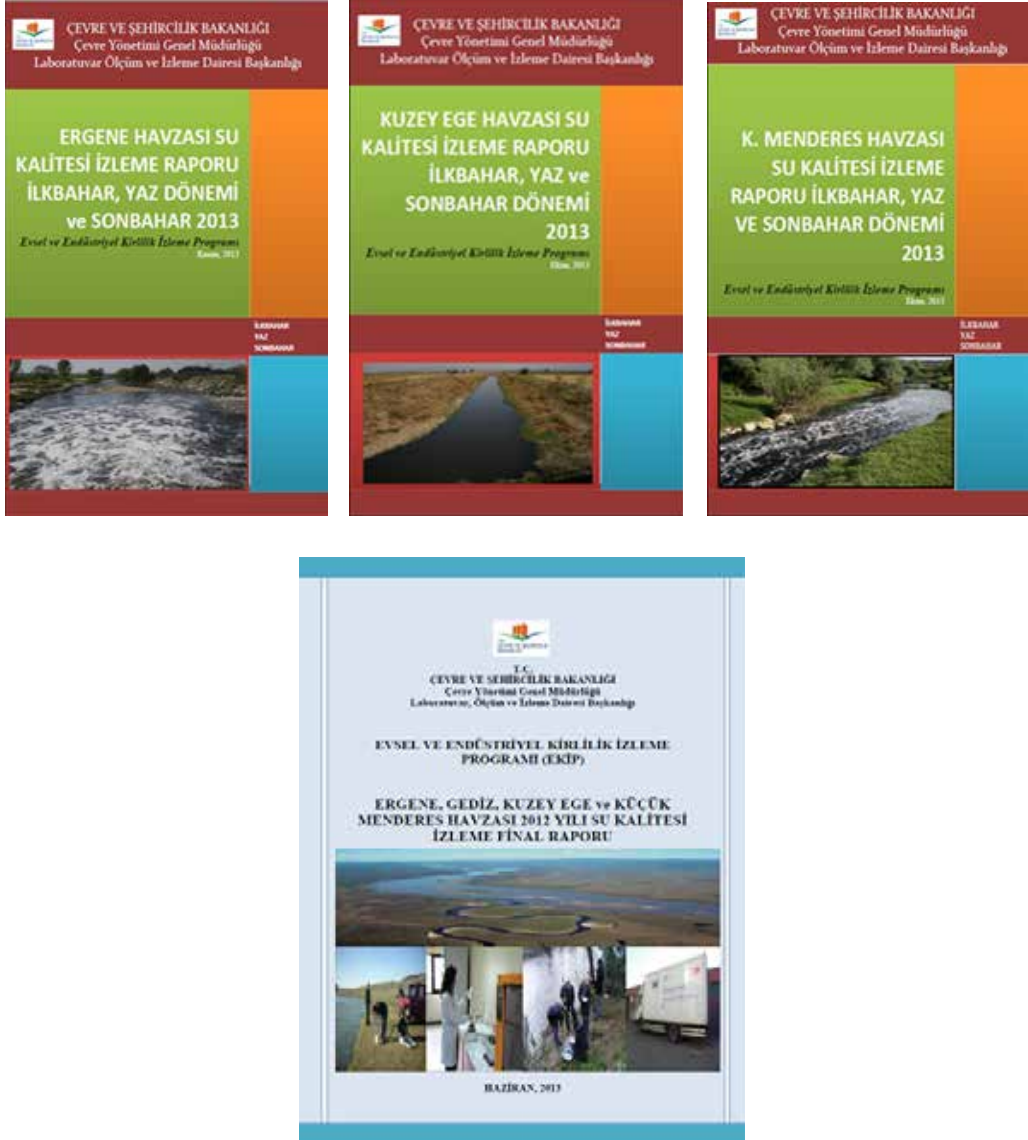
Resim 3 – Nehir ve Deniz Alıcı Ortamından Su Numunesi Alma Çalışmaları.

2013 yılında;

- Çorum, Amasya, Afyon, Balıkesir, Denizli, Kırklareli, Manisa, İzmir, Tekirdağ, Uşak, Muğla, Edirne, Kütahya ve Ankara illerinde mobil laboratuvarlarla izleme çalışması için numune alınmış, toplam 229 adet numunenin 6175 parametrede analizi yapılmıştır.
- Balıkesir, Bursa, Denizli, Kırklareli, İzmir, Tekirdağ, illerinde mobil laboratuvarlarla tesis denetimleri gerçekleştirilmiş olup denetimlerde alınan toplam 145 numunenin 1012 parametrede analizi yapılmıştır.
- 2013 yılında Muğla ilindeki 5 adet balık çiftliğinin denetimi gerçekleştirilmiş olup denetimlerde alınan 21 adet numunenin analizi gerçekleştirilmiştir.

2.5.1. Eysel ve Endüstriyel Kirlilik İzleme Programı (EKİP)

EKİP ile; Ergene (13), Küçük Menderes (4), Gediz (16) ve Kuzey Ege (Bakırçay) (8) Havzalarında toplam 41 noktada mevsimsel izleme yapılmaktadır.

Resim 4 – EKİP Çerçevesinde Havza İzleme Çalışmalarının ara raporlarının ve final raporunun kapak sayfaları.

- 2013 yılı itibarıyla Sakarya (23 nokta) ve Susurluk (17 nokta) Havzaları da EKİP'e eklenmiştir.
- Havzalardan alınan numuneler mobil laboratuvarlarda ve Çevre Referans Laboratuvarında analiz edilmekte ve laboratuvarca bilimsel veriler üretilmektedir.
- EKİP kapsamında mevsimsel izleme çalışmaları sonunda hazırlanan ara raporlar ve final rapor, önlemlerin alınabilmesi amacıyla İl Müdürlüklerine, ÇED İzleme ve Denetime Dairesi Başkanlığına ve ÇYGM'ye gönderilmektedir.

2.5.2. Denizlerde Kirlilik İzleme

Tüm denizlerimizde meydana gelen kirliliğin izlenerek, ulusal ve uluslararası deniz ve kıyı yönetimi politika ve stratejilerinin belirlenmesine altlık oluşturulması amaçlanmaktadır. Denizlerde bütünleşik kirlilik izleme faaliyeti taraf olduğumuz Barselona Sözleşmesi ve Bükreş Sözleşmesi kapsamında yapılmaktadır ve veriler bu komisyonlara Bakanlığımızca yıllık olarak düzenli raporlanmaktadır. İzleme verilerinin kontrolü ve güvenilirliği uluslararası kuruluşlarca yapılan karşılaştırma testlerine katılım sağlayan Çevre Referans Laboratuvarımızla denetlenmektedir.

Resim 5 – Denizlerde kirlilik izleme çalışmaları

“Denizlerde Bütünleşik Kirlilik İzleme İşi” ile 2013 yılında tüm denizlerimizde toplam 241 noktada; Kıyı, geçiş suları, deniz suyu, Sedimanda ve biyotada; Fizikokimyasal, kimyasal ve biyolojik izleme, ayrıca 9 noktada mikroplastik çalışması yapılmıştır.

2.5.3. Gerçek Zamanlı Uzaktan Atık Su İzleme

Atık su debisi 10.000 m³/gün ve üzerinde olan tesislerin artıma çıkış suyu on-line olarak izlenmektedir. İzlenen parametreler: Sıcaklık, pH, çözülmüş oksijen, iletkenlik ve debidir. Laboratuvar, Ölçüm ve İzleme Dairesi Başkanlığımız bünyesinde bulunan Bakanlığımız merkezi veri tabanına entegrasyonu sağlanan istasyon sayısı 120’ye ulaşmıştır. Bu istasyonlarla endüstri tesisleri 7/24 on-line izlenmekte, Bakanlığımızın kirliliğin yerinde tespitine yönelik müdahale ve mücadele kapasitesi artmaktadır. İnternet ortamından sisteme giriş için hem tesislere hem de İl Müdürlüklerimize kullanıcı adı ve şifre tanımlanmaktadır ve atık su izleme web sitesi ile verilere erişilmektedir.

Resim 6 – Gerçek zamanlı uzaktan atık su izleme çalışmaları

Resim 7 – Türkiye’de Atık Su İzleme Ağı internet sitesi

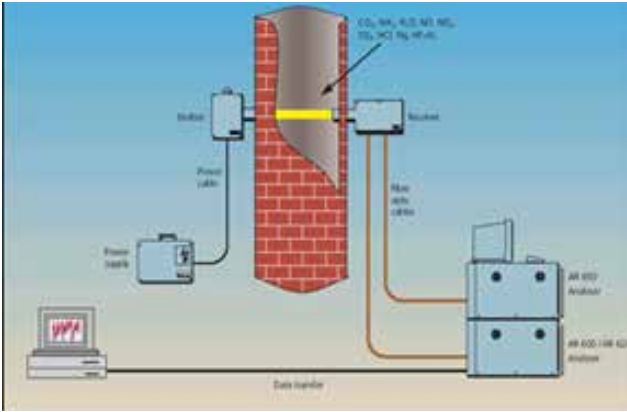
2.5.4. Endüstriyel Hava Kirliliğini İzleme

Kirletici vasfı yüksek sanayi tesislerinin, baca gazı emisyonlarını sürekli olarak ölçmek için sürekli emisyon ölçüm sistemleri kurulmakta ve elde edilen veriler Bakanlık merkezine Çevrimiçi olarak aktarılmaktadır.

Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri Tebliğinde yer alan ve yükümlülüklerini yerine getiren tesislerden;

- 1 Adet Petrokimya,
- 1 Adet Atık Bertaraf,
- 5 Adet Kimya,
- 3 Adet Metalürji,
- 2 Adet Demir Çelik,
- 4 Adet Enerji,
- 4 Adet Otomotiv,
- 3 Adet Ağaç İşleri,
- 2 Adet Çimento,
- 2 Adet Yapı İşleri

sektöründe olmak üzere 27 tesise ait 91 baca çevrimiçi olarak izlenmektedir.

Resim 8 – Türkiye’de baca gazı izleme.

2.5.5. Hava Kalitesi İzleme

104 adedi Bakanlığımıza, 26 adedi ilgili kurum kuruluşlara (belediyeler, sanayi kuruluşları) ve 39 adedi ise Marmara Temiz Hava Merkezine ait olan toplam 169 adet hava kalitesi ölçüm istasyonu ile ülke genelinde hava kalitesi düzeyi izlenmektedir. 2007 yılında kurulan Çevre Referans Laboratuvarı Veri İşletim Merkezi aracılığı ile ülke genelindeki hava kalitesi izleme istasyonlarından elde edilen sonuçlar Bakanlığımıza ait özel bir ağ (VPN) üzerinden 3G Modemler aracılığıyla merkeze aktarılmakta www.havaizleme.gov.tr adresinde eşzamanlı olarak yayımlanmaktadır.

Resim 9 – Bakanlığımız Hava Kalitesi İzleme İstasyonları internet sitesi

2007 yılından bu güne kadar her bir istasyonun valide edilmiş saatlik, 24 saatlik, yıllık ve kış sezonu verileri Bakanlığımız veri tabanında mevcuttur. Söz konusu istasyon verileri geçmiş 1 aylık dönemler için kamuoyu bilgisine açıktır. 02.09.2013 tarihinden itibaren Hava Kalitesi Ölçüm Verilerinin web sayfası üzerinden rapor alınması geriye dönük olarak en fazla 1 (bir) ay olarak belirlenmiş, geçmişe dönük veri talepleri Bakanlığımıza resmi yazı ile yapılmaktadır.

Resim 10 – Bakanlığımıza ait Seyyar Hava Kalitesi Ölçüm Aracı

Ayrıca; Bakanlığımıza ait 4 adet hava kalitesi ölçüm aracı ile kirliliğin yoğun olduğu illerde hava kirliliği sorununun yerinde tespit edilmesi ve tesis etki alanı içerisinde hava kalitesi ölçüm hizmetleri verilmektedir. Bu araçlarda; kükürtdioksit, partikül madde, karbon monoksit, azot oksitler (azot monoksit ve azot dioksit), ozon, uçucu organik bileşikler (VOC) ve BTEX (benzen, tolüen, p-kilisen, o-kisilen, etilbenzen) ile meteorolojik parametreler anlık olarak ölçülmektedir.

3. ÇEVRE İZİNİ

3.1. Çevre İzni Ve Lisansı

2872 sayılı Çevre Kanunu ile; Olumsuz çevresel etkileri bulunan işletmelerin faaliyette bulunabilmeleri için izin; Atıkların geri kazanımı, geri dönüşümü ve bertarafına ilişkin iş ve işlemlerle iştigal eden tüm işletmelerin ise lisans almaları gerektiği belirtilirken, bu Kanunun uygulanmasını sağlamak üzere alınması gereken izinler ve bu izinlerin tâbi olacağı usûl ve esasların ise Bakanlığımızca çıkarılacak yönetmeliklerle belirleneceği karara bağlanmıştır. Bu doğrultuda; Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik Madde-4 uyarınca, bu Yönetmeliğin Ek-1 ve EK-2 listelerinde yer alan işletmelerin faaliyette bulunabilmeleri için çevre izni veya çevre izin ve lisansı alması zorunludur.

ÇEVRE İZİNİ: Çevre Kanunu uyarınca; işletmeler için, hava, su ve toprak gibi alıcı ortamları korumak amacıyla ilgili mevzuat uyarınca alınması gereken izindir.

Şekil 1 – Çevre izninin kapsadığı konu başlıkları.

ÇEVRE LİSANSI: Çevre Kanunu uyarınca; atıkların toplanması, geri kazanılması, geri dönüşümü ve bertaraf edilebilmesine ilişkin teknik yeterliliği için verilen lisanstr.

Şekil 2 – Çevre lisanslarının kapsadığı konu başlıkları.

3.2. Çevrimiçi Çevre İzni

Çevreye kirletici etkisi olan tüm sanayi tesislerinin Çevre İzin ve Lisans başvurularının bütüncül bir yaklaşımla, internet üzerinden, hızlı, doğru, akıcı, şeffaf ve kolay bir şekilde yapılabilmesi için tasarlanmış bir yeni bir izin sistemidir.

E-Çevre İzinleri, Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nün görev sorumluluğunda bulunan ve işletmelerin faaliyet gösterebilmek için Çevre Mevzuatı çerçevesinde almak zorunda oldukları tüm izin ve lisans başvurularının tek bir noktadan çevrimiçi olarak yapılması, yetkili mercilere iletilmesi, değerlendirilmesi ve bu merciler tarafından yine tek bir noktadan onaylanması esasına dayanan ve aynı zamanda tüm bu uygulamaları elektronik ortama taşıyan yeni bir izin sistemidir.

Ülkemizde çevreye kirletici etkisi bulunan faaliyet ve tesislerin ilgili yönetmelikler kapsamında almak zorunda oldukları deşarj izni, emisyon izni, gürültü izni, derin deniz deşarjı izni, tehlikeli madde deşarj izni ile atık yönetimi konularındaki lisanslar yerine 01 Nisan 2010 tarihinden itibaren bütüncül yaklaşım stratejisi çerçevesinde tek bir çevre izni uygulaması hayata geçirilmiştir. Uygulamanın hukuki altyapısını 29 Nisan 2009 tarih ve 27214 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve 01 Nisan 2010 tarihinde yürürlüğe giren Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik (ÇKAGİLHY) oluşturmaktadır.

Yönetmeliğin elektronik ortamda hayata geçirilmesi ile ilgili çalışmalar "Çevrimiçi Çevre İzinleri Projesi" olarak adlandırılmaktadır. 01 Temmuz 2009 tarihinde başlatılan proje, 2011 yılı sonu itibarıyla tamamlanmıştır. Projenin tamamlanmasından sonra Çevre İzni, Çevre İzin ve Lisansı ile ilgili uygulamalar, 04/07/2011 tarihli ve 27984 sayılı Mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanan 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile kurulan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü bünyesinde yapılandırılan İzin ve Lisans Dairesi Başkanlığı tarafından sürdürülmektedir.

"Çevrimiçi Çevre İzinleri Projesi", 300 adet e-devlet projesi içerisinde Başbakanlığın öncelikli 11 e-devlet projesi olarak kabul edilen ve uygulamaya geçen proje de olmuştur. Projenin uygulamaya geçmesiyle bürokrasi azaltılmış, kırtasiyeciliğe son verilmiş ve yatırım ortamının iyileştirilmesine katkı sağlamıştır. Bu nedenlerle işletmelerin Çevre İzni ve Lisansı başvurularının, bütüncül bir yaklaşımla internet üzerinden hızlı, doğru, akıcı, şeffaf ve kolay bir şekilde yapılabilmesine imkan sağlayan Çevrimiçi Çevre İzinleri Projesi Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD) ve Türkiye Bilişim Vakfı (TBV) tarafından 2010 yılında sekizincisi gerçekleştirilen e-Devlet uygulamalarının Oscar'ı "e-

Türkiye (eTR) Ödüllerinde, “Kamudan İş Dünyasına e-Hizmetler” kategorisinde, birincilik ödülüne layık görülmüştür.

e-Çevre İzinleri sadece işletmeler için değil yetkili idare için de pek çok yenilik ve kolaylığı beraberinde getirmiştir. Sistem ile başvuruların süresi içerisinde değerlendirmesi noktasında oto kontrol sistemi oluşturmakla, bilgiler sağlıklı bir şekilde analiz edilebilmekte, dosya arşivleme için gerekli gereksinimler minimize edilmekte, kurum içi ve kurumlar arası bilgi paylaşımına olanak sağlamaktadır.

3.3. Çevre İzni Sisteminin Avantajları Ve Sağlanan Çevre Kazançları

Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik ile 13 ayrı yönetmelikte yeralan 5 çeşit çevre izni ve 18 çeşit lisansa ilişkin süreçler tek bir yönetmelik altında toplanmış ve uygulanmaya başlamıştır.

Yönetmeliğin uygulamaya geçmesiyle birlikte internet bağlantısı olan her noktadan masa, ofis ihtiyacı duyulmaksızın 7/24 başvuru yapılmasına ve değerlendirilmesine imkan sağlamıştır.

Şekil 3 – E-İzin Sisteminin çevresel faydaları

e- izin sistemine geçilmesiyle 4 yılda ortalama 17.000 Geçici Faaliyet Belgesi (GFB) ve Çevre İzin/ Lisansının kağıt ortamı yerine elektronik ortamda verilmesi suretiyle kağıt ve dosya üzerinden başvuru yapılmasına son verilerek yaklaşık 106,25 ton kağıt tasarrufu sağlanmıştır. 106,25 ton kağıt üretimi için kullanılacak 255 ton (1.785 Adet) ağacın kullanılmaması ve başvuru süreçlerinde ulaşım gerekliliğinin

ortadan kalkması ile önlenen emisyon ile yılda 82 ton CO₂ gazının salınımı engellenmiştir. Ayrıca; 106,25 ton kâğıt üretimi için kullanılacak olan 46.750 ton su ile 4 Kişiden Oluşan 238 Ailenin 1 Yıllık Su İhtiyacı, 807.500 kWh enerji ile 4 Kişiden Oluşan 289 Ailenin 1 Yıllık Elektrik İhtiyacı tasarrufu sağlanmıştır.

3.4. E-İzin Başvurularının Yapılması

Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmeliğin uygulanmasına yönelik olarak Bakanlığımız tarafından bir yazılım programı geliştirilmiştir.

- Çevre izin veya çevre izin ve lisansı başvurusu çevre yönetim birimi, istihdam edilen çevre görevlisi ya da Bakanlıkça yetkilendirilmiş çevre danışmanlık firmaları tarafından yapılır.
- Ek-1 ve Ek-2 listelerinde yer alan işletmeler için çevre izni veya çevre izin ve lisans başvurusu elektronik imza ile elektronik ortamda (<http://izinlisans.cevre.gov.tr>) yetkili makama yapılır.

Başvuruyu yapacak çevre görevlileri veya işletmeciler talep edilen izin ve lisansa özel olarak Yönetmeliğin eklerinde tanımlanan bilgi, belge ve raporları yazılım programı üzerinden sisteme yüklemekte ve gerek her belgenin yüklenmesi gerekse de başvurunun Bakanlığa gönderilmesi aşamalarında elektronik / mobil imzasını kullanmaktadırlar.

- e-çevre izni için başvuru girişi yapılacak adres <http://izinlisans.cevre.gov.tr/> dir.

Şekil 4 – e-İzin Sisteminin elektronik ortamdaki girişi.

Ayrıca e-çevre izinleriyle ilgili mevzuat, duyurular, uygulama, yardım kılavuzu ve yazılıma erişim gibi bilgiler Genel Müdürlüğümüz web sitesinde (<http://www.csb.gov.tr/gm/ced/>) "İzin Lisans İşlemleri" başlığı altında yayınlanmaktadır.

- Geçici faaliyet belgesi veya çevre izin veya çevre izin ve lisansı için başvurular Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmeliğin Ek-1 listesinde belirtilen işletmeler için Bakanlığa, Ek-2 listesinde belirtilen işletmeler için Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerine yapılır. EK-1 ve EK-2 listesine tabi faaliyet veya tesislerin birlikte bulunduğu işletmelerin başvuruları Bakanlık tarafından değerlendirilir.

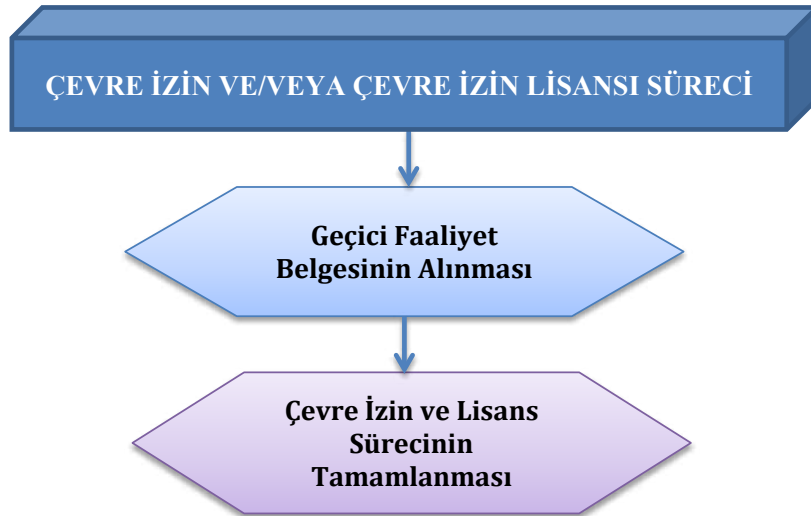
3.5. İzin Ve Lisansa Tabi Faaliyetler

Çevre İzni ve Lisansına tabi tesis ve faaliyetler kirletici vasıflarına göre ÇKAGİLHY'nin Çevreye Kirletici Etkisi Yüksek Olan Faaliyet veya Tesisler (Ek-1) ve Çevreye Kirletici Etkisi Olan Faaliyet veya Tesisler (Ek-2) listelerinde tanımlanmıştır. ÇKAGİLHY'ye paralel olarak ilgili Yönetmeliklerde yapılan değişiklikler ile farklı tesis ve faaliyet listeleri de iptal edilmiştir. ÇKAGİLHY'nin Ek-1 ve Ek-2 listelerinde tanımlanan faaliyet ve tesisler 10 ana başlık altında toplanmıştır. Bunlar;

1. Enerji Endüstrisi
2. Madencilik ve Yapı malzemeleri Endüstrisi
3. Metal Endüstrisi
4. Kimya ve Petrokimya Endüstrisi
5. Yüzey Kaplama Endüstrisi
6. Ağaç ve Kâğıt Endüstrisi
7. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Endüstrisi
8. Atık Yönetimi
9. Maddelerin Depolanması, Doldurulması ve Boşaltılması
10. Diğer Tesisler

3.6. Çevre İzin Ve Lisans Süreci

Çevre izin ve/veya çevre izin ve lisansı süreci iki aşamalıdır;

Şekil 5 - Çevre izin ve/veya çevre izin ve lisansı süreci

3.6.1. I. Aşama-Geçici Faaliyet Belgesi Başvuruları

ÇKAGİLHY'nin Ek-1 ve Ek-2 listelerinde yer alan faaliyet ve tesislerin Geçici Faaliyet Belgesi (GFB) süreci 1. Aşama olarak kabul edilmekte olup, Yönetmeliğin Ek-3A ve Ek-3B'de yer alan bilgi ve belgelerin elektronik ortamda sunulması ve başvuruların yetkili merci tarafından 30 gün içerisinde değerlendirilmesi ve uygun görülmesi durumunda 1 yıl süreli GFB'nin düzenlenmesi şeklinde gerçekleştirilmektedir.

Yeterlik almış olan danışmanlık firmalarında ya da sanayi tesislerinde çalışan çevre görevlileri, tesis bilgilerini kaydettikten sonra gerekli bilgileri kaydeder ve istenen belgeleri elektronik imzayla imzalayıp sisteme yükleyerek Geçici Faaliyet Belgesi başvurusunda bulunurlar.

e-Başvuru sürecinde başvuru sahipleri tarafından Çevrimiçi Yazılım Portalı üzerinden Yönetmeliğin Ek-3A'sında yer alan Geçici Faaliyet Belgesi Başvuru Formu doldurularak Ek-3B'de yer alan belgeler, Yazılım Portalı üzerinden sisteme yüklenmektedir.

3.6.2. II. Aşama- Çevre İzin/Çevre İzin Ve Lisansı

Yönetmeliğin Ek-1 ve Ek-2 listelerinde yer alan işletmelerin, GFB almasından itibaren en geç 6 ay içerisinde çevre izin/lisansı e-başvuru sürecini tamamlamaları zorunludur.

Çevre izin/lisans süreci Yönetmeliğin Ek-3C'de belirtilen bilgi, belge ve raporların elektronik ortamda sunulması, başvuru dosyasının yetkili merci tarafından 80 gün içerisinde incelenmesi, uygun bulunması durumunda yetkili merci tarafından, çevre izin veya çevre izin ve lisans belgesi düzenlenmesi sürecidir.

4. ÇEVRE YETERLİK HİZMETLERİ

4.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu Hazırlayacak Firmaların Yeterlik Durumları

Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinin 26. Maddesine istinaden yayımlanan 18.12.2009 tarihli Yeterlik Belgesi Tebliği kapsamında Çevresel Etki Değerlendirmesi Başvuru Dosyası, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu ve Proje Tanıtım Dosyası hazırlayacak kurum/kuruluşlara yeterlik belgesi verilmesine ilişkin iş ve işlemler Bakanlığımız ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.

2013 yılında verilen belge sayısı ile toplamda ulaşılan belge sayıları Çizelge 1’de verilmektedir.

Çizelge 1 – Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hazırlama yetkisine sahip firmaların sayısı

	2013	GENEL TOPLAM
Yeterlik Belgesi Verilen Kurum/Kuruluş Sayısı	19	246
Yeterlik Belgesi Verilen Kurum/Kuruluşların Denetlenme Sayısı	90	338
Yeterlik Belgesi İptal Edilen Kurum/Kuruluş Sayısı	4	31
Yeterlik Belgesi Askıya Alınan Kurum/Kuruluş Sayısı	1	6
Yeterlik Belgesi Vize Yapılan Kuru/Kuruluş Sayısı	65	239

4.2. Çevre Görevlisi, Çevre Danışmanlık Firmaları ve Çevre Yönetimi Birimlerinin Yeterlik Durumları

Sanayileşmeyle birlikte çevre kirliliğine neden olan olumsuz faaliyetlerin artması çözüm olarak kirliliğin daha oluşmadan kaynağında önlenmesi kavramını gündeme getirmiştir.

Üretim sırasında malzeme ve kaynak kayıplarını en aza indirmek için aktif bir çevresel yönetim yaklaşımı olan kirliliğin önlenmesi, kirleticileri bir ortamdan diğerine aktarmaksızın toprağa, havaya ve/veya suya salınan kirleticileri en aza indirgeyen veya bertaraf eden çoklu ortam yaklaşımıdır.

Bu noktada tesis veya faaliyetlerin çevre kirliliğinin önlenmesine yönelik olarak daha etkin bir süreç yürütmesi ve mevzuata uyum konusunda profesyonelliği ve verimliliği artırmak adına “Çevre Görevlisi”, “Çevre Danışmanlık Firmaları” ve “Çevre Yönetim Birimleri” kavramları geliştirilmiş, çevre görevlilerinin, faaliyetleri sonucu çevre kirliliğine neden olacak veya çevreye zarar verecek kurum, kuruluş ve işletmelerin çevre kirliliği oluşturmadan gerekli olan önlemleri almalarını temin ederek çevrenin korunmasına katkı sağlamaları amaçlanmıştır.

Konunun yasal çerçevesi ise 2872 sayılı Çevre Kanunu’nda 2006 yılında 5491 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle belirlenmiş olup, Kanunun Ek Madde 2 si ile faaliyetleri sonucu çevre kirliliğine neden olacak veya çevreye zarar verecek kurum, kuruluş ve işletmeler çevre yönetim birimi kurmak, çevre görevlisi istihdam etmek veya Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlardan hizmet satın almakla yükümlü tutulmuşlardır.

Ek Madde 2 - (Ek: 26/4/2006 – 5491/23 md.) Faaliyetleri sonucu çevre kirliliğine neden olacak veya çevreye zarar verecek kurum, kuruluş ve işletmeler çevre yönetim birimi kurmak, çevre görevlisi istihdam etmek veya Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlardan bu amaçla hizmet satın almakla yükümlüdürler. Bu konuyla ilgili usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Konuyla ilgili usûl ve esaslar ise Bakanlığımız tarafından ilk olarak 21.11.2008 tarih ve 27061 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak 1 Ocak 2009 tarihinde yürürlüğe giren Çevre Denetimi Yönetmeliği ile belirlenmiştir. Daha sonra konuya ilişkin usûl ve esaslar, 21.11.2013 tarih ve 28828 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan (Değişik:06/05/2014-28992) “Çevre Görevlisi, Çevre Yönetim Birimi ve Çevre Danışmanlık Firmaları Hakkında Yönetmelik” ile daha kapsamlı hale getirilmiştir. Yönetmelik kapsamında çevre görevlilerinin yükümlülükleri aşağıda verilmektedir.

Yükümlülükler

Madde 10 - (1) Çevre görevlisi;

a) Çevre yönetimi hizmetlerini mevzuata uygun bir şekilde yürütmek, koordine etmek, çevre yönetimi hizmeti çalışmalarını düzenli aralıklarla izleyerek, ilgili mevzuatta belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilip getirilmediğini tespit etmekle,

b) İşletmeye hizmet vermeye başladığı tarihten itibaren her ay aylık faaliyet raporunu hazırlamak, bu raporları en geç takip eden ayın on beşine kadar işletme sahibine veya sorumlusuna sunmak ve sisteme yüklemekle,

c) İşletmeye hizmet vermeye başladığı tarihten itibaren otuz gün içinde, takip eden her yılda ise bir defadan az olmamak üzere işletmenin genel durumunu kapsayacak şekilde iç tetkik raporunu hazırlamak, bu raporları işletme sahibine veya yetkilisine sunmak ve sisteme yüklemekle,

ç) İşletmeye hizmet vermeye başladığı tarihten itibaren otuz gün içerisinde ve takip eden her yılda, işletme yetkililerine ve çalışanlarına yönelik olarak mevzuat ve çevresel konularda en az bir kere bilgilendirici eğitim çalışması yapmak ve özendirici faaliyetler düzenlemekle, düzenlediği eğitimlere ilişkin hazırladığı raporları sisteme yüklemekle,

d) İç tetkik raporlarını, aylık faaliyet raporlarını ve eğitimle ilgili belgeleri Bakanlıkça belirlenerek ilan edilen formatlara uygun olarak hazırlamakla,

e) İşletmede uygunsuzluk tespit edildiğinde, tespit tarihinden itibaren en geç otuz gün içerisinde uygunsuzluğa ilişkin raporu sisteme yüklemekle ve işletme sahibine/yetkilisine uygunsuzluğun giderilmesi için önerilerde bulunarak uygunsuzluğun giderilip giderilmediğinin takibini yapmakla, uygunsuzluğun giderildiği tarihten itibaren otuz gün içerisinde yapılan işlem ve uygunsuzluğun giderilmesine ilişkin raporu sisteme yüklemekle,

f) İşletmenin çevre mevzuatı kapsamında alması gerekli çevre izni, çevre izin ve lisans belgelerini almak, güncellemek ve/veya yenileme çalışmalarını yürütmekle,

- g) İşletmenin çevre mevzuatı kapsamındaki beyan ve bildirimlerini belirtilen formatta, zamanında ve eksiksiz olarak yapmakla,
ğ) Yetkili makam tarafından istenilecek bilgi ve belgeleri belirtilen formatta, zamanında ve eksiksiz olarak sunmakla,
h) İşletmede yürüttüğü tüm çalışmalarını imzalı belgeler halinde 5 (beş) yıl süre ile muhafaza etmekle,
ı) SGK hizmet belgesi ve dökümlerini 5 (beş) yıl süre ile muhafaza etmekle,
i) Yetkili makam tarafından yapılacak planlı veya haberli denetimler sırasında işletmede hazır bulunmak, istenen bilgi ve belgeleri sağlamakla,
j) Vize dönemi içinde en az bir kere Bakanlık tarafından yapılacak/yaptırılacak eğitime katılmakla,
k) İşletme ile ilgili öğrendikleri ticari sır mahiyetindeki bilgileri saklı tutmakla, yükümlüdür.

Söz konusu Yönetmelik kapsamında Çevre Görevlileri, Çevre Yönetim Birimi ve Çevre Danışmanlık Firmalarının yetkilendirilmesi işlemleri Bakanlığımız ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Söz konusu yetkilendirme ile ilgili başvuru, değerlendirme ve onaylama süreçleri “Çevrimiçi Çevre İzinleri Portalı” üzerinden elektronik ortamda yürütülmektedir. 2013 yılında verilen belge sayısı ile toplamda ulaşılan belge sayıları Çizelge 2’de verilmektedir.

Çizelge 2 – Çevre Görevlisi ve Çevre Danışmanlık firmalarının sayısı

	2013	GENEL TOPLAM
Çevre Görevlisi Belgesi Sayısı	2.723	12.533
Çevre Danışmanlık Firması Yeterlik Belgesi	155	736
Çevre Yönetim Birimi	88	376
Çevre Danışmanlık Firması Denetim Sayısı	111	205
Askıya Alınan Çevre Danışmanlık Firması	43	96
İptal Edilen Çevre Danışmanlık Firma Sayısı	8	8

4.3. Çevre Etiket Çalışmaları

Genel bütçe kaynaklı “Çevresel Etiket Altyapısı Projesi” 04 Temmuz 2014 tarihinde başlamış olup, 06 Ekim 2014 tarihinde tamamlanması planlanmaktadır. Çevreye duyarlı/çevre dostu ürün ve hizmet özelliği gösteren ürün ve hizmetlerin, uluslararası kabul gören ulusal çevresel etiket ile ödüllendirilmesine ilişkin gönüllülük esasına dayalı ulusal çevresel etiket sisteminin alt yapısının oluşturulması ve AB Eko-Etiket Tüzüğüne yönelik alt yapının oluşturulmasını amaçlayan projenin faaliyetleri kapsamında;

- Sistem Kurgusu ve Mevzuat
- Logo Tasarımı
- Düzenleyici Etki Analizi

- Eğitim Faaliyetleri
- Sistem Yazılım İhtiyaç Analizi
- Çevresel Etiketin Tanıtımı ve Yaygınlaştırılması
- Tercüme
- Seminer faaliyetleri gerçekleştirilecektir.

Eğitim Aktiviteleri kapsamında;

- Sertifikalı Online İngilizce Dil Eğitimi
- PMI (Project Management Institute=Proje Yönetimi) Eğitimi
- TSE EN ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi Temel Eğitimi
- TSE EN ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi ve Temel Eğitimi
- TSE EN 17025/IEC Deney ve Kalibrasyon Eğitimi
- LIFE CYCLE ASSESSMENT (Çevresel Yaşam Döngüsü Değerlendirmesi/Analizi) Eğitimi

gerçekleştirilmiştir.

Düzenleyici Etki Analizi kapsamında;

Ön Düzenleyici Etki Analizi çalışması gerçekleştirilerek, Ankara Midas Otel’de ilgili kurum/kuruluş, sektör temsilcileri uzman kişilerin katılımı ile bir Düzenleyici Etki Analizi Hazırlık Çalıştayı düzenlenmiş ve ilgili kurum/kuruluşların proje hakkında bilgilendirilmesi ve sürece etkin katılımı sağlanmıştır.

Tercüme Faaliyetleri kapsamında; AB (Avrupa Birliği) Ürün Kriteri Tercümelemleri gerçekleştirilmiştir.

4.4. Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarları Yeterlik Çalışmaları

Çevre mevzuatı kapsamında her türlü izin, izleme ve denetimlere esas teşkil eden ölçüm ve analizleri yapacak, özel veya kamuya ait kurum ve kuruluş laboratuvarlarının “Çevre Ölçüm Ve Analiz Laboratuvarları Yeterlik Yönetmeliği” çerçevesinde Bakanlığımızdan yeterlik alması gerekmektedir. Ayrıca 22 Aralık 2008 tarihinden bu yana akredite bir laboratuvar olan ve 2012 yılında akredite parametre sayısını 52’den 189’a çıkaran Çevre Referans Laboratuvarında su, atk su, toprak, sediment, arıtma çamuru, katı atık, atık yağ, kömür, sıvı yakıt ve prina analizleri de yapılmaktadır. Çevre Referans Laboratuvarı’nda 2013 yılında 412 adet su/atık su, 4 adet toprak/arıtma çamuru, 86 adet maden atığı, 2 adet atık yağ, 51 adet katı yakıt, 3 adet sıvı yakıt ve 589 adet hava numunesi olmak üzere toplam 1.147 numunede yaklaşık 20 bin parametrenin analizi yapılmıştır.

Laboratuvarların yetkilendirme, inceleme, denetlenme vb. işlemleri “Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarları Yeterlik Yönetmeliği” kapsamında yapılmaktadır. Denetimler tüm cihaz ve metoda ait teknik bilgiye ve tecrübeye sahip, Laboratuvar Ölçüm ve İzleme Dairesi Başkanlığı Çevre Referans Laboratuvarında yetişmiş ölçüm ve analiz konusunda uzman personellerimizce yapılmaktadır.

Örnek olarak bir termik santralin tüm çevresel etkileri; tesiste kullanılan kömür, baca gazı, hava kalitesi, atık suyu, atıkları, gürültüsü ve diğer tüm etkileri, Bakanlığımızca yetki verilen laboratuvarlarca ölçülmekte ve raporlanmaktadır.

2013 Yılı içerisinde;

1- 19 adet laboratuvar, Çevre Ölçüm ve Analizleri Ön Yeterlik/Yeterlik Belgesi ile yetkilendirilmiştir.

2- 2013 yılı sonunda toplam 152 laboratuvar aktif olarak faaliyetlerini sürdürmektedir.

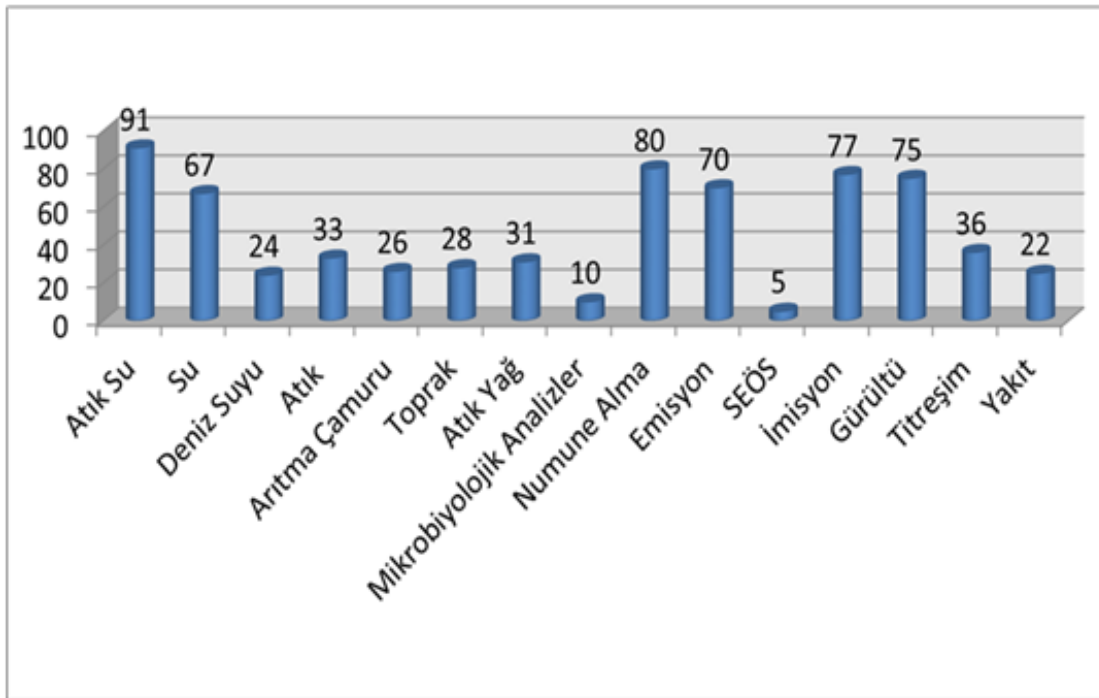
3- 2013 yılında 23 laboratuvarın Çevre Ölçüm ve Analizleri Yeterlik Belgesi yenileme işlemi yapılmıştır.

4- 2013 yılında planlı, ani denetim ve kapsam genişletme dahil olmak üzere toplam 100 laboratuvar denetlenmiştir.

5- 2013 yılında 3 adet laboratuvarın Çevre Ölçüm ve Analizleri Ön Yeterlik/Yeterlik Belgesinin ilgili kapsam ya da parametresi askıya alınmıştır.

6- 2013 yılında 7 adet laboratuvarın belge süresinin dolması ve çeşitli sebeplerle Çevre Ölçüm ve Analizleri Ön Yeterlik/Yeterlik Belgesi iptal edilmiştir.

Çevre mevzuatı çerçevesinde ölçüm/analiz yapmaya yetkili laboratuvarların kapsamlarına göre dağılımları aşağıda Grafik 1’de verilmektedir.

Grafik 1 – 2013 yılı itibariyle çevre mevzuatı çerçevesinde ölçüm/analiz yapmaya yetkili laboratuvarların dağılımları.

5. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ FAALİYETLERİ

5.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi

Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) kavramı, ilk olarak ABD’de Ulusal Çevre Politikası Yasası (National Environmental Policy Act-NEPA) ile 1969 yılında ortaya çıkmıştır. Daha sonra İngiltere, İrlanda ve diğer bazı Avrupa ülkelerinde uygulanmaya başlamıştır. Örneğin, Fransa’da ÇED’in genel çerçevesi 1976’da doğanın korunmasına ilişkin yasa ile çizilmiştir. Avrupa Birliği’nde ÇED’e yönelik olarak gerçekleştirilen ilk düzenleme, 1985’te yürürlüğe giren “Bazı Kamusal ve Özel Projelerin Çevre Üzerindeki Etkilerinin Değerlendirilmesi Hakkında Direktif”dir.

Çevresel Etki Değerlendirmesi kavramı, ülkemize 1983 yılında uygulanmaya başlanan Çevre Kanunu’nun 10.maddesi ile girmiş bulunmaktadır. Sürdürülebilir kalkınmanın en önemli araçlarından birisi olan ve çevresel uygunluk zincirinin ilk aşaması kabul edilen Çevresel Etki Değerlendirmesi ülkemizde 7 Şubat 1993 tarih ve 21489 sayılı Resmi Gazete’de “Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği”nin yayınlanmasıyla 1993’den bu yana uygulanmaktadır. Bu nedenle, 2013 yılı, Yönetmeliğin uygulanmaya başlamasının 20. Yılı olarak önem taşımaktadır. Bunun bir sonucu olarak Bakanlık 8-10 Kasım 2013 tarihleri arasında İstanbul’da “Uluslararası Çevresel Etki Değerlendirmesi Kongresi” düzenlemiştir.

Yönetmelik, gerek uygulamada karşılaşılan sıkıntıların giderilmesi gerekse AB uyum süreci nedeniyle değişik zamanlarda güncellenmiştir. Yürürlükte olan son Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği 03.10.2013 tarih ve 28784 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

ÇEVRE KANUNU

Çevresel etki değerlendirilmesi:

Madde 10 – Gerçekleştirmeyi plânladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmeler, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu veya proje tanıtım dosyası hazırlamakla yükümlüdürler.

(.....)

Çevresel Etki Değerlendirmesine tâbi projeler ve Stratejik Çevresel Değerlendirmeye tâbi plân ve programlar ve konuya ilişkin usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.

En genel anlamıyla ÇED, yapılması tasarlanan projenin, gerçekleştirilmesine yönelik ilk aşamadan projenin ömrünün tamamlanmasına kadar olan süreçte (beşikten mezara), yer ve teknoloji seçeneklerinin değerlendirildiği, faaliyetin çevresel etkilerinin ve belirlenen zararlı çevresel etkilerin ve risklerin en aza indirilmesi amacıyla alınması gerekli önlemlerin belirlendiği bir süreçtir. Böylece iyi işleyen bir ÇED sürecinin çok boyutluluğu ve değişik kurumlardan gelen görüşlerin çeşitliliği sayesinde, projenin uygulanmasıyla ortaya çıkabilecek olası sorunlar daha projenin tasarım aşamasında önlenebilir hale gelmektedir. Bu nedenle, Çevresel Etki Değerlendirmesi etkin çevre yönetim araçlarından birisidir.

Nükhet Yılmaz Turgut'un "Çevre Politikası ve Hukuku" isimli eserinde de belirtildiği üzere "önleme ilkesi", sorunlar tüm boyutları irdelenerek doğru şekilde belirlenip buna uygun olarak önlemler alınırsa işlevini gerçekleştirir. ÇED kapsamındaki faaliyetlere ilişkin inceleme ve değerlendirmelerde olası tüm etkilerin yanı sıra seçeneklerin ve bunların etkilerinin de belirlenmesi, olumsuz etkileri yok edecek ya da azaltacak önlemlerin saptanması, değerlendirmelerin halkın da dahil edildiği katılım yöntemine başvurularak yapılması ve sonuçların bir raporda toplanması şeklinde gelişen süreç bunu sağlamaktadır.

Sayfa : 20

RESMİ GAZETE

7 Şubat 1993 — Sayı : 21489

Yönetmelikler

Çevre Bakanlığından :

Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği

Birinci Bölüm

Amaç, Kapsam, Hukuki Dayanak, Tanımlar

Amaç

Maddde 1- Bu Yönetmeliğin amacı; gerçekleştirilecek planladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kamu veya özel sektöre ait kurum, kuruluş ve işletmelerin yatırım kararlarının çevre üzerinde yapabilecekleri tüm etkilerin belirlenerek değerlendirilmesi, tesbit edilen olumsuz etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar verecek ölçüde en aza indirilmesi ve alternatiflerin değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilecek Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecinde uyulacak idari ve teknik esasların düzenlenmesidir.

Kapsam

Maddde 2- Bu Yönetmelik, Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecinde uyulacak teknik ve idari esaslar ile bu esaslara göre hazırlanacak Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu ve Çevresel Etki Değerlendirmesi Ön Araştırma Kontrol Listesi ve Değerlendirme Tablosunun hangi tip faaliyetler ve hangi yöreler için isteneceğini, içeracağı hususları, inceleme ve değerlendirmede uyulacak esasları, izleme-denetimde yetkili mercileri ve İnceleme-Değerlendirme Komisyonunun çalışma usulleri ile Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu ve Çevresel Etki Değerlendirmesi Ön Araştırma Kontrol Listesi ve Değerlendirme Tablosunu hazırlayacak kurum ve kuruluşların belirlenmesi ile ilgili hususları kapsar.

Şekil 6 – Resmi Gazete’de yayımlanan ilk Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği

Yukarıda değinilen hususlardan ve ÇED mevzuatından da anlaşılacağı üzere ÇED, hem bir "teknik bir araç" ve hem de bir "süreç"tir. ÇED teknik özelliğe sahip bir araçtır, çünkü ÇED'in esasını oluşturan bütün konularda bilim insanlarının ve konuyla ilişkili teknik uzmanların verisine, bilgisine gereksinim duyulmaktadır. Bu veri ve bilgiler, olası etkilere ve önlemlere ilişkin değerlendirmelerin yanı sıra nihai kararların alınmasında da yönlendirici bir işleve sahiptir. Aynı zamanda ÇED bir süreçtir, çünkü buradaki değerlendirme birkaç ayı aşan bir zamana yayılmakta ve buna koşut olarak yapılacaklar da fazlalaşmaktadır. Değerlendirmenin değişik ve birbirine bağlı çeşitli aşamalar halinde gerçekleşmesi de bu yüzdendir.

Temel olarak ÇED sürecinin başarıya ulaşması için aşağıdaki verilmekte olan sorular net olarak yanıtlanmalıdır.

- İnceleme-Değerlendirme toplantısına gerekli kurumlar katılım sağlamış mıdır?
- Projenin amacı ve projenin fiziksel özellikleri yeterli bir şekilde tanımlanmış mıdır?
- Olası seçenekler uygun şekilde göz önüne alınmış mıdır?
- Çevresel özellikler yeterli bir şekilde tanımlanmış mıdır?
- Projenin uygulanması sonucunda beklenen önemli etkiler yeterli bir şekilde tanımlanmış mıdır?
- Yapılan incelemeler, hesaplamalar ve değerlendirmeler yeterli düzeyde veri, bilgi ve belgeye dayandırılmış mıdır?
- Alınacak etki azaltıcı önlemler yeterli bir şekilde tanımlanmış mıdır?
- Raporun sunum/yazım kalitesi yeterli midir?
- İnceleme Değerlendirme Komisyonunda projenin çevreye olan etkileri kapsamlı bir şekilde incelenmiş midir?

5.2. ÇED Başvuruları

Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği (ÇEDY) kapsamında Ek-1 Listesi kapsamındaki projelere yönelik ÇED Olumlu ya da Olumsuz Kararı Bakanlık tarafından, Ek-2 Listesi kapsamındaki projelere yönelik ÇED Gereklidir ya da Gerekli Değildir Kararı da Valilikler yani ÇŞİM'leri tarafından verilmektedir. Çizelge 3'te görüldüğü üzere, 2013 yılında, 477 projeye ÇED Olumludur Kararı ve 3.613 projeye de ÇED Gereklidir Kararı verilirken, 8 proje için ÇED Gereklidir Kararı verilmiştir.

Çizelge 3 – Bakanlığımız tarafından verilen ÇED kararları.

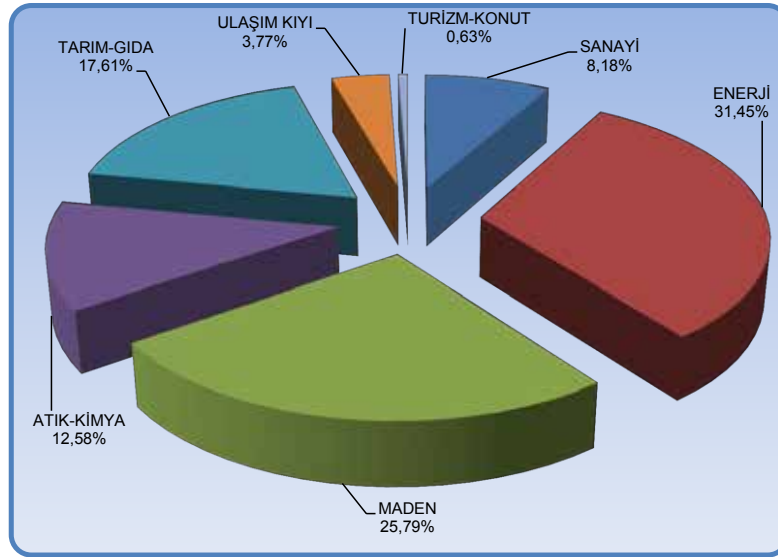
	2011	2012	2013
ÇED OLUMLU	308	425	477
ÇED GEREKLİ DEĞİLDİR	4.592	3.739	3.613
ÇED GEREKLİDİR	21	42	8

Grafik 2'de 2013 yılı içerisinde ÇEDY kapsamında ÇED Olumlu kararı verilen projelerin sektörel dağılımı gösterilmektedir. Şekil 2'de görüleceği üzere Bakanlık merkez teşkilatı tarafından ÇED Olumlu Kararı verilen projeler içerisinde %31,45'lik dilimle enerji sektöründeki projeler önemli bir paya sahiptir. 2013 yılında verilen ÇED Olumlu kararlarında enerji sektörü projelerini %25,79 gibi yüksek pay ile maden sektöründeki projeler ve %17,61'lik oran ile de tarım-gıda sektöründeki projeler izlemektedir.

Çizelge 4 - 2013 yılı içerisinde alınan ÇED Kararlarının sektörel dağılımı

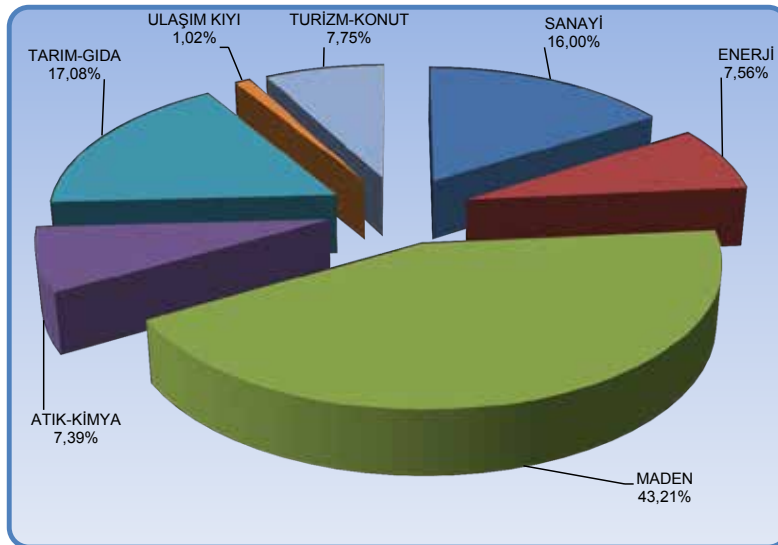
Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED OLUMLU	123	150	39	84	60	18	3	477
ÇED GEREKLİ DEĞİLDİR	1.561	273	578	617	267	37	280	3.613
TOPLAM	1.684	423	617	701	327	55	283	4.090

Grafik 3’de 2013 yılı içerisinde ÇŞİM’leri tarafından ÇED Gerekli Değildir Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı görülmektedir. ÇED Gerekli Değildir Kararı verilen sektörler içerisinde %43,21’lik dilimle maden sektörüne ait projeler büyük bir yoğunluk göstermektedir. Bu kapsamda, Çizelge 4’te görüldüğü üzere, maden sektöründeki projeler için 1.561 adet ÇED Gerekli Değildir Kararı verilmiştir. 2013 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararında madencilik sektörünü %17,08’lik pay ile Tarım-Gıda sektöründeki projeler ve %16’lık oran ile Sanayi sektöründeki projeler izlemektedir.

Grafik 2 – 2013 Yılında ÇED Olumlu Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı.

Grafik 2 ve 3’ü birlikte değerlendirdiğimizde 2013 yılı içerisinde ÇEDY kapsamında Bakanlık ve il Müdürlüklerine en yoğun başvuru yapılarak değerlendirme yapılan sektörün madencilik sektörü olduğu görülmektedir. Çizelge 4’te de görüleceği üzere toplam 1.684 madencilik projesine ÇED Olumlu ya da ÇED Gerekli Değildir Kararı verilmiştir. Madencilik sektörünü 701 ÇED Olumlu ya da ÇED Gerekli Değildir Kararı ile tarım-gıda sektörü, 617 ÇED Olumlu ya da ÇED Gerekli Değildir Kararı ile sanayi sektörü izlemektedir.

Grafik 3 – 2013 Yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı.

Çizelge 5 - 2013 yılı içerisinde iade edilen ÇED dosyalarının sektörel dağılımı

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
Dosya İade	11	83	2	11	8	8	6	129

Çizelge 5'de 2013 yılı içerisinde iade edilen ÇED dosyalarının sektörel dağılımı görülmektedir. ÇED dosyalarının iade nedenleri arasında genel olarak; olumsuz kurum görüşleri, mevzuata aykırılık, faaliyet sahibinin isteği, rapordaki genel eksiklikler, alan çakışması ve süresi içerisinde sunulmaması gelmektedir.

5.3. Çevrimiçi ÇED Süreci Yönetimi

5.3.1.Çevrimiçi ÇED Süreci Yönetimi Projesi 1.Aşama (e-ÇED - 1)

Ülkemizde son dönemde sanayileşme süreci incelendiğinde, büyümenin artarak devam ettiği görülmektedir. Bu büyümede temel etken olan yeni açılan sanayi tesislerinin, alt yapı tesislerinin, maden ocaklarının ve enerji üretim tesislerinin ÇED süreçlerinin gerçekleştirilmesinin daha hızlı, verimli ve şeffaf bir şekilde yapılmasının gerekliliği Bakanlığımızı ÇED süreci işlemlerinin elektronik ortamda yapmaya yöneltmiştir.

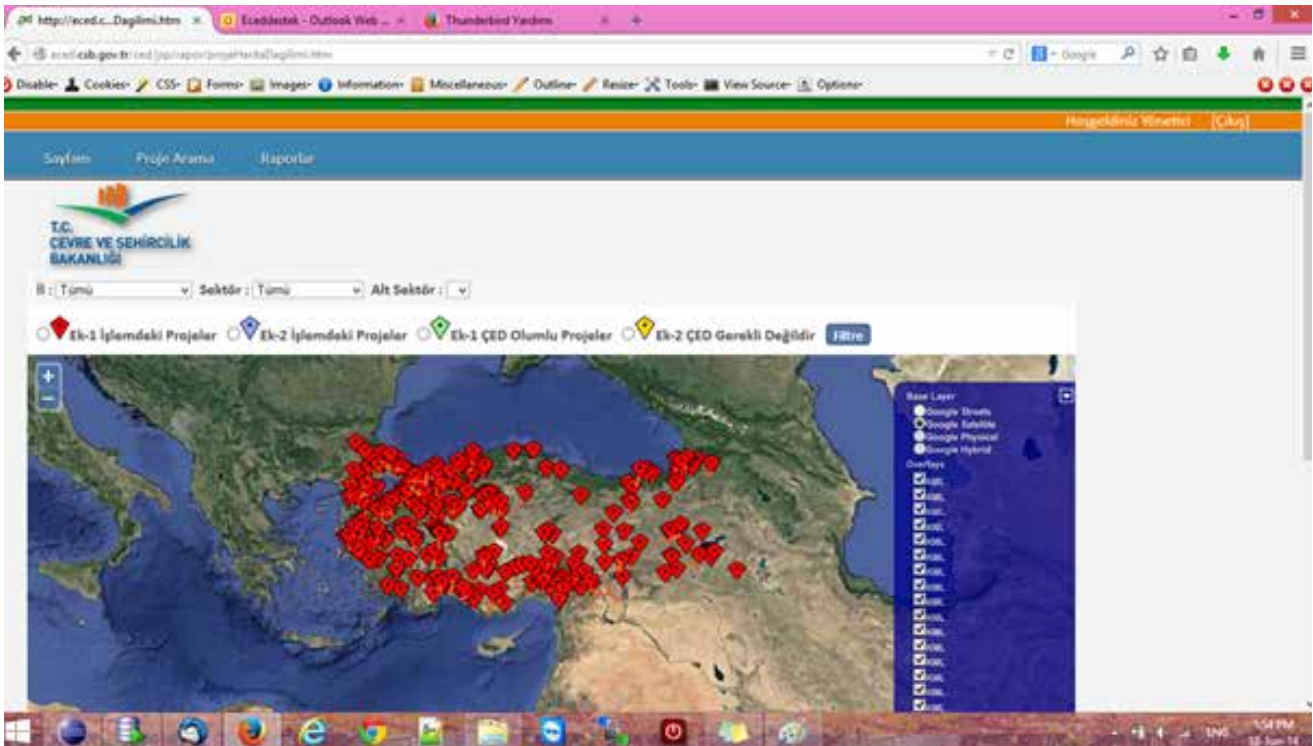
2012 yılı Yatırım Programında yer alan ihalesi gerçekleştirilen proje tamamlanmış, sistemin test çalışmaları ve kullanıcı eğitimleri gerçekleştirilmiş ve 01.11.2013 tarihinden itibaren kullanılmaya başlanmıştır. Böylece, ÇED Yönetmeliği kapsamında yapılan tüm değerlendirmeler Bakanlığımız taşra teşkilatı tarafından izlenebilmektedir. Bakanlığımız Merkez ve Taşra teşkilatı arasında koordinasyon sağlanarak uygulamadan kaynaklanan farklılıklar giderilmiş bulunmaktadır.

ÇED Yönetmeliği revizyonunun tamamlanmasının ardından devreye alınan sistemin Yeterlik Modülü de kullanıcılara açılmış olup, yapılan başvurularla değerlendirmeler tamamlanmış olup bundan sonra başvurular sadece elektronik ortamda gerçekleştirilmektedir.

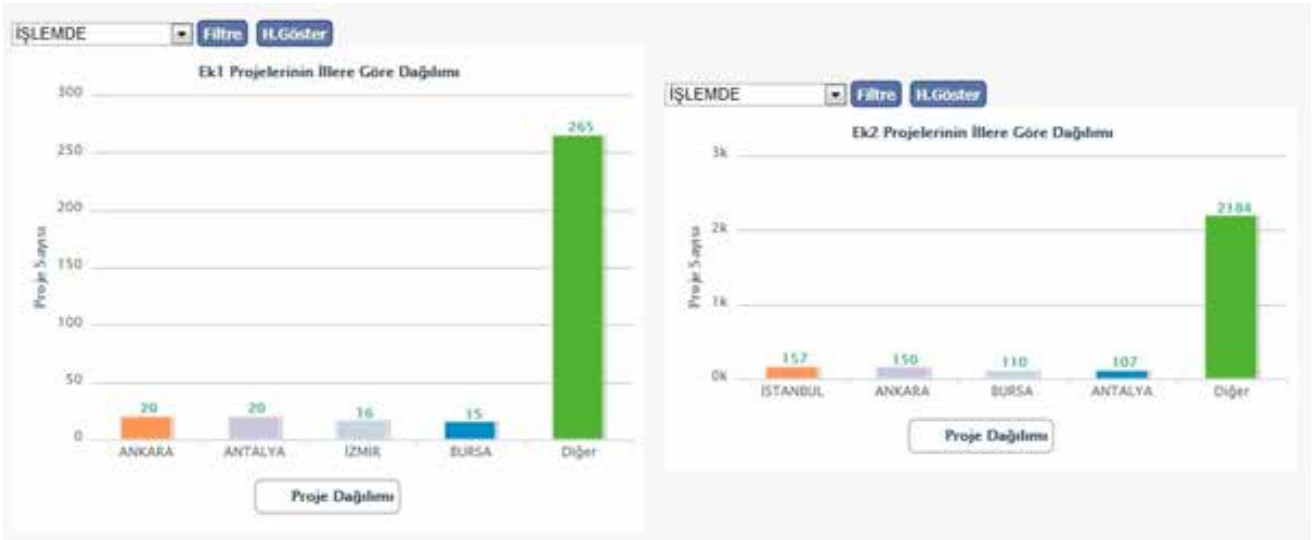
Sistemin devreye alınması ile;

- ÇED süreci Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlar (müşavir firmalar) ilgili modül üzerinden sisteme tanımlanmış, kendilerine verilen kullanıcı adı ve şifreleriyle e-imzalarını kullanarak ÇED başvurusu yapabilmektedirler.
- ÇED sürecindeki tüm iş ve işlemler elektronik ortamda gerçekleştirilmektedir.
- ÇED Süreci içerisinde evrak akışı elektronik ortamda gerçekleşeceği için evrak havaleleri ve postada yaşanan zaman kayıpları da ortadan kaldırılmıştır.
- ÇED Yönetmeliğinin uygulamasında 180 iş günü olan ÇED Süreci 60 iş gününe düşürülmüştür.
- Sistem ile; ÇED Yönetmeliği kapsamında verilen tüm kararlara hızlı erişim sağlanmakta ve kapsamlı bir veri tabanı oluşturulmaktadır. Veri tabanı çıktıları ÇED Süreçlerinde karar verme aşamasında kullanılmaktadır.
- ÇED sürecinin her aşamasında Proje sahibi (yatırımcılar) kısa mesaj (SMS) ve e-posta yoluyla bilgilendirilmektedir.

- Proje ile halkın ÇED Sürecine katılımının etkin ve verimli bir hale getirilmesi ve şeffaf bir ortamda süreçlerin işletilerek halkın bilgilendirilmesi sağlanmış olacaktır.
- Çevrimiçi ÇED Süreci Yönetimi Sistemi ile i-Pad ve Android uygulaması da yapılmış olup akıllı telefon ve tabletlerden harita üzerinde «ÇED Olumlu» ve «ÇED Gerekli Değildir» kararı alan faaliyetler izlenebilmektedir.
- ÇED başvurularının e-imza kullanarak güvenli ve kolay bir şekilde yapılması sayesinde, ülke genelinde faaliyetlerin ÇED Olumlu/ÇED Gerekli Değildir kararı alıp almadığı kolaylıkla izlenebilecektir.
- Böylece Bakanlığımız, ÇED kapsamında bulunan veya muaf olan faaliyetlerin çalışmalarını yakından takip edebilecek, ihtiyaçları ve sektördeki açığı daha net görebilecek ve kirlilik yüklerini belirleyerek daha etkin bir yönetim sergileyebilecektir.
- Çevrimiçi ÇED Süreci Yönetimi Sisteminin devreye alınmasıyla ÇED Raporu ve Proje Tanıtım Dosyalarının kâğıda basılı doküman olarak hazırlanmasına gerek duyulmaması sayesinde, yıllık olarak yaklaşık 61.500.000 adet A4 kâğıdından tasarruf edilmekte, böylece yaklaşık olarak 50 hektar ağaçlandırmadan elde edilen yutak alan kapasitesine eşdeğer 1.000 ton CO₂ eşdeğerinde emisyon salınımı engellenmektedir. Bu sayede elde edilecek 300 ton kâğıt tasarrufu ile yıllık olarak; 5.100 adet ağaç kesilmesi engellenmiş, 132.000 ton temiz su ve 2.280.000 kWh enerji israf edilmemesi sağlanmış olmaktadır.

Şekil 7 - Ek-1 ve Ek-2'de bulunan Çevresel Etki Değerlendirme Süreçlerinin (projelerinin) harita üzerindeki dağılımı.

Şekil 8 – Ek-1 ve Ek-2 projeleri ‘İllere Göre Dağılımı’nın grafik halinde gösterimi.

Yazılım üzerinde projelerin ÇED başvurularını gerçekleştiren danışman firmalar, başvurularını yaparken bir harita bilgisi yüklemek zorundadır. Alınan proje koordinatları işlenerek haritalara aktarılır. Haritalar bir poligon, bir çizgi gibi olabilir. Örneğin enerji iletim hattı projesi için ÇED’e başvuran bir danışman firma çizgi halinde iletim hattını Google earth ile çizip .kml formatına çevirip sisteme yükler ve harita üzerinde çizimi görebilir. Şekil 7’de bulunan harita ise alınan tüm koordinat bilgilerini filtrelemeye yaramaktadır.

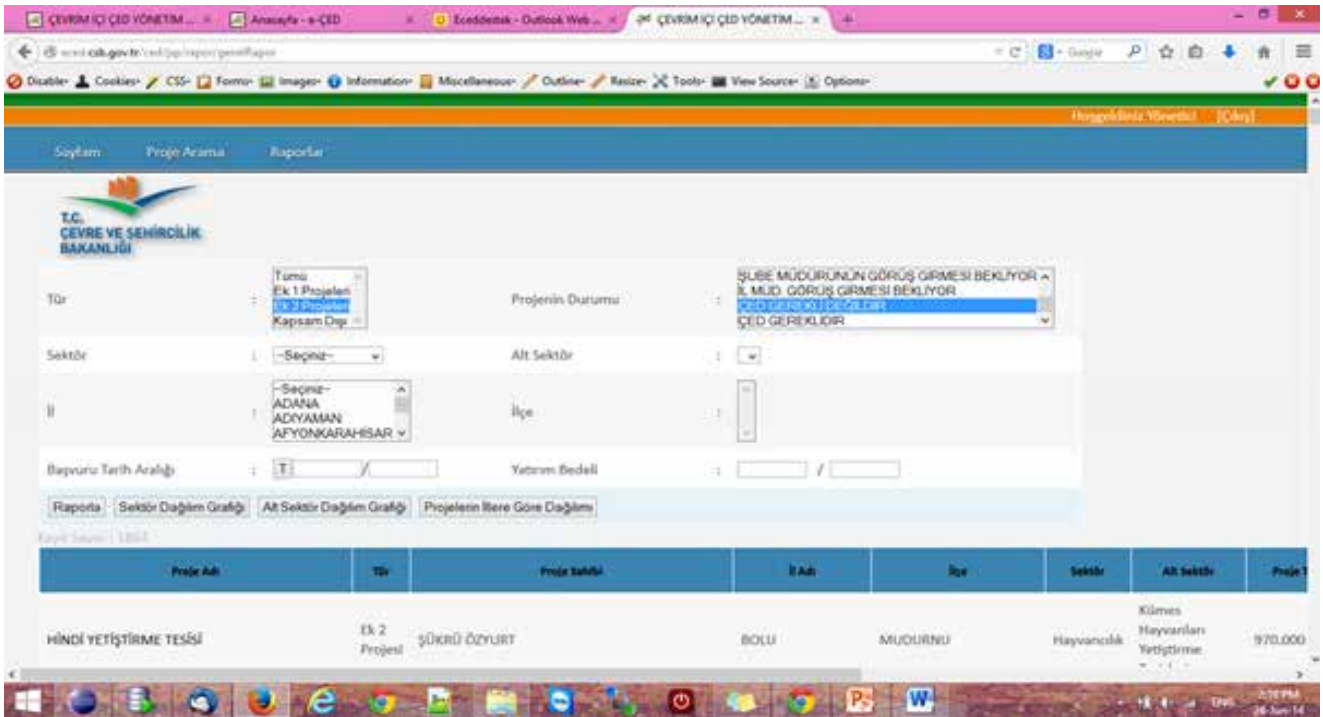
Şekil 9 – Ek-1 ve Ek-2 projeleri ‘Sektörlere Göre Dağılımı’nın grafik halinde gösterimi.

Şekil 10 – “ÇED Olumlu Kararları”nın Sorgulamasının gösterimi.

Şekil 10 – “ÇED Olumlu Kararları”nın Sorgulamasının gösterimi.

Şekil 11 – “ÇED Gereklidir Kararları”nın Sorgulamasının gösterimi.

Şekil 11 – “ÇED Gereklidir Kararları”nın Sorgulamasının gösterimi.

Şekil 12 – “ÇED Gerekli Değildir Kararları”nın Sorgulamasının gösterimi.

Şekil 8 - 12’de görüleceği üzere yazılımda filtreleme yapılarak;

- Ek-1 ve Ek-2’de bulunan Çevresel Etki Değerlendirme Süreçlerinin (projelerinin) harita üzerindeki dağılımı görülebilmekte,
- Ek-1 ve Ek-2 projeleri “Sektörlere Göre Dağılımı” grafik halinde verilebilmekte,
- Ek-1 ve Ek-2 projelerini “İllere Göre Dağılımı” grafik halinde verilebilmekte,
- “ÇED Olumlu Kararları”nın Sorgulaması yapılabilmekte,
- “ÇED Gerekli Değildir Kararları”nın Sorgulaması yapılabilmekte,
- “ÇED Gereklidir Kararları”nın Sorgulaması yapılabilmekte,
- Ek-1 ve Ek-2 projelerini “İllere Göre Dağılımı” grafik halinde verilebilmektedir.

5.3.2. Çevrimiçi ÇED Süreci Yönetimi Projesi 2.Aşama (e-ÇED-2)

2013 yılı Yatırım Programında yer alan ve 2013 yılı sonunda tamamlanan proje iki kısımdan oluşmaktadır.

a) 1-Karar Destek Sistemi ve Ek Yazılımları

Geliştirilen yazılımın devre alınmasıyla;

- e-ÇED ve e-Yeterlik yazılımları için vekalet verme fonksiyonları geliştirilmiştir,
- Bakanlık bünyesinde halen kullanılmakta olan doküman yönetim sisteminin, e-ÇED ile entegrasyonu sağlanmıştır,
- Karar Destek Sistemi oluşturulmuştur. (hava, su, emisyon, vibrasyon, gürültü vb. gerekli olan hesaplamaları yapılabilmektedir.),

- e-ÇED içerisinde Anket Modülü ve Performans Yönetim Modülü oluşturulmuştur,
- e-ÇED ve e-Yeterlik yazılımları, e-İzin ve e-Denetim gibi benzer sistemlerle servisler aracılığı ile veri alışverişinde bulunabilecektir.

b) Veri Hazırlama ve Aktarma

Veri hazırlama, aktarım, veri girişi, kontrol ve eşleştirme hizmeti kapsamında;

2013 yılı sonuna kadar toplam sayısı yaklaşık 47.000 olan ÇED proje dosyalarının (ÇED olumlu/olumsuz – ÇED gerekli değildir/gereklidir – ÇED önemli/önemsiz kararı verilen) verileri temel olmak üzere;

- ÇED kararlarına ait dosyaların (Nihai ÇED Raporu, Proje Tanıtım Dosyası) sayısal ortama aktararak, pdf formatında merkezi veri tabanına aktarılması sağlanmıştır.
- Arşivde kâğıt ortamındaki (CD ve pdf dosyası olmayan) dokümanların ise taranması sonucu önce pdf formatına dönüştürülüp künye ve koordinat bilgileri ile aynı şekilde sisteme aktarılma çalışmaları tamamlanmıştır.

6. İZİN VE LİSANS FAALİYETLERİ

Çevre üzerinde kirlenici etkisi bulunan faaliyet veya tesislere çevre izni ve/veya lisansı verilmesine ilişkin olarak hazırlanan “Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik (ÇKAGİLHY)” 29 Nisan 2009 tarihli ve 27214 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmış ve 1 Nisan 2010 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu tarihten itibaren bütüncül bir yaklaşım çerçevesinde faaliyet veya tesislere tek bir Çevre İzni veya Çevre İzni ve Lisansı Belgesi elektronik ortamda verilmeye başlanmıştır.

ÇKAGİLHY’in Ek-1 listesinde yer alan faaliyet ve tesislere Bakanlık tarafından, Ek-2 listesinde yer alan faaliyet ve tesislere Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından Geçici Faaliyet Belgesi (GFB) ve Çevre İzni veya Çevre İzni ve Lisansı Belgesi verilmektedir. 2012 yılında Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik çerçevesinde Bakanlık Merkez ve ÇŞİM teşkilatı tarafından toplam 4.030 işletmeye Geçici Faaliyet Belgesi (GFB), 3.342 işletmeye Çevre İzni veya Çevre İzni ve Lisansı Belgesi verilmiş olup, 2013 yılı için GFB ve Çevre İzni veya Çevre İzni ve Lisansı verilen firma sayısı Çizelge 6’da verilmektedir.

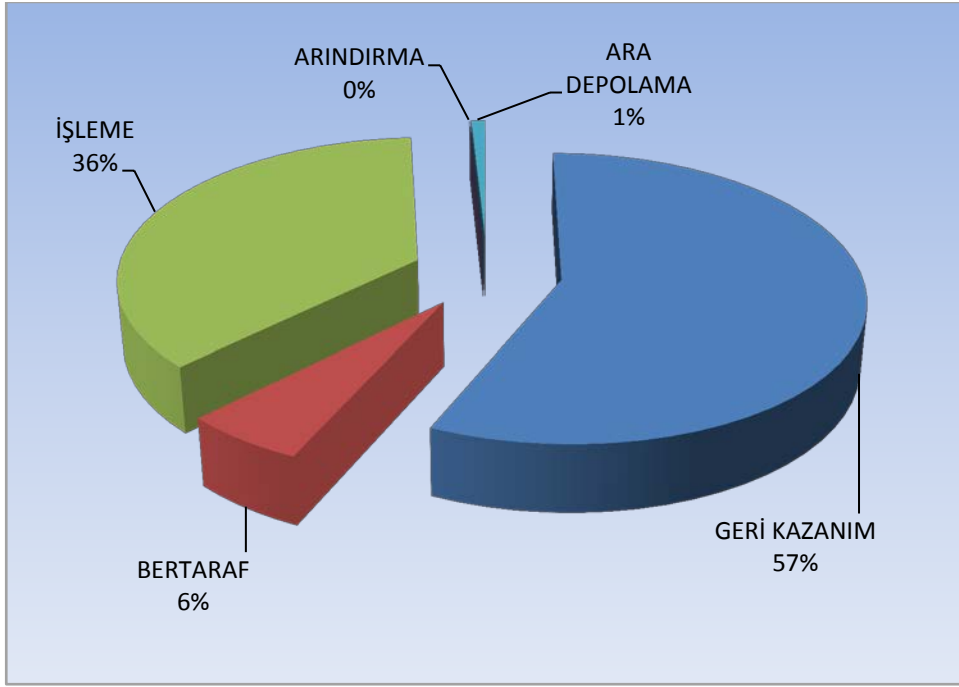
Çizelge 6 - 2013 yılında verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni veya Çevre İzni ve Lisansı Belgesi verilen tesis sayıları

	EK 1	EK 2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	737	3.293	4.030
İzin veya Lisans	549	2.793	3.342

2013 yılında ÇKAGİLHY’in Ek-1 ve Ek-2 listeleri kapsamında Bakanlık merkez teşkilatı ve il müdürlükleri tarafından farklı konularda toplam 571 lisans verilmiştir. ÇKAGİLHY kapsamında verilen çevre lisansların konularına göre dağılımı Çizelge 7’de verilmektedir.

Çizelge 7- 2013 yılında verilen Lisansların konularına göre dağılımı

LİSANS - 2013	EK 1	EK 2	TOPLAM
GERİ KAZANIM	266	58	324
BERTARAF	33	0	33
İŞLEME	117	92	209
ARINDIRMA	0	0	0
ARA DEPOLAMA	5	0	5
TOPLAM	425	150	571

Grafik 4 – 2013 yılında verilen Lisans Belgelerinin konulara göre dağılımı.

Yönetmelik kapsamında Çevre İzin Belgesine başvuran faaliyet veya tesisler atıksu, gürültü, hava, tehlikeli madde deşarjı ve derin deniz deşarjı konularında incelemeye tabi tutulmaktadır. 2013 yılında çevre izni konusunda değerlendirme yapılan alt konu başlıklarının sayısı Çizelge 8’de verilmektedir.

Çizelge 8 - 2013 yılında inceleme yapılan izin alt konu başlıklarına göre dağılımı

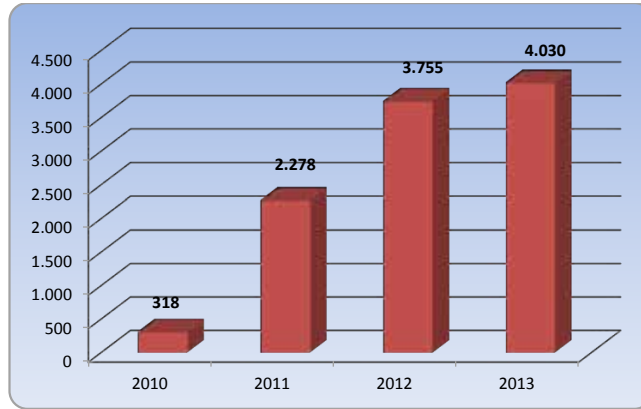
ÇEVRE İZİNİ KONUSU - 2013	EK 1	EK 2	TOPLAM
ATIKSU	133	600	733
GÜRÜLTÜ	16	52	68
HAVA	425	2.349	2.774
DERİN DENİZ DEŞARJI	2	1	3
TEHLİKELİ MADDE DEŞARJI	1	5	6
TOPLAM	577	3.007	3.584

Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmeliğin uygulanmaya başladığı 2010 yılından bu yana çerçevesinde Bakanlık Merkez ve ÇŞİM teşkilatı tarafından toplam 10.381 faaliyet veya tesise GFB, 6.569 faaliyet veya tesise Çevre İzni veya Çevre İzni ve Lisansı Belgesi verilmiş olup, buna ilişkin GFB ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı verileri Çizelge 9’da verilmektedir.

Çizelge 9 – Bugüne kadar ÇKAGİLHY kapsamında verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni veya Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları.

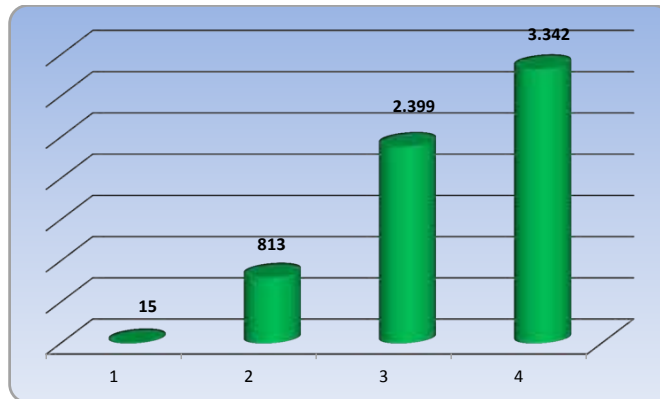
	GEÇİCİ FAALİYET BELGESİ			İZİN/LİSANS BELGESİ		
	EK-1	EK-2	TOPLAM	EK-1	EK-2	TOPLAM
2010	68	250	318	1	14	15
2011	441	1.837	2.278	115	698	813
2012	602	3.153	3.755	393	2.006	2.394
2013	737	3.293	4.030	549	2.793	3.342
TOPLAM	1.848	8.533	10.381	1.058	5.511	6.569

Çizelge 9’u incelediğimizde şimdiye kadar Geçici Faaliyet Belgesi verilen 10.381 faaliyet veya tesisin 6.569’unun (%63,28) Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi alması uygun bulunmuştur.

Grafik 5 – Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik kapsamında bugüne kadar verilen Geçici Faaliyet Belgesi sayısı

<http://www.csb.gov.tr/gm/ced/> internet adresinde Bakanlığımızdan GFB alan işletmeler ile Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisans Belgesi alan işletmelerin adı, adresi, iletişim bilgileri, tesisin bulunduğu il, ait olduğu ek kapsamı, çevre izni ve lisansı konuları, atık kodları, belge düzenleme tarihi ile belgenin geçerlilik tarihi ile ilgili bilgiler Bakanlığımızca başvurunun onaylanmasıyla eş zamanlı olarak yayımlanmaktadır.

Grafik 6 – Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik kapsamında bugüne kadar Çevre İzni Belgesi veya Çevre İzni ve Lisansı Belgesi alan tesis sayısı.

7. DENETİM FAALİYETLERİ

Anayasa'nın 56 ncı maddesi "Herkesin, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip" olduğunu, "çevreyi geliştirmenin, çevre sağlığını korumanın ve çevre kirlenmesini önlemenin Devletin ve vatandaşların ödevi" olduğunu ifade etmektedir. Bu çerçevede devlet görevini yerine getirirken, çevreyi korumaya ve kirliliği önlemeye yönelik olarak "düzenleme yapma" ve "denetim yapma" yetkisini kullanmaktadır.

Çevre denetimi, genel hatlarıyla, Çevre Kanunu hükümlerinin ve ilgili yönetmeliklerin uygulanıp uygulanmadığının tespiti için bir işletmenin faaliyetlerinin gözden geçirilerek ilgili yasal ve teknik gerekliliklere uygunluğun incelenmesine, faaliyet ve izin arasındaki uyumun incelenmesine yani izin koşullarına uyulup uyulmadığının değerlendirilmesine ve işletmenin çevre mevzuatına uymasının teşvik edilmesine yönelik bir süreçtir.

Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, Bakanlık merkez ve/veya ÇŞİM tarafından gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve plansız (rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır.

Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

- a) izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- b) yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- c) kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- d) mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- e) Bakanlık ya da ÇŞİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- f) ihbar veya şikâyet sonrasında

ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın Bakanlık merkez ve/ veya ÇŞİM yapılan denetimlerdir.

Bu çerçevede, Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü (ÇEDİDGM) ve 81 adet Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü (ÇŞİM) tarafından yürütülen çevre denetimlerine ilişkin veriler aşağıda verilmektedir.

7.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nün Denetim Faaliyetleri

Bakanlığın mevcut yapısı itibarıyla Çevre Denetim Yönetmeliği, Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü ÇED İzleme ve Çevre Denetimi Dairesi Başkanlığı tarafından uygulanmaktadır. Ayrıca ÇED Yönetmeliği (ÇEDY) kapsamında gerçekleştirilen izleme ve kontrol çalışmaları da aynı Genel Müdürlük tarafından gerçekleştirilmektedir. Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nün görevleri aşağıda verilmektedir.

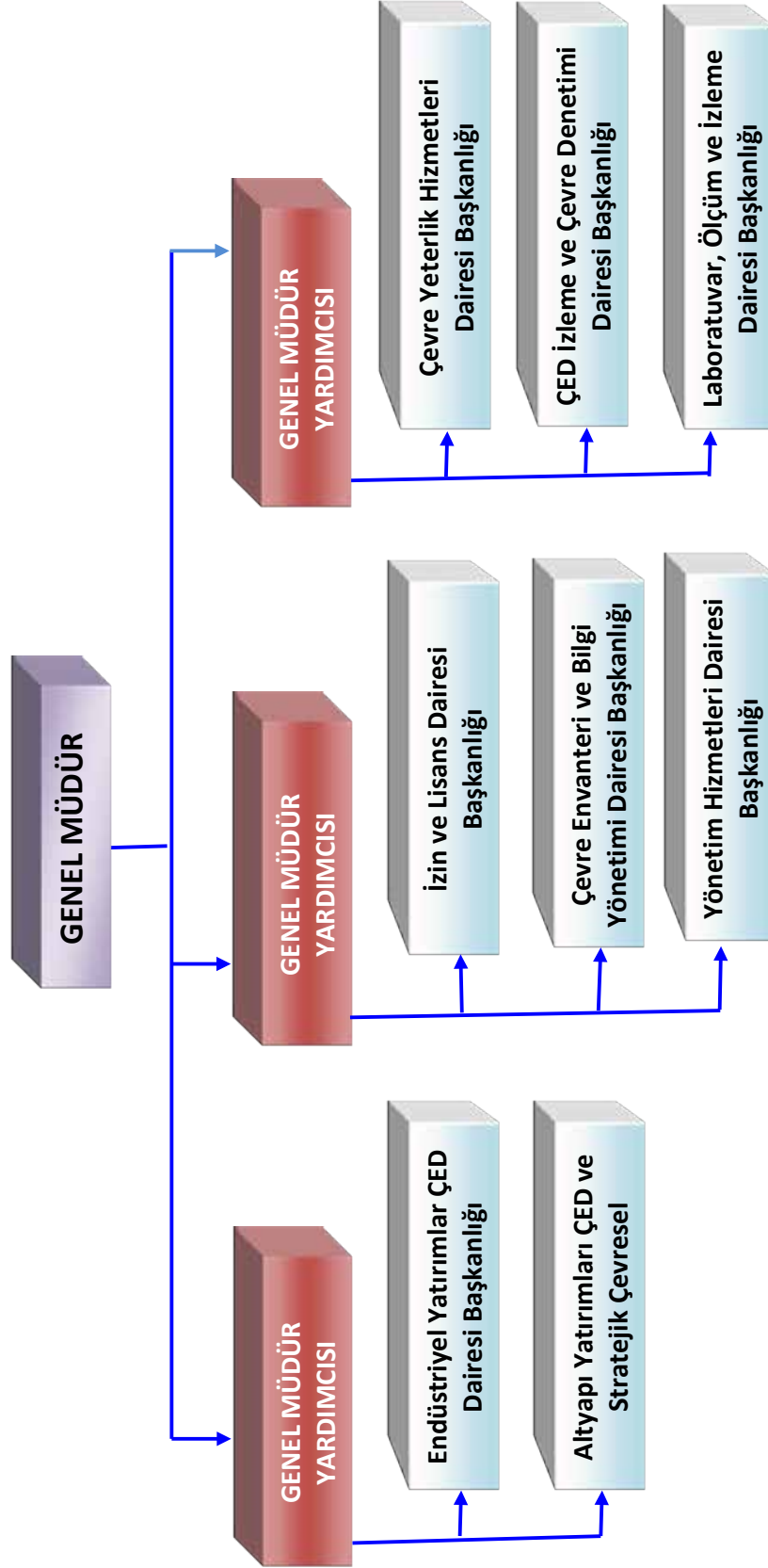
- a) Çevresel etki değerlendirmesi ve stratejik çevresel değerlendirme çalışmalarını yapmak ve bu konuda gerekli kararları almak, izlemek ve denetlemek.
- b) Çevre kirliliğini önleme ve çevre kalitesini iyileştirmeye yönelik her türlü faaliyet ve tesisi izlemek, gerekli tedbirleri almak ve aldirmek, denetlemek, çevre izni ve lisansı vermek.
- c) Çevre kirliliğine neden olan faaliyet ve tesislerin emisyon, deşarj ve atıklar ile arıtma ve bertaraf sistemlerini izlemek ve denetlemek,
- ç) Serbest bölgeler dâhil olmak üzere, ülke genelinde çevreye olumsuz etkileri olan atık ve kimyasallar ile hava kirliliği, gürültü, titreşim ve iyonlaştırıcı olmayan radyasyon ile ilgili faaliyetleri izlemek, yeraltı ve yerüstü sularına, denizlere ve toprağa olumsuz etkileri olan her türlü faaliyeti belirlemek, denetlemek, tehlikeli hallerde veya gerekli durumlarda faaliyetleri durdurmak.
- d) Temiz hava merkezlerinin kurulması ve yönetilmesiyle ilgili iş ve işlemleri yürütmek.
- e) Motorlu kara taşıtları egzoz emisyonlarının belirlenen standartlara uygunluğunu belgelemek, izlemek ve denetlemek.
- f) Alıcı ortamları izlemek, buna ilişkin altyapıyı oluşturmak, çevre kirliliği ile ilgili olarak ölçüm ve analiz ölçütlerini belirlemek, uygulamak ve uygulanmasını sağlamak; çevreyle ilgili her türlü ölçüm, izleme, analiz ve kontroller yapacak laboratuvarlar kurmak, kurdurmak, bunların akreditasyon işlemlerini yapmak, yaptırmak; alıcı ortamlar konusunda ölçüm yapacak kuruluşları belirlemek.
- g) Her türlü atık bertaraf tesisine lisans vermek, bunları izlemek ve denetlemek
- ğ) Bakanlığın görev alanına giren ürünlerin ilgili mevzuat ve teknik düzenlemelere uygunluğunu ve güvenilirliğini tespit etmek amacıyla denetim yapmak, yaptırmak, yetkili kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak.
- h) Çevre envanterini ve çevre durum raporlarını hazırlamak ve Avrupa Çevre Ajansı ile ilişkileri yürütmek.
- ı) Görev alanına giren faaliyetleri izlemek ve denetlemek, uluslararası çalışmaları izlemek ve ulusal düzeyde uygulanmasını sağlamak.
- i) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Ayrıca, Bakanlık merkez teşkilatına ek olarak 81 Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü (ÇŞİM) de Çevre Kanunu kapsamında çevre denetim, ÇED izleme ve kontrol çalışmalarını yürütmektedir.

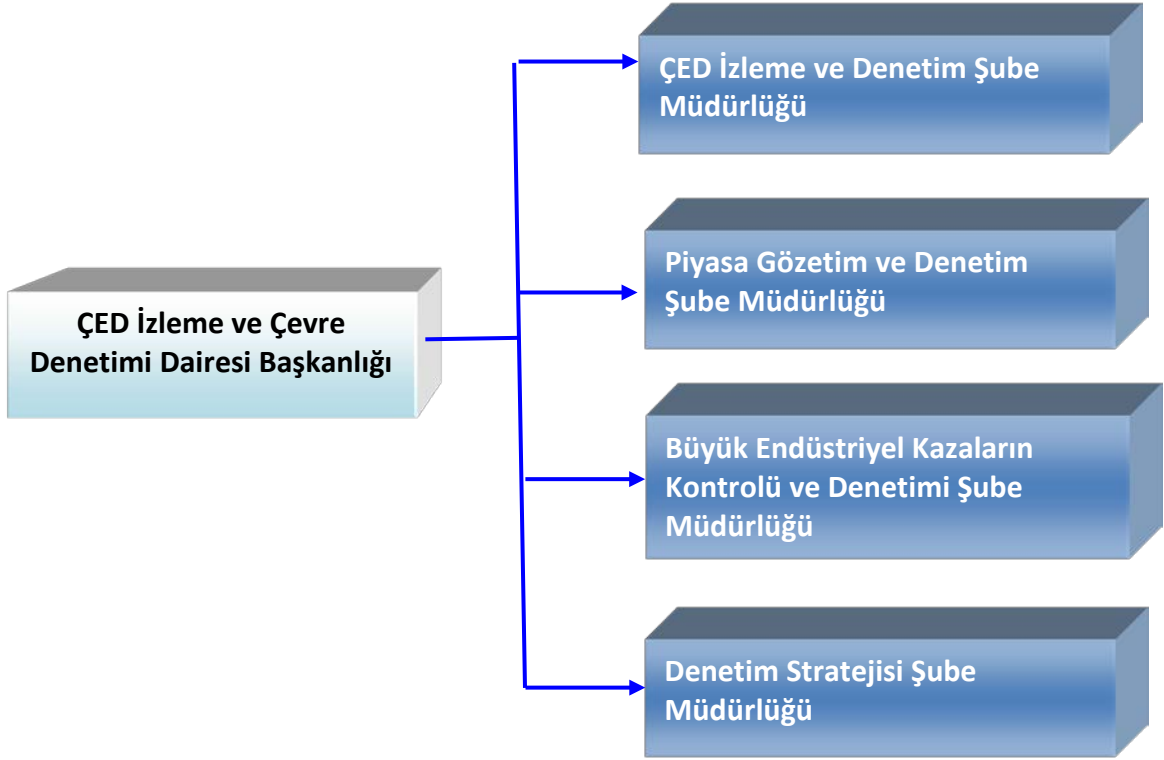
04 Temmuz 2011 tarihinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın kurulmasından sonra Bakanlık bünyesinde bulunan ÇEDİDGM'nün organizasyon şeması Şekil 13'de verilmektedir.

7.1.1. ÇED İzleme ve Denetim Faaliyetleri

2013 yılında ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü bünyesinde bulunan Şekil 14'da organizasyon şeması verilen ÇED İzleme ve Çevre Denetimi Dairesi Başkanlığı tarafından Çevre Denetimi Yönetmeliği (ÇDY) kapsamında 25 kişilik teknik personeliyle çevre denetimleri gerçekleştirilmiştir.

Şekil 13 - ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü organizasyon şeması.

Şekil 14 - ÇED İzleme ve Çevre Denetimi Dairesi Başkanlığının organizasyon şeması.

21 Kasım 2008 tarihli ve 27061 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak 01 Ocak 2009 tarihinden yürürlüğe giren Çevre Denetimi Yönetmeliği’nin 22 nci maddesi uyarınca ÇED İzleme ve Çevre Denetimi Başkanlığı’nın 2013 Yıllı Birleşik Denetim Programı 07.01.2013 tarih 2746 sayılı Bakanlık Olur’u ile onaylanmıştır.

ÇED İzleme ve Çevre Denetimi Dairesi Başkanlığı’nın 2013 yılında gerçekleştirdiği denetimler ve türleri Çizelge 10’da verilmiştir.

Çizelge 10 – 2013 yılında ÇED İzin ve Denetim Genel Müdürlüğüne gerçekleştirilen denetimler.

ANİ	PLANLI	TOPLAM
48	223	271

7.1.2. Büyük Endüstriyel Kaza Riski Taşıyan Tesislerin Denetimi Faaliyetleri

Büyük Endüstriyel Kazaların Kontrolü ve Denetimleri için (Seveso Denetimleri) yürürlük tarihi; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB) tarafından yayımlanan 20/06/2012 tarihli ve 6331 sayılı “İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu” gereğince Bakanlığımız ve ÇSGB ile oluşturulan bir komisyon marifetiyle yeniden düzenlenmiş ve 30/12/2013 tarihli ve 28867 mükerrer sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiş olan “Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” uyarınca, 1 Ocak 2016 tarihinde yürürlüğe girecektir. Yeni yönetmelik ile daha önce İl Özel İdareleri ve Belediyelere verilen görevler Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı’na devredilerek, Bildirimler maddesi yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir.

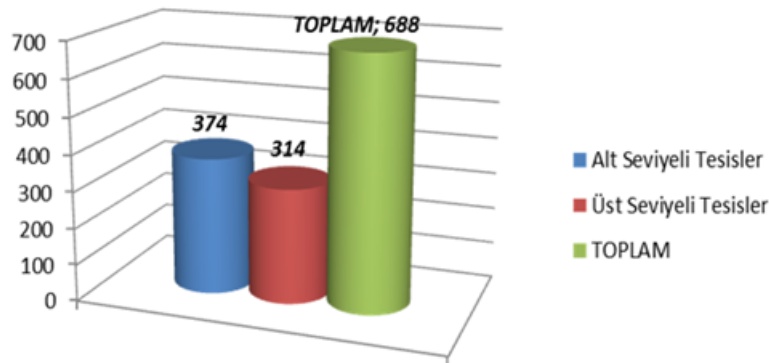
Gerek yönetmeliğin uygulanması, gerekse yönetmelik kapsamındaki kuruluşların denetimleri hususlarında, kurumsal kapasitenin artırılmasına ilişkin çalışmalar devam etmekte olup; 26/11/2012 tarihi itibarıyla başlamış olan TR2009/0327.04-01 numaralı “Seveso II Direktifinin Uygulama Kapasitesinin Arttırılması için Teknik Yardım Projesi” ile Türkiye’de Seveso II Direktifini (Tehlikeli Maddeleri İçeren Büyük Kaza Risklerinin Kontrolüne İlişkin Direktif) uygulayan merkezi ve yerel otoritelerin kurumsal ve idari kapasitelerinin güçlendirilmesi hedeflenmiştir.

2 yıl sürecek olan proje kapsamında;

- Direktifi uygulayacak olan kamu kurum ve kuruluşlarının yanında STK’lara, sanayi odalarına, belediyelere ve il özel idarelerine Seveso II Direktifi çerçevesinde 8 modülden oluşan ve 3 kez tekrarlanacak olan bir dizi eğitim verilmesi;
- Eğitim modüllerini tamamlayan grup içerisinde seçilen bir çekirdek gruba projenin sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla eğiticilerin eğitiminin verilerek, grubun eğitici olması temin edilmesi;
- Direktifin uygulamasının sahada görülmesi amacıyla seçilecek olan bir kuruluşta risk değerlendirme ve risk analizi çalışmaları, güvenlik raporu ve acil durum planı hazırlanması, domino etkisi belirlenmesi gibi çalışmalar yapılarak konunun sahada incelenmesi;
- Avrupa’daki uygulamaların yerinde incelenmesi maksadıyla çalışma ziyaretleri gerçekleştirilmesi;
- Hâlihazırda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Bilgi Sistemi altında çalışan “Seveso Bildirim Sistemi” yazılımının güncellenmesi, geliştirilmesi ve bakımı ile ilgili çalışmalar
- Halkın konu ile ilgili bilgisinin artırılması ve bilinç oluşturulması amacıyla broşürler, kısa filmler ve spot filmler hazırlanması planlanmıştır.

Proje kapsamında gerçekleştirilecek bu faaliyetlerle ülkemizde büyük endüstriyel kazaların önlenmesi, etkilerinin azaltılması, kazalara zamanında ve etkin müdahale edilmesi amaçlanmaktadır. 2013 yılı içerisinde 10 eğitim modülü gerçekleştirilmiş olup diğer proje faaliyetlerine ilişkin çalışmalar devam etmektedir.

Aralık 2013 itibarıyla Seveso Bildirim Sistemi verileri aşağıdaki gibidir:

Ülkemizdeki Büyük Endüstriyel Kaza Riski Taşıyan Tesisler

Grafik 7 - Türkiye’deki Büyük Endüstriyel Kaza Riski Taşıyan Tesisler

7.1.3. Piyasa Gözetimi ve Denetimi Faaliyetleri

Avrupa Birliği'nin piyasa gözetimi ve denetimi sistemine paralel bir sistemin ülkemizde kurulması için hukuki altyapıyı oluşturan; 4703 sayılı "Ürünlerle İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun" ile bu Kanun'a istinaden hazırlanan "Ürünlerin Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmelik" 11 Ocak 2002 tarihinden itibaren yürürlükte bulunmaktadır. 4703 sayılı Kanun; üreticilerin piyasaya sadece güvenli ürün sürmesini zorunlu kılarken kamu kurumlarına da ürüne özel mevzuatı düzenleme ve uygulama yetkisi vermiştir.

Yönetmelik uyarınca, piyasa gözetimi ve denetiminden sorumlu kamu kuruluşları ve sorumlu buldukları ürün grupları belirlenmiştir. Yönetmelikle ayrıca; sistemin etkin işleyişinin sağlanabilmesi ve piyasa gözetimi ve denetimi yapacak kuruluşlar arasında yakın işbirliğinin kurulmasını teminen Piyasa Gözetimi ve Denetimi Koordinasyon Kurulu'nun (PGDKK) oluşturulmasını da hükme bağlamıştır.

Söz konusu Yönetmelik ile düzenlenen ve koordinasyonu sağlamak, tavsiye niteliğinde kararlar almak üzere 2002 yılında kurulan "Piyasa Gözetimi ve Denetimi Koordinasyon Kurulu" Ekonomi Bakanlığı koordinatörlüğünde çalışmalarına devam etmektedir. Kurulun bir üyesi olan Bakanlığımız bugüne kadar yapılan Kurul Toplantılarına katkı ve katılım sağlamıştır.

Piyasa gözetimi ve denetimi (PGD), AB üyelik müzakerelerinde "Malların Serbest Dolaşımı" faslının açılış kriterlerinden biri olarak hazırlanmıştır. PGD kuruluşlarının yanı sıra üretici ve tüketici örgütlerinin de görüşleri alınarak hazırlanan ve Piyasa Gözetimi ve Denetimi Koordinasyon Kurulu (PGDKK) tarafından kabul edilen "2012-2014 yılı Ulusal Piyasa Gözetimi ve Denetimi Strateji Belgesi" ile Çevre Kanunu kapsamında Bakanlığımız adına ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü katı yakıtlar ile pil ve akümülatörlerden sorumludur.

Bakanlığımızın ve yetki devri yapılan kurum/kuruluşların sorumluluğunda bulunan katı yakıt denetimleri 2876 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak yayımlanan ikincil mevzuat kapsamında gerçekleştirilmektedir. Yürütülen piyasa gözetimi ve denetimi çalışmalarına dair tüm verileri üçer aylık dönemlerle değerlendirilmekte ve yıllık olarak yayınlanan Ulusal PGD Raporuna kaynak teşkil etmektedir. Ekonomi Bakanlığı koordinasyonunda hazırlanan Ulusal PGD Raporlarına www.ekonomi.gov.tr internet adresinden ulaşılabilir.

2011/12 sayılı Başbakanlık Genelgesi uyarınca PGDKK tarafından hazırlanan yıllık eylem planlarını değerlendirmek, etkin bir ithalat ve iç piyasa denetimi için temel hedef ve stratejilerle alınacak tedbirleri belirlemek ve bu amaçla üst düzeyde kararlar almak, ilgili kurumlar arasında işbirliğini ve eşgüdümü sağlamak üzere "Piyasa Gözetimi Denetimi ve Ürün Güvenliği Değerlendirme Kurulu (PGDÜGDK)" kurulmuştur. Sayın Bakanımızın da üyesi olduğu Kurul 2012 yılında ilk Toplantısını yaparak bir dizi karar almış ve bu kararların uygulanması için gerekli çalışmalar etkin bir şekilde yürütülmüştür.

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından 2013 yılında gerçekleştirilen Piyasa Gözetimi ve Denetimi faaliyetlerine ilişkin ayrıntılı veriler Ek-8'de verilmektedir.

Çizelge 11 – Piyasa Gözetimi ve Denetimlerinin Yıllara Göre Dağılımı

	2011	2012	2013
PGD Denetimleri Sayısı	1.662	28.220	24.141
Uygulanan Ceza Miktarı (TL)	2.756.617	1.082.012	1.003.346,50

7.2. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin Denetim Faaliyetleri

21 Kasım 2008 tarihli ve 27061 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak 01 Ocak 2009 tarihinden yürürlüğe giren Çevre Denetimi Yönetmeliği’nin 22 nci maddesi uyarınca tüm il müdürlükleri için 07.01.2013 tarih 2746 sayılı Bakanlık Olur’u ile 2013 Yıllı Birleşik Denetim Programı onaylanmış ve bu kapsamda denetim programına 1.064 tesis alınmıştır.

2013 yılı içerisinde 81 ÇŞİM tarafından yürütülen planlı ve plansız çevre denetimlerine ilişkin veriler sırasıyla Çizelge 12’de görülmektedir. Çizelge 12’de görüleceği üzere 2013 yılı içerisinde ÇŞİM toplam 37.196 adet çevre denetimi gerçekleştirmişlerdir, bu denetimlerin büyük bir kısmı da ani denetimlerdir. 2013 yılı için İl Müdürlüklerine göre denetim sayıları ve denetim türlerinin dağılımı da Ek-4’te verilmektedir.

Çizelge 12 – 2013 yılında ÇŞİM tarafından gerçekleştirilen çevre denetimleri

PLANLI DENETİM	ANI DENETİM	ŞİKAYET DENETİMİ	TOPLAM DENETİM SAYISI
8.254	21.580	7.362	37.196

2009-2013 tarihleri arasında Bakanlık merkez ve çevre ve şehircilik il müdürlükleri tarafından gerçekleştirilen denetim sayıları Çizelge 13’de verilmektedir.

Çizelge 13 – Çevre denetimi sayılarının yıllara göre dağılımı

	2009	2010	2011	2012	2013
Bakanlık	969	1.021	729	543	271
Merkez İl Müdürlüğü	33.476	44.683	50.313	38.058	37.196
TOPLAM	34.445	45.704	51.042	38.601	37.467

8. ÇEVRE KANUNU UYARINCA YAPTIRIM UYGULAMALARI

8.1. Çevre Kanunu Uyarınca İdari Para Cezası Uygulamaları

Bakanlık merkez ve il müdürlükleri tarafından yapılan çevre denetimleri sırasında çevre mevzuatı kapsamında uygunsuzluk tespit edilmesi halinde Çevre Kanunu Madde 20 uyarınca idari para cezaları uygulanmaktadır. 2013 yılı içerisinde tespit edilen uygunsuzluklar sonucunda Çevre Kanunu'na muhalefet nedeni ile uygulanan idari para cezaları 16 Ocak 2013 tarih ve 28530 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "2872 Sayılı Çevre Kanunu Uyarınca Verilecek İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ (2013/1)" kapsamında gerçekleştirilmiştir. 2013 yılında uygulanan idari para cezalarına yönelik Tebliğ, Ek-2'de bulunmaktadır.

ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü bünyesinde ÇED İzleme ve Çevre Denetimi Dairesi Başkanlığı tarafından uygulanan idari para cezalarına ek olarak; yine ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü bünyesinde bulunan Altyapı Yatırımları ÇED ve SÇD Dairesi Başkanlığı ve Endüstriyel Yatırımlar ÇED Dairesi Başkanlığı'na ulaşan ÇED raporlarının değerlendirilmesi sonucunda tespit edilen taahhüt ihlallerine idari para cezası uygulamaktadır. Bu şekilde 19 adet uygunsuzluk tespit edilmiş ve 667.993 TL idari para cezası uygulanmıştır. 10 adet faaliyet/tesise durdurma cezası verilmiştir.

2013 yılında ÇEDİDGM tarafından gerçekleştirilen çevre denetimleri, uygulanan ceza miktarları ve sayısı Çizelge 14'de verilmektedir. 2013 yılında ÇEDİDGM tarafından uygulanan 162 idari yaptırım kararı sonucunda 14.315.119 TL idari para cezası kesilmiş ve 12 adet faaliyet/tesise durdurma cezası verilmiştir.

Çizelge 14– 2013 yılında ÇEDİDGM tarafından gerçekleştirilen çevre denetimleri, uygulanan ceza miktarları ve sayısı

	DENETİM SAYISI	İDARİ YAPTIRIM SAYISI	CEZA MİKTARI (TL)	DURDURMA
DENETİM DAİRESİ	271	143	13.647.126	2
İLGİLİ ÇED DAİRESİ		19	667.993	10
TOPLAM	271	162	14.315.119	12

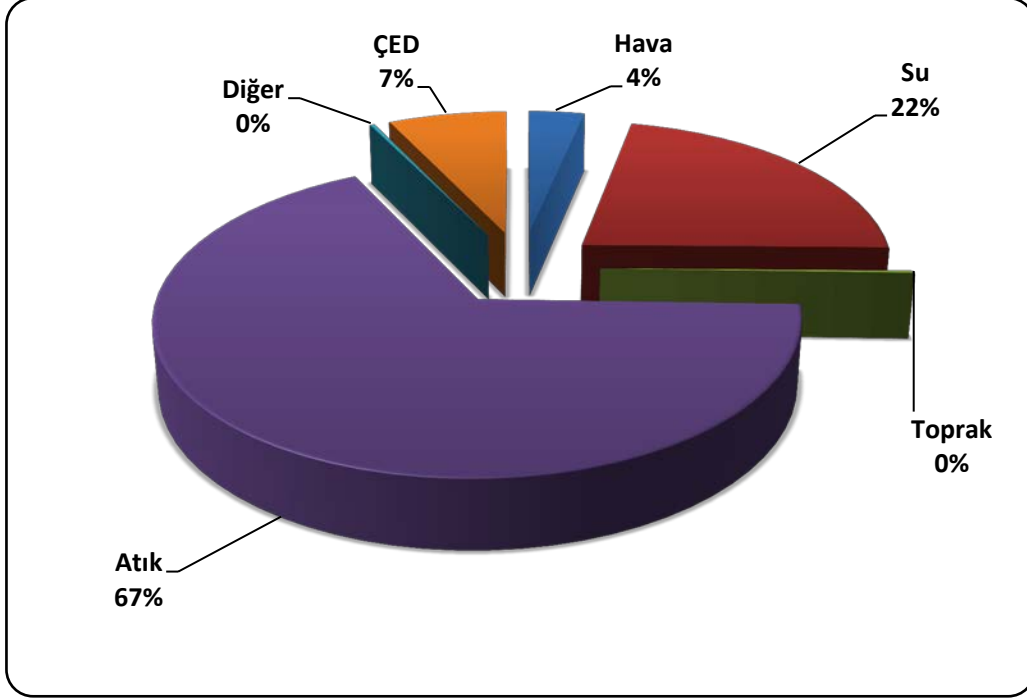
ÇEDİDGM tarafından 2013 yılında gerçekleştirilen 271 çevre denetimi sonucunda Çevre Kanunu'na muhalefetten dolayı uygulanan idari para ceza miktarı ve sayısı Çizelge 15'de görülmektedir. 2013 yılında ÇEDİDGM tarafından gerçekleştirilen çevre denetimi sonucunda 117 adet uygunsuzluk tespit edilmiş ve bunun karşılığında faaliyet/tesislere 12.729.589 TL idari para cezası uygulanmıştır. 2012 yılında ÇEDİDGM tarafından gerçekleştirilen çevre denetimi sonucunda tespit edilen 26 uygunsuzluğun idari para cezaları 2013 yılında kesilmiş ve faaliyet/tesislere 917.537 TL idari para cezası uygulanmıştır. 2 adet faaliyet/tesise durdurma cezası verilmiştir.

Çizelge 15 – 2013 yılında ÇEDİDGM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı

İller	Birleşik Denetim - ÇED İzleme	ÇED İzleme	Ani Denetim	2013 Yılı Denetimlerine Ait Yaptırımlar		2013 yılında Uygulanan 2012 Yılında gerçekleştirilen Denetimlere İlişkin Yaptırımlar	
				İdari Yaptırım Sayısı	Toplam İdari Yaptırım Miktarı (TL)	İdari Yaptırım Sayısı	Toplam İdari Yaptırım Miktarı (TL)
Adana	3					1	16.000
Adıyaman	2	1				3	69.106
Afyon						2	40.830
Ağrı						2	150.784
Ankara		2	4	2	20.308	1	9.420
Antalya			10	2	81.272		
Artvin	2		2				
Aydın						2	53.401
Balıkesir			8	1	40.636		
Bartın	2	1	1	2	50.790		
Burdur						2	31.410
Bursa	3		29	5	507.975		
Çorum				1	507.981		
Denizli	2	1	17	1	101.595		
Edirne			4	5	155.766		
Eskişehir	2	1	1				
Gaziantep						1	15.705
Hatay	2	1					
Isparta	3						
İstanbul						2	18.840
İzmir	3		55	61	9.207.781	1	37.696
Kahramanmaraş			5	4	125.281		
Kayseri	2						
Kırkkale			1				
Kırklareli			28	9	487.632		
Kocaeli	3		7	1	40.636		
Konya	3						
Manisa	2		1				
Malatya						2	21.985
Muğla			12				
Nevşehir	2						
Ordu			2	2	253.992		
Sivas		3		2	67.716		
Tekirdağ			32	16	988.802	6	414.664
Uşak			2				
Karabük	2		2	3	91.426	1	37.696
TOPLAM	38	10	223	117	12.729.589	26	917.537
GENEL TOPLAM		271		143		13.647.126	

Çizelge 16 – 2013 yılında ÇEDİDGM tarafından uygulanan ceza miktarlarının dağılımı

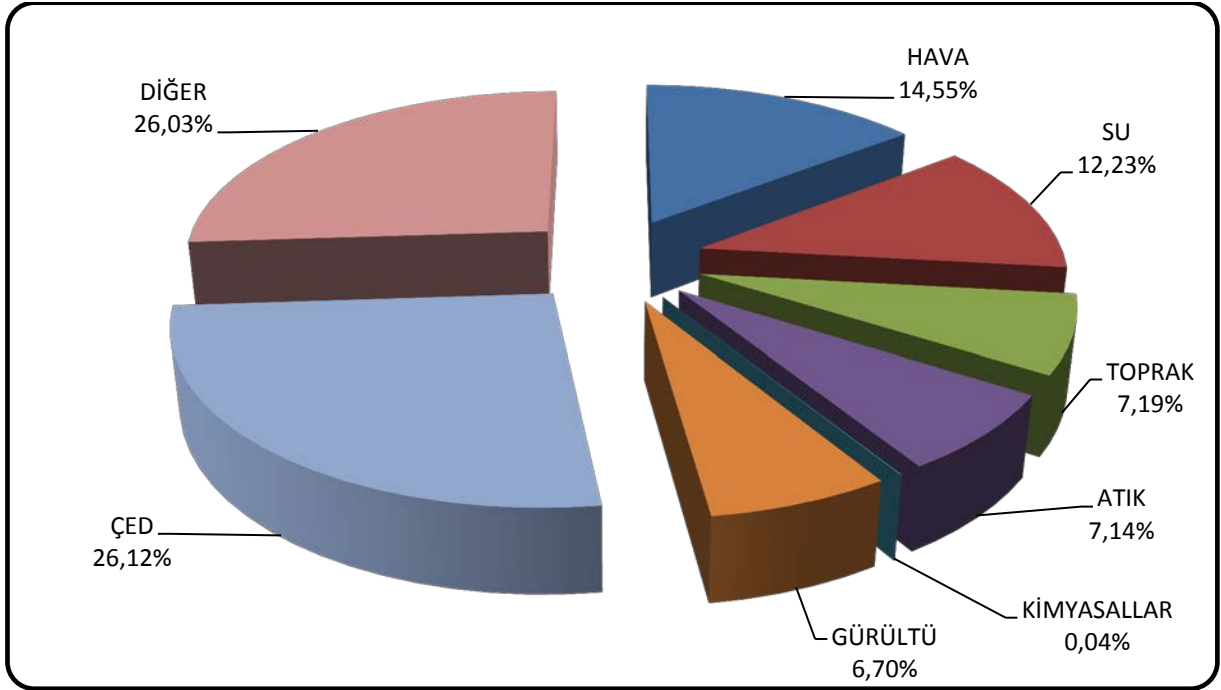
	Hava	Su	Toprak	Atık	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	475.872	3.138.256	37.696	9.609.898	1.014.005	39.039	14.315.119
Uygulanan Ceza Sayısı	14	48	1	59	35	5	162

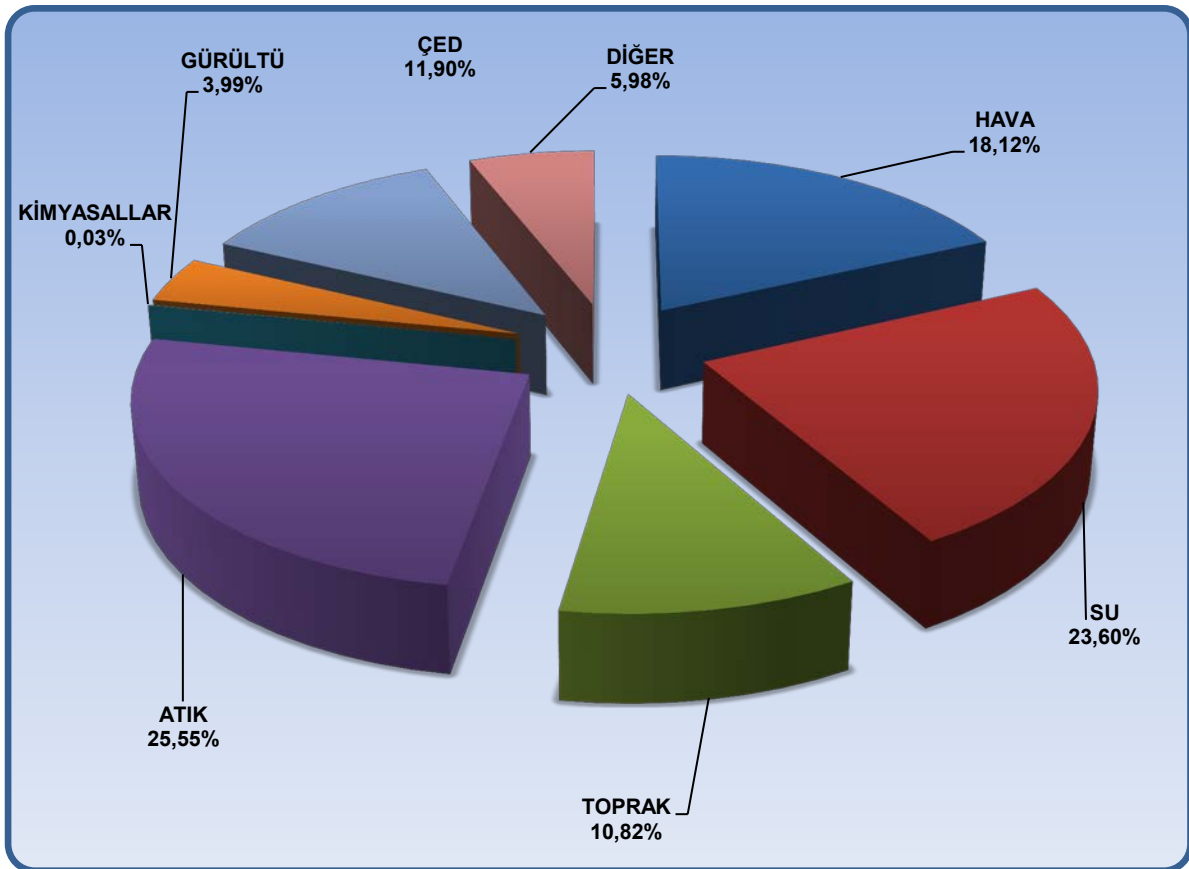
Grafik 8 - 2013 yılında ÇEDİDGM tarafından uygulanan ceza miktarlarının dağılımı.

Çizelge 17 – 2013 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı.

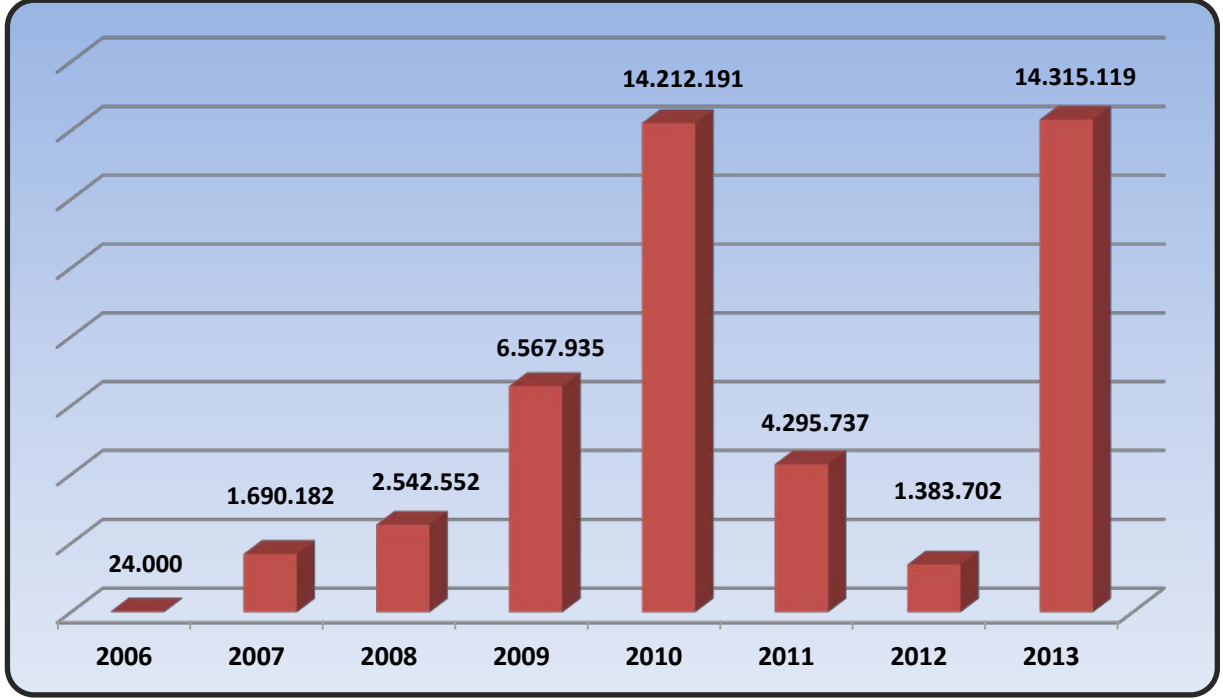
	Ceza Miktarı (TL)	Uygulanan İdari Yaptırım Sayısı
Hava	11.364.495,64	332
Su	14.805.979,64	279
Toprak	6.789.484,85	164
Atık	16.029.829,99	163
Kimyasallar	20.317,00	1
Gürültü	2.504.030,00	153
ÇED	7.465.246,16	596
Diğ er	3.751.077,86	594
TOPLAM	62.730.471,14	2.282

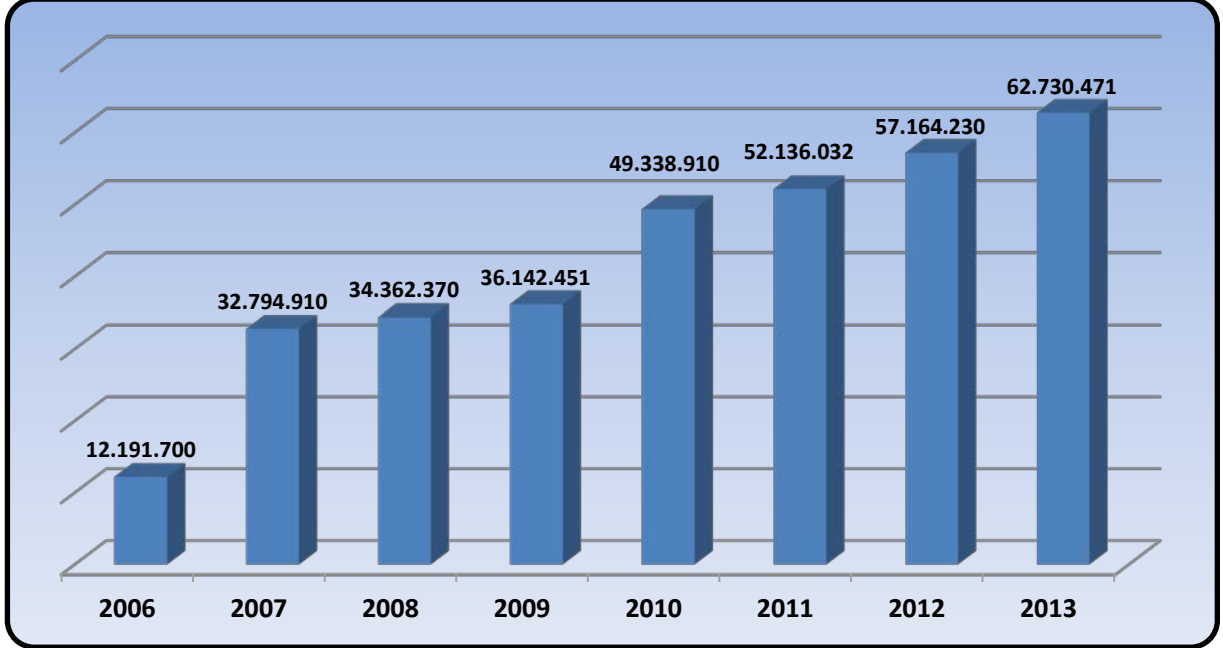
Grafik 9 - 2013 yılında ÇŞİM'leri tarafından uygulanan cezaların sektörlere göre dağılımı.

Grafik 10 – 2013 yılında ÇŞİM'leri tarafından uygulanan ceza miktarlarının sektörlere göre dağılımı.

Grafik 11 - Yıllara göre Bakanlık merkez teşkilatı tarafından Çevre Kanunu uyarınca uygulanan toplam ceza miktarı.

Grafik 12 - Yıllara göre il müdürlükleri tarafından Çevre Kanunu uyarınca uygulanan toplam ceza miktarı.

Çizelge 18 - Yıllara Göre Bakanlık Tarafından Çevre Kanunu Uyarınca Uygulanan Toplam Ceza Miktarları (TL).

CEZA UYGULAYAN BİRİM	Bakanlık Merkez	ÇŞİM	TOPLAM
2006	24.000	12.191.700	12.215.700
2007	1.690.182	32.794.910	34.485.092
2008	2.542.552	34.362.370	34.829.596
2009	6.567.935	36.142.451	42.710.386
2010	14.212.191	49.338.910	63.551.101
2011	4.295.737	52.136.032	56.431.769
2012	1.383.702	57.164.230	58.547.932
2013	14.315.119	62.730.471	77.045.590

8.2. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

2872 Sayılı Çevre Kanunu'nun "Faaliyetlerin Durdurulması" başlıklı 15inci maddesi uyarınca, yetkili makamlar, faaliyet ve/veya tesisleri kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurma yetkisine sahiptirler. Çevre ve insan sağlığı yönünden tehlike yaratan faaliyetler ise yetkili makam tarafından süre verilmeksizin durdurulurlar. Bu kapsamda durdurma kararı Bakanlık merkezde ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürü, illerde ise çevre ve şehircilik il müdürleridir.

Ayrıca 2872 sayılı Kanununun 15 inci maddesinin son fıkrasında, faaliyetin durdurulmasına ilişkin olarak Çevresel Etki Değerlendirmesi süreci bakımından süre ve durdurma kararı verecek makam ile ilgili olarak özel bir hüküm getirilerek, çevresel etki değerlendirilmesi incelemesi yapılmaksızın başlanan faaliyetlerin Bakanlıkça, proje tanıtım dosyası hazırlanmaksızın başlanan faaliyetlerin ise mahallin en büyük mülki amirince ve süre verilmeksizin durdurulacağı belirtilmiştir.

Faaliyetlerin durdurulması:

Madde 15 – (Değişik: 26/4/2006 – 5491/12 md.) Bu Kanun ve bu Kanun uyarınca yayımlanan yönetmeliklere aykırı davrananlara söz konusu aykırı faaliyeti düzeltmek üzere Bakanlıkça ya da 12 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca denetim yetkisinin devredildiği kurum ve merciler tarafından bir defaya mahsus olmak üzere esasları yönetmelikle belirlenen ve bir yılı aşmamak üzere süre verilebilir.

Faaliyet; süre verilmemesi halinde derhal, süre verilmesi durumunda, bu süre sonunda aykırılık düzeltilmez ise Bakanlıkça ya da 12 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca denetim yetkisinin devredildiği kurum ve merciler tarafından kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurulur. Çevre ve insan sağlığı yönünden tehlike yaratan faaliyetler süre verilmeksizin durdurulur.

Çevresel Etki Değerlendirmesi incelemesi yapılmaksızın başlanan faaliyetler Bakanlıkça, proje tanıtım dosyası hazırlanmaksızın başlanan faaliyetler ise mahallin en büyük mülki amiri tarafından süre verilmeksizin durdurulur.

2013 yılı içerisinde 30 Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından 162 faaliyet/tesise, Bakanlık Merkez teşkilatı tarafından da 12 faaliyet/tesise ve toplamda da 174 faaliyet/tesise kapatma/durdurma kararı verilmiştir. Kapatma/durdurma kararlarına ait ayrıntılı veriler Çizelge 19'da verilmektedir

Çizelge 19 - Yıllara Göre Bakanlık Tarafından Çevre Kanunu Uyarınca Uygulanan Toplam Ceza Miktarları (TL).		
	İl Müdürlüğü	KAPATMA/DURDURMA
1	Adana	10
2	Afyonkarahisar	1
3	Bilecik	1
4	Bolu	8
5	Çanakkale	1
6	Edirne	1
7	Erzincan	1
8	Eskişehir	9
9	Giresun	2
10	Gümüşhane	1
11	Hakkâri	1
12	Hatay	1
13	Mersin	4
14	İstanbul	18
15	Kırklareli	1
16	Kocaeli	10
17	Konya	18
18	Malatya	2
19	Nevşehir	1
20	Samsun	2
21	Sivas	15
22	Tekirdağ	19
23	Tokat	10
24	Aksaray	2
25	Şırnak	7
26	Yalova	1
27	Karabük	1
28	Kilis	1
29	Osmaniye	11
30	Düzce	2
	Toplam	162
31	Bakanlık Merkez	12
	GENEL TOPLAM	174

9. DENETİM YETKİ DEVRİ

Çevre Kanunu, Madde 12 ile denetim yetkisinin gerektiğinde Bakanlıkça;

- il özel idarelerine,
- çevre denetim birimlerini kuran belediye başkanlıklarına,
- Denizcilik Müsteşarlığına,
- Sahil Güvenlik Komutanlığına,
- 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa göre belirlenen denetleme görevlilerine devredileceği hükmünü getirmiştir.

Denetim yetkisini devralan kamu kurumunun idari yaptırım kararını verme yetkisini de devralması söz konusudur. Çevre Kanunu'nun 24üncü maddesine göre; bu Kanunda öngörülen idarî yaptırım kararlarını verme yetkisi Çevre ve Şehircilik Bakanlığına ait olmakla beraber bu yetki, 12 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca denetim yetkisinin devredildiği, yukarıda belirtilen kurum ve merciler tarafından da kullanılacaktır.

Bu kapsamda Bakanlık tarafından;

29 Haziran 2006 tarihinde yayımlanan 2006/16 sayılı Yetki Devri Genelgesi ile Gürültü konusunda yetki devri yapılacak belediyelerde aranacak özellikler belirlenmiştir. Bu genelge uyarınca 2013 yılı sonuna kadar 15 tanesi büyükşehir belediye başkanlığı, 91 tanesi il-ilçe belediye başkanlığı olmak üzere toplam 106 belediyeye gürültü konusunda denetim ve yaptırım uygulama yetkisi verilmiştir. Ayrıca Sahil Güvenlik Komutanlıklarına ve Türkiye genelinde Trafik ekiplerine de gürültü konusunda denetim ve yaptırım uygulama yetkisi verilmiştir.

21 Haziran 2006 tarihinde yayımlanan 2006/13 sayılı Yetki Devri Genelgesi ile **Gemilerden Kaynaklanan Kirliliğin Denetimi ve Yaptırım Uygulanması** konusunda yetki devri yapılacak kurum ve kuruluşlarda aranacak özellikler belirlenmiştir. Daha sonra bu genelge 06/06/2011 tarih ve 2011/09 sayılı Genelge ile değiştirilmiştir. Bu genelge uyarınca Denizcilik Müsteşarlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ile İstanbul, Kocaeli, Antalya ve Mersin Büyükşehir Belediye Başkanlıklarına denetim ve yaptırım yapma yetkisi verilmiştir. Denizcilik Müsteşarlığı'na yapılan yetki devri 1 Kasım 2011 tarih ve 28102 Mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 655 Sayılı "Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" ile kurulan Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı'na geçmiştir.

29 Haziran 2006 tarihinde yayımlanan 2006/19 sayılı Yetki Devri Genelgesi ile **Katı Yakıtların (kömür vb) Denetimi ve Yaptırım Uygulanması** konusunda yetki devri yapılacak kurum ve kuruluşlarda aranacak özellikler belirlenmiştir. Bu genelge uyarınca 2013 yılı sonuna kadar 165 belediye başkanlığına denetim ve yaptırım uygulama yetkisi verilmiştir. Bu belediye başkanlıklarının 16 tanesi büyükşehir, 149 tanesi il-ilçe belediye başkanlığıdır.

20 Mayıs 2008 tarihinde yayımlanan 2008/06 sayılı Yetki Devri Genelgesi ile **Hafriyat Atıkları** konusunda yetki devri yapılacak belediyelerde aranacak özellikler belirlenmiştir. Bu genelge uyarınca 2013 yılı sonuna kadar İstanbul, Kocaeli, Sakarya, Gaziantep ve Bursa Büyükşehir Belediye Başkanlıklarına hafriyat atıkları konusunda denetim ve yaptırım yapma yetkisi verilmiştir.

Çevre Kanunu Madde 12 uyarınca 2007 yılı Ağustos ayı itibaren 2011 yılı sonuna kadar **Bitkisel Atık Yağlar** konusunda 57 adet belediyeye denetim ve yaptırım yapma yetkisi verilmiştir. Bu genelge uyarınca 2013 yılı sonuna kadar 11 tanesi büyükşehir belediye başkanlığı, 82 tanesi il-ilçe belediye başkanlığı olmak üzere toplam 93 belediyeye bitkisel atık yağ konusunda denetim ve yaptırım yapma yetkisi verilmiştir. Ayrıca Antalya'da Güney Antalya Turizmi Geliştirme ve Altyapı Birliği'ne (GATAP) de bitkisel atık yağ konusunda denetim ve yaptırım yapma yetkisi verilmiştir.

Gemilerden Kaynaklanan Kirliliğin Denetimi ve Yaptırım Uygulanması konusunda Bakanlıkça yetki devri yapılan kurumlar tarafından 2013 yılında uygulanan idari para cezalara ilişkin bilgi Çizelge 20'de yer almaktadır.

Çizelge 20 - Gemilerden kaynaklanan kirliliğin denetimi ve yaptırım uygulanması konusunda yetki devri yapılan kuruluşlar tarafından 2013 yılında uygulanan ceza miktarı (TL)

CEZAYI KESEN KURUM	2013 CEZA KESİLEN GEMİ SAYISI	2013 TOPLAM UYGULANAN CEZA SAYISI	2013 TOPLAM UYGULANAN CEZA MİKTARI
Sahil Güvenlik Komutanlığı	12.475	5.344	16.886.905,00
Denizcilik Müsteşarlığı			
İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı			
Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı	17	17	954.226,00
Antalya Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı			
Mersin Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı			
TOPLAM	12.492	5.361	17.841.131,00

Gemilerden Kaynaklanan Kirliliğin Denetimi ve Yaptırım Uygulanması konusunda Bakanlıkça yetki devri yapılan kurumlar tarafından 2006-2013 yılları arasında uygulanan idari para cezalara ilişkin bilgi Ek-10'da yer almaktadır.

10. ULUSLARARASI DENETÇİ AĞLARI ÇALIŞMALARINA KATILIM, KONGRE, PROJELER VE EĞİTİM FAALİYETLERİ

10.1. Uluslararası ÇED Kongresi

2013 yılının Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinin uygulanmaya başlamasının 20. Yılı olması nedeniyle bir etkinlik olarak Uluslararası Çevresel Etki Değerlendirmesi Kongresi'nin düzenlenmesine karar verilmiştir.

Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) ile ilgili uygulamaların güçlendirilmesi, geliştirilmesi ve ÇED sürecinde yer alan kamu kurum ve kuruluşlarının merkez ve taşra teşkilatı temsilcileri, belediyeler, üniversiteler, ÇED Yeterlik Belgesi almış danışmanlık şirketleri, yarı resmi oda, birlik ve enstitüler, sivil toplum kuruluşları ve yatırımcılar gibi paydaş grupların ÇED Yönetmeliği'nin uygulamaya geçmesinin 20. Yılında ortak bir platformda bir araya getirilerek bilgi, deneyim paylaşımı ve kapasitenin geliştirilmesi amacıyla Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü tarafından 08-10 Kasım 2013 tarihlerinde "Uluslararası ÇED Kongresi" İstanbul Kongre Merkezi'nde 1.600 aktif katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Söz konusu kongreye Yıldız Teknik Üniversitesi ve Türkiye Çevre Koruma Vakfı (TÜÇEV) da destek vermişlerdir.

Kongre için belirlenen konu başlıkları aşağıda verilmektedir:

- Çevresel Etki Değerlendirmesinde Küresel Eğilimler
- ÇED'in Etkinliği Ve Verimliliği
- ÇED'in Hukuki Boyutu
- Halkın Katılımı Ve Sağlık
- Kentsel Dönüşüm Ve ÇED
- Stratejik Çevresel Değerlendirme
- ÇED'in Sektörel Uygulamadaki Yeri
- Projenin Yaşam Döngüsü Sürecinde Etki Değerlendirme
- İklim Değişikliği, Adaptasyon Ve Etki Değerlendirme
- ÇED Ve Bilişim Yazılımlar
- Sosyo-Kültürel Etki Değerlendirmesi
- Yeni Araçlar, Metotlar Ve Uygulamalar
- Sürdürülebilir Dünyada Projeler İçin Karar Verme Aşamasında Etki Değerlendirmesinin Rolü
- Biyoçeşitlilik Ve Koruma-Kullanma

Üç gün süren Kongre'de açılış konuşmalarından sonra gerçekleşen özel oturumda AB Avrupa Komisyonu Türkiye Sorumlusu Andrej JANUSZEWSKI Birliğin genel çevre politikası hakkında bilgi vermiş, Uluslararası Finans Kuruluşu'ndan (IFC – International Finance Cooperation) Gülen METİN "IFC Performans Standartları"na değinmiş ve Dünya Bankası'ndan Esra ARIKAN Çevresel Değerlendirmesi ile ilgili Dünya Bankası politikalarının Türkiye'deki mevzuat ile kıyaslamasını yapmıştır. Ayrıca, kongre kapsamında, yurtiçi ve dışından, Türkiye'deki değişik kamu kurum ve kuruluşlarından, üniversitelerin akademik çevrelerinden ve çevre danışmanlık firmalarından toplam 73 bildiri sunulmuştur. Bildiri sunumları üç gün boyunca dört farklı salonda paralel oturumlar halinde yapılmıştır.

Kongrenin ikinci günü gerçekleştirilen Çevre ve İklim Bölgesel Katılım Ağı (ECRAN) özel oturumuna

Avrupa Komisyonu Çevre Genel Müdürlüğü, Makedonya, Kosova, Karadağ, Bosna-Hersek ve Türkiye'den ülke temsilcileri katılım sağlamışlardır. Oturumda ilk olarak Avrupa Komisyonu tarafından; ECRAN ağının tanıtımı, ÇED/SÇD Direktiflerinin AB Üye Ülkelerinde Uygulanması, ÇED Direktifi Revizyonu, ÇED/SÇD (Stratejik Çevresel Değerlendirme) Konusunda Genel Rehberlik konularında sunumlar yapılmıştır. Oturumun devamında ECRAN kilit uzmanının oturumun amacı ve gündemi hakkında bilgi vermesini müteakip ECRAN ülke temsilcileri kendi ülkelerindeki "ÇED/SÇD Uygulamalarının Mevcut Durumu ve Karşılaşılan Problemler" hakkındaki sunumlarını gerçekleştirmişlerdir. Söz konusu oturum, ECRAN ülkelerinde ÇED ve SÇD ile ilgili ihtiyaçlar konusundaki sonuç tartışması ile sona ermiştir.

Kongre'nin son gününde üniversite, sanayi ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerinin katıldığı "ÇED'in 20. Yılı" konulu bir panel gerçekleştirilmiştir.

Kongre süresinde;

- Çevresel uygunluk zincirinin ilk halkası olan ÇED'in önemi ve gerekliliği bir kez daha vurgulanmıştır,
- AB 2013 İlerleme Raporunun Fasal 27 Çevre ve İklim Değişikliği'nde belirtilen "Karadeniz ve Akdeniz bölgesindeki nükleer santraller, mikro ölçekli hidroelektrik santraller, yeni havaalanı da dâhil olmak üzere, büyük çaplı birçok altyapı projesi ÇED'in kapsamı dışında tutulmaktadır" ifadelerinin örnekler verilerek geçerli olmadığını altı çizilmiştir,
- ÇED Yönetmeliği'nin sınıraşan konular haricinde AB ÇED Direktifine uyumlu olduğu vurgulanmıştır,
- ÇED konusunda ülkemizin geldiği noktanın memnuniyet vericiliği ortaya çıkmış, ÇED sürecinin elektronik ortamda yönetilerek "ÇED Olumlu" ve "ÇED Gerekli Değildir" Kararlarının elektronik ortamda verilmesinin önemine değinilmiştir,
- ÇED sürecinin elektronik ortama alınmasının bir sonucu olarak çevre karar destek sisteminin ortaya çıktığı belirtilmiştir,
- Çevre ve ÇED konusunda sivil toplum kuruluşları ile birlikte çalışmanın önemine vurgu yapılmıştır.

10.2. IMPEL Ağı Çalışmalarına Katılım

IMPEL Ağı faaliyetleri kapsamında Litvanya'nın Vilnius kentinde 9 Aralık 2013'te Ulusal Koordinatörler Toplantısı ve 10-11 Aralık 2013'te Genel Kuruluna katılım sağlanmıştır.

Ulusal Koordinatörler Toplantısı'nda IMPEL sekretaryası tarafından hazırlanmış olan Ulusal Koordinatörlerin Görev ve Sorumluluklarına dair rehber üzerine değerlendirme yapılmıştır.

Genel Kurulda ise 2013 yılı faaliyetleri gözden geçirilmiş olup, 2014 yılında gerçekleşmesi planlanan projeler üzerine tartışma yapılmıştır. Ülkemizin 2014 yılı içerisinde katılmak istediği projeler IMPEL Sekretaryasına iletilmiştir.

Resim 11 – IMPEL Ağı Genel Kurulu Katılımcıları

10.3. RENA Ağı Çalışmalarına Katılım

2010 yılında oluşturulan Katılım İçin Bölgesel Çevre Ağı (RENA) ülkemizin yanı sıra Arnavutluk, Bosna Hersek, Makedonya, Sırbistan, Hırvatistan, Karadağ ve Kosova bulunmaktadır. RENA Ağı altında 4 adet çalışma grubu tanımlanmıştır;

1. Stratejik Planlama ve Yatırımlar
2. İklim Değişikliği
3. Sınır Ötesi İşbirliği ve Çok Taraflı Anlaşmalar
4. Katılım Ülkeleri için Çevresel Uygunluk ve Yaptırım Ağı (ECENA)

AB tarafından finanse edilen ve 2010 yılında oluşturulan RENA (Katılım İçin Bölgesel) Ağı'ndan elde edilen deneyimler sonucunda RENA'nın yerine ECRAN Ağı oluşturulmuştur ve ülkemizin yanı sıra Arnavutluk, Bosna-Hersek, Hırvatistan, Karadağ, Kosova, Makedonya ve Sırbistan ülkelerini kapsamaktadır. ECENA Çalışma Grubunun amacı AB çevre mevzuatının içselleştirme, uygulama ve yaptırım çalışmalarının etkinliğinin artırılması, denetim birimlerinin veriminin yükseltilmesi ve bilgi ve deneyimlerin paylaşılmasıdır. Üç çalışma Grubunu kapsamaktadır.

Çevre Çalışma Grupları:

1. Stratejik Planlama ve Yatırımlar,
2. Su Yönetimi,
3. Çevresel Değerlendirmeler,
4. Hava Kalitesi,
5. Atık Yönetimi,
6. Doğa Koruma
7. IED/ Kimyasallar,

İklim Faaliyeti Çalışma Grupları:

1. İklim Politikası Geliştirme ve İklim bilinci Oluşturma,
2. Sera Gazları Envanteri Sistemleri ve AB İzleme Mekanizması Düzenlemesi,
3. Emisyon Ticareti
4. Adaptasyon

Çevre ve İklim Bileşenlerinin ikisi için Kesişim Çalışma Grubu:

1. Yaptırım ve Uygunluk (ECENA)
2. Halkın Katılımı – Çevre Sivil Toplum Kuruluşları ve İklim Formu.

ECRAN'ın çalışma planı, Ekim 2013 – Ekim 2016 tarihlerini kapsamaktadır ve bu çalışma planı ECENA altında gerçekleştirilecek olan özgül faaliyetler aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır.

- a) Çevre mevzuatına uyumda kapasite geliştirme,
- b) Dış ülke değerlendirmeleri,
- c) Metodolojik gelişme – Entegre Risk Değerlendirme Yöntemi (IRAM/easy Tools) uygulaması;
- d) REACH/CLP Düzenlemelerine uyum;
- e) Atıkların Sınırötesi Taşınması (TFS);
- f) Diğer politika alanlarında denetim ve yaptırım;
- g) Ağ faaliyetlerine denetçilerin katılımı.

10.4. Çevre Denetimlerinin Planlanması Projesi (G2G10/TR/9/1)

AB mevzuatına baktığımızda, 4 Nisan 2001 tarih ve 2001/331/EC sayılı Çevre Denetimleri için Minimum Kriterler AB Tavsiye Kararı ve 24 Kasım 2010 tarih ve 2010/75/EU sayılı Endüstriyel Emisyonlar Direktifinde risk değerlendirmesi ile denetim planlaması yapılmasına atıfta bulunmaktadır. Aynı şekilde Bakanlığımız mevzuatı kapsamında 21 Kasım 2008 tarih ve 27061 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmış olan Çevre Denetimi Yönetmeliği'nde de çevre denetimleri planlanırken tesisleri çevresel risklerinin göz önünde bulundurulması gerektiği belirtilmektedir.

Çevresel risk değerlendirmesi ile planlama yapılmasını sağlamak amacıyla Hollanda Hükümeti ile yürütülmekte olan hükümetler arası işbirliği kapsamında Çevre Denetimlerinin Planlanması

Projesi gerçekleştirilmiştir. Proje çalışmaları 24 Mart 2011’de Hollandalı uzmanların ve Bakanlığımız personelinin katılımıyla yapılan açılış toplantısı ile başlamıştır. Proje kapsamında ülkemizde denetim planlaması aşamasında kullanılmak üzere risk değerlendirme yöntemi geliştirilmiş olup, seçilen pilot il özelinde denetim planı hazırlanmıştır. Projede pilot il olarak Samsun ili seçilmiş olup, İl Müdürlüğü’nün denetim birimi projenin başından itibaren çalışmalara büyük katkı sağlamıştır.

Proje kapsamında Hollandalı uzmanlarla gerçekleştirilen toplantılar sonucunda risk değerlendirmesi için IMPEL Ağı’nın geliştirmiş olduğu Entegre Risk Değerlendirme Yöntemi (IRAM) ile çalışılmasına karar verilmiştir. Yapılan çalışmalar doğrultusunda Samsun ilindeki tesisler göz önünde bulundurularak risk değerlendirmesinde kullanılmak üzere risk kriterleri belirlenmiştir. Tesis türü, tesisin hava ve suya olan etkisi, atık miktarı, tesis konumu vb. kriterlerin risk değerlendirmesi yapılırken ele alınmasına karar verilmiştir. İşletmeci performansı da risk değerlendirmesi hesaplarına dahil edilmiştir. Bu hesaplamalar sonucunda tesislerin risk kategorileri tanımlanmış, denetim biriminin personel kaynakları doğrultusunda denetim sıklıkları belirlenmiştir.

15-16 Ekim 2012 tarihlerinde Hollandalı uzmanların katılımıyla Samsun’da Çevre Denetimlerinin Planlanması Çalıştayı gerçekleştirilmiştir. Söz konusu çalıştayda uzmanlar Bakanlığımız personeli ile bilgi ve deneyimlerini paylaşmıştır. Çalıştayda yapılan çalışmalarla denetim planının hazırlanması yolunda önemli adımlar atılmıştır.

Aynı zamanda denetim biriminin amaç ve hedefleri belirlenmiştir. Belirlenen hedeflere ulaşılması için izlenecek yolu ortaya koymak amacıyla denetim ve iletişim stratejileri tanımlanmıştır. Bütün bu çalışmaların sonucunda Samsun Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü için Temmuz 2013 – Aralık 2014 dönemi için Çevre Denetim Planı hazırlanmıştır. Plana ek olarak denetlenecek tesislere ilişkin denetim programı da oluşturulmuştur. Söz konusu plan 2013 yılı Temmuz ayı itibariyle uygulamaya alınmıştır.

Samsun ili için hazırlanan denetim planının yanı sıra projenin diğer bir çıktısı da Çevre Denetimlerinin Planlanması Rehber Kitabı’dır. Proje kapsamında söz konusu kitabın baskısı yapılarak Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerine dağıtım sağlanmıştır. Ayrıca kitap elektronik olarak aşağıdaki adresten bulunabilir: <http://www.csb.gov.tr/gm/ced/index.php?Sayfa=sayfaicerikhtml&Icid=691&detId=737&ustId=691>

Resim 12 – Çevre Denetimlerinin Planlanması Rehber Kitabı Kapağı.

Projenin kapanışı öncesinde yapılan çalışmalar hakkında bilgilendirme yapmak amacıyla, 15-17 Nisan 2013 tarihlerinde 2 grup halinde 40 Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü temsilcisinin katılımıyla Uygulama Çalıştayları gerçekleştirilmiştir.

Resim 13 - Uygulama Çalıştayından bir görünüm.

Resim 14- Uygulama Çalıştayından bir görünüm.

Söz konusu proje 18 Nisan 2013 tarihinde yapılan Kapanış Toplantısı ile tamamlanmıştır. Kapanış Toplantısında Bakanlığımız ve diğer kurumlardan gelen katılımcılara proje çıktıları hakkında bilgi verilmiştir.

Proje sonrasında ise geliştirilen uygulamanın diğer illerde de yaygınlaştırılması amacıyla Ergene Havzası'nda yer alan iller ile (Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ) planlama çalışmalarına başlanmıştır.

10.5. Eğitim Faaliyetleri

10.5.1.ÇED Uygulamaları ve SÇD Hizmet İçi Eğitimi

23-27 Mart 2013 tarihleri arasında “ÇED Uygulamaları ve SÇD Hizmet İçi Eğitimi” Antalya-Yaklaşık’da düzenlenmiş ve İl Müdürlüklerinden 200 kişi katılım sağlamıştır. Eğitimde ÇED Uygulamalarında karşılaşılan problemlere ve çözüm önerilerine yer verilmiştir.

27-29 Kasım 2013 tarihleri arasında “ÇED Uygulamaları, SÇD ve Çevrimiçi ÇED Süreci Hizmet İçi Eğitimi” Antalya-Yaklaşık’da düzenlenmiş ve il müdürlüklerinden 200 kişi katılım sağlamıştır. Eğitimde ÇED Uygulamalarında karşılaşılan problemlere ve çözüm önerilerine, SÇD ile ilgili bilgilendirmeye ve Çevrimiçi ÇED Süreci uygulamalarına yer verilmiştir.

10.5.2. Çevre Denetim Görevlisi Eğitimi

23-25 Kasım 2013 tarihlerinde Antalya’da çevre ve şehircilik il müdürlüklerinde yeni başlanmış olan personele “Çevre Denetim Görevlisi Eğitimi” verilmiştir.

Resim 15 - Çevre Denetim Görevlisi Eğitimi.

Söz konusu eğitimde anlatılan konu başlıkları aşağıdaki gibidir;

- Çevre Kanunu ve Çevre Denetimi Yönetmeliği
- Çevre Görevlisi ve Danışmanlık Firmaları Hakkında Yönetmelik
- Denetimlerin planlanması
- Saha ziyaretleri
- Raporlama
- ÇED izleme faaliyetleri
- Piyasa gözetimi ve denetimi

11. SONUÇ VE ÖNERİLER

2013 yılı içerisinde ÇEDİDGM tarafından 271 adet tesise/projeye çevre denetimi ve ÇŞİM'leri tarafından da toplam olarak 37.196 çevre denetimi gerçekleştirildiği Çizelge 21'de görülmektedir. Yine aynı dönemde 12'si Bakanlık merkez, 162'si de Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından olmak üzere 174 faaliyet durdurma kararı verilmiştir.

Çizelge 21 - 2013 yılında Bakanlığımız tarafından gerçekleştirilen denetim ve idari yaptırımların sayısı

Bakanlık Birimi	Denetim Sayısı	Kesilen Ceza Miktarı (TL)	Faaliyet Durdurma
Bakanlık Merkez	271	14.315.119	12
ÇŞİM	37.196	62.730.471	162
TOPLAM	37.467	77.045.590	174

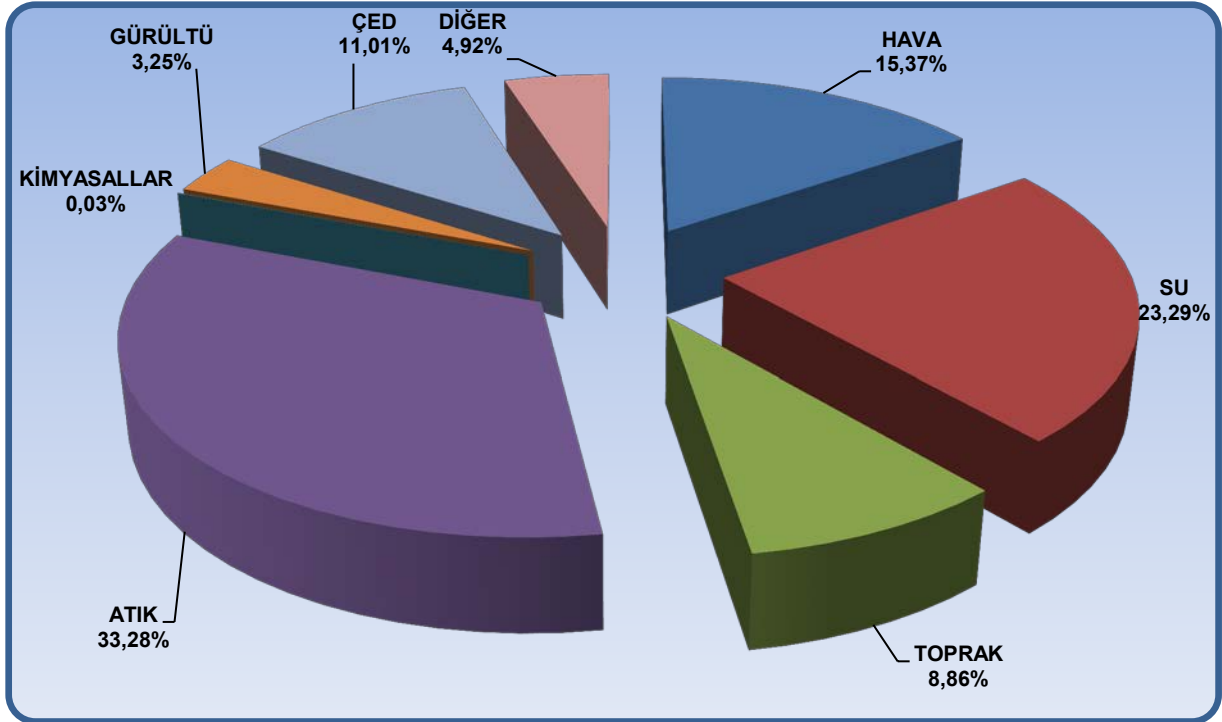
Çizelge 22'yi incelediğimizde 2013 yılında Bakanlık tarafından uygulanan idari yaptırımların büyük bir kısmının ÇED Yönetmeliği (%26,631) hükümlerine uyulmama konusu oluşturmaktadır. Diğer başlığı altında toplanan idari yaptırımlar ise yine önemli bir sayı (%25,599) oluşturmaktadır. Diğer başlığının altında ise "bilgi ve belge verme yükümlülüğünü yerine getirmeme", "çevre görevlisi bulundurmama, çevre yönetim birimi kurmama" ve "anız yakma" olarak tanımlanan uygunsuzluklar bulunmaktadır.

Çizelge 22 - 2013 yılında Bakanlığımız tarafından gerçekleştirilen denetimler sonucunda uygulanan idari yaptırımların sayısı ve ceza miktarlarının sektörler göre dağılımı.

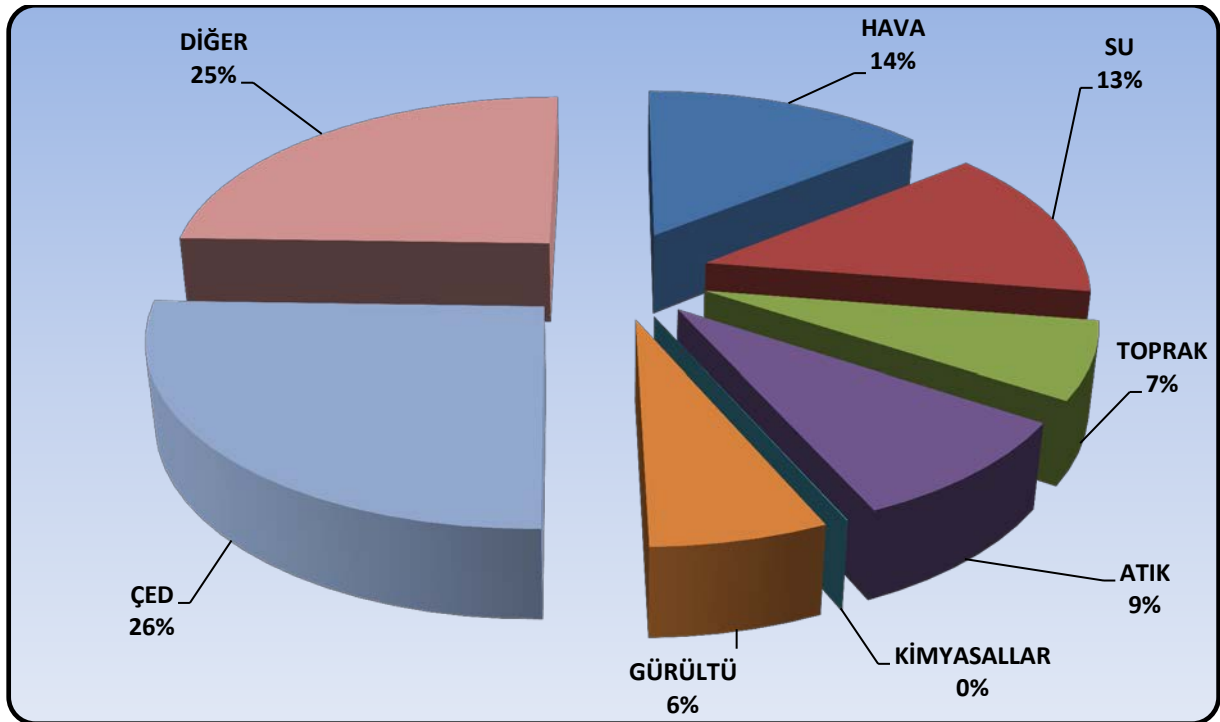
	Ceza Miktarı (TL)	Uygulanan İdari Yaptırım Sayısı
Hava	11.840.367,64	346
Su	17.944.235,64	327
Toprak	6.827.190,85	165
Atık	25.639.727,99	222
Kimyasallar	20.317,00	1
Gürültü	2.504.030,00	153
ÇED	8.479.251,16	631
Diğer	3.790.469,86	599
TOPLAM	77.045.590,14	2.444

2013 yılında Bakanlık tarafından tespit edilen 2.444 uygunsuzluk karşılığında 77.045.590,14 TL idari para cezası uygulanmıştır.

2013 yılında Bakanlık tarafından uygulanan idari yaptırımlarda atık uygunsuzlukları 25.639.727,99 TL ile en önde gelmektedir. Bunu 17.944.235,64 TL Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği hükümlerine uymama gelmektedir.

Grafik 13 – Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın tüm birimleri tarafından Çevre Kanunu gereğince uygulanan ceza miktarının sektörlere göre dağılımı (%).

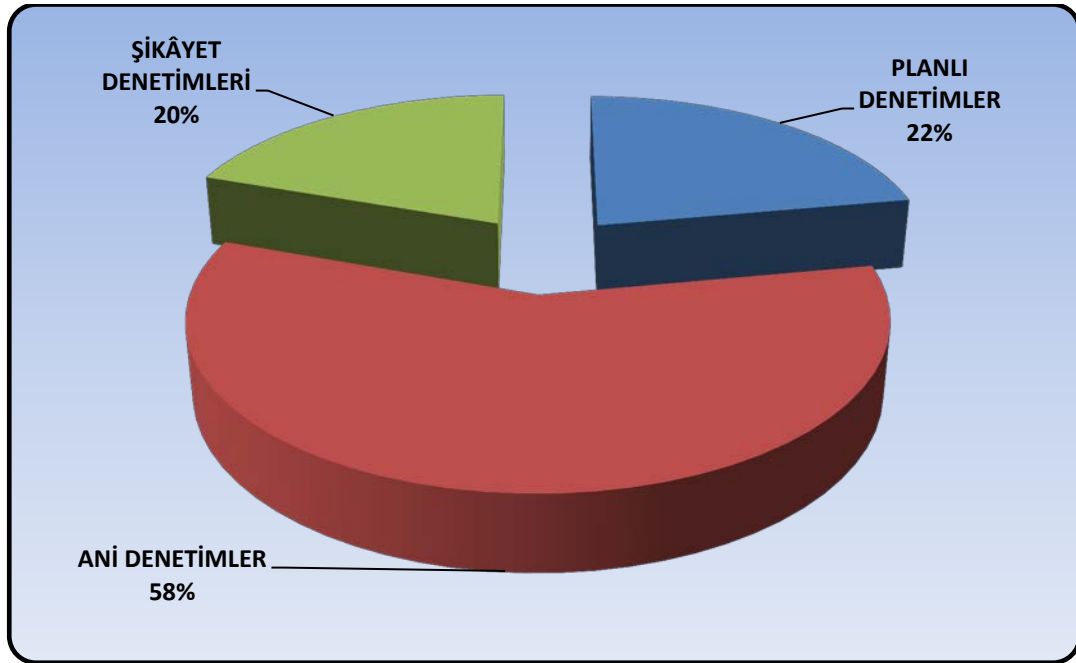

Grafik 14 – Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın tüm birimleri tarafından Çevre Kanunu gereğince uygulanan ceza sayılarının sektörlere göre dağılımı (%).

Çizelge 23 ve Grafik 14'te görüleceği üzere Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 2013 yılında gerçekleştirilen denetimlerin (şikâyetler sonucu gerçekleştirilen denetimlerin de ani denetimler olduğunu düşünülecek olursa) çok büyük bir kısmı Ani Denetimlerdir. Planlı Denetimler, çevre denetimleri içerisinde sadece %22'lik (8.302) bir pay almaktadır.

Çizelge 23 - Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Türleri

	PLANLI DENETİMLER	ANİ DENETİMLER	ŞİKÂYET DENETİMLERİ	TOPLAM
ÇŞİM	8.254	21.580	7.362	37.196
MERKEZ	48	223	0	271
GENEL TOPLAM	8.302	21.803	7.362	37.467

Grafik 15 – Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tarafından Uygulanan Denetimlerin Türlere Göre Dağılımı.

2013 yılında İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüklerinin, Jandarma komutanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü ile birlikte veya ayrı ayrı ya da İl Müdürlüğü'nün tek olarak yaptığı egzoz denetimlerinde tespit edilen 1.570 uygunsuzluk sonucunda 1.374.690 TL idari yaptırım uygulanmıştır. İllere göre egzoz denetimlerinde uygulanan cezalar Ek- 7'de verilmektedir.

2013 yılında İl Çevre ve Şehircilik Müdürlükleri tarafından uygulanan 24.141 adet Piyasa Gözetimi ve Denetimi sonucunda 1.003.346,50 TL idari yaptırım uygulanmıştır (Ek- 8).

Bu rapor içeriğinde bulunan verilerin değerlendirilmesi sonucunda, denetim sisteminin geliştirilerek başarılı bir çevre yönetiminin gerçekleşmesi için önerilenler aşağıdaki şekilde sıralanabilir;

• **Planlı denetimlerin artırılması**

İllerin çevresel öncelikleri ve kirlilik durumlarına göre planlı denetimlerin gerçekleştirilmesi kaynakların verimli kullanılması açısından önemlidir. Bu çerçevede bileşik denetimlerin miktarının artırılması da hedeflenmelidir. Böylece, her il müdürlüğü personel kaynaklarına uygun bir şekilde yıllık programlar hazırlayarak planlı birleşik denetimleri programda belirtildiği şekilde gerçekleştirmesi oldukça yararlı olacaktır.

• **Çevre denetimlerinin risk değerlendirmesi yöntemi ile planlanması**

İl müdürlükleri tarafından gerçekleştirilen planlı denetim yüzdesinin yükseltilmesi gerekmektedir. Çünkü başarılı bir çevre yönetimi için Bakanlığın kendi hedefleri ve stratejisi doğrultusunda denetimlerini yönlendirmesi gerekmektedir, bu da planlı denetimler sayesinde olmaktadır. Çevre denetimlerinin çevresel risk değerlendirmesi yöntemi ile belirli bir zaman dilimi için (örneğin 1 yıllık) bir programının yapılarak bu program kapsamında gerçekleştirilmesi oldukça önemlidir. Böylece Bakanlık kendi strateji ve hedefleri doğrultusunda çevrenin gelişimini sağlayacaktır. Bununla ilgili olarak ilk adım "Bakanlıkça Uygulanan İdari Yaptırımların İzlenmesi Projesi" ile atılmış bulunmaktadır.

• **Çevre denetimlerinin planlanması projesinin IMPEL Ağına Sunulması**

"Denetimlerin Planlanması Projesi"nden elde edilen çıktıları kullanarak IMPEL Ağına Türkiye'nin "lider" olacağı bir projenin sunulması, Ağ bünyesinde bulunan ülkelere deneyimlerin paylaşılması yerinde olacaktır. Böylece diğer ülke deneyimleri ile denetimlerin planlanması ve risk değerlendirme konularının geliştirilmesi olanağı da artırılabilir.

• **Ulusal denetçi ağının kurulması**

Ülke genelinde benzer denetim işlemlerinin ve yaptırım uygulamalarının yapılması oldukça önemlidir. Bu nedenle çevre denetimi ve idari yaptırım uygulamalarında birlikteliği sağlamak için Bakanlık merkezde, il müdürlüklerinde ve yetki devri yapılan kurum ve kuruluşlarda çevre denetimi yapanların bir araya geldiği, bilgi alışverişinin yapıldığı, deneyimlerin paylaşılmasının sağlandığı, ortaya çıkan veya çıkabilecek sorunların çözümü üzerinde çalışan bir ulusal ağın oluşturulması faydalı olacaktır.

• **Uluslararası denetçi ağlarına aktif katılımın devam etmesi**

IMPEL ve ECENA faaliyetlerine katılımına devam edilmesi, bu ağlar tarafından gerçekleştirilen projelerde aktif rol alınması ve hatta bu Ağlarda ülke olarak veya diğer ülkelerle birlikte proje(ler) oluşturularak ülke etkinliğinin sağlanması yerinde olacaktır. Ayrıca tüm dünyada üzerindeki çevre denetçilerini bir araya getiren bir ağ olan INECE ağı toplantılarına katılım, dünya genelinde gerçekleştirilen uygulamalar hakkında bilgi edinilmesini sağlayacaktır.

• **Eğitim ihtiyacının belirlenmesi**

IMPEL ve ECENA Aracılığıyla Çevre Yasasının Uygulanması ve Yaptırımında Kapasite Geliştirilmesi Projesi kapsamında Bakanlık merkez teşkilatında görev yapan yerel denetçiler eğitilerek Çevresel Denetimler için Minimum Kriterler konusunda eğitim verecek hale gelmiştir. Bundan sonraki dönemde bu konuda eğitimin yerel eğitimciler tarafından verilmesine devam edilmesi, projeler kapsamında ise farklı konularda eğitim alınması gerekmektedir. Bu kapsamda önerilen eğitim başlıkları aşağıda sıralanmaktadır;

- Entegre Kirlilik Önleme ve Kontrolü Direktifi ve Mevcut En İyi Teknikler
- Temiz üretim teknolojileri
- Uygunluk teşviki
- İletişim ve müzakere teknikleri

• **İl Müdürlüklerine Eğitim Verilmesi**

Bakanlık tarafından denetim verilerini istemek üzere İl Müdürlüklerine gönderilen veri tablolarının doldurulmasına yönelik eğitimin verilmesi gerekmektedir. Böylece il müdürlüklerine veri için doldurulmakta olan tablolardan nelerin elde edilebileceğine yönelik bilgiler ve il müdürlüklerin verilerin işlenmesinde karşılaştıkları sorunlar ilk elden ortaya çıkabilir.

EKLER

Ek-1. 2013 yılında "2872 Sayılı Çevre Kanunu Uyarınca Verilecek İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ (2013/1)" gereğince uygulanan idari para cezası miktarları

2872 sayılı Çevre Kanununun 20 nci maddesinin	Kanundaki ceza miktarı	1/1/2013-31/12/2013 tarihleri arasında uygulanacak ceza
(a) bendindeki ceza miktarları	500 TL	842 TL
	1.000 TL	1.689 TL
(b) bendindeki ceza miktarı	24.000 TL	40.636 TL
	48.000 TL	81.274 TL
(c) bendindeki ceza miktarları	6.000 TL	10.154 TL
	2.000 TL	3.383 TL
	300 TL	504 TL
(d) bendindeki ceza miktarları	(b) bendi için iki kat:	
	48.000 TL	81.274 TL
	96.000 TL	162.552 TL
	(c) bendi için iki kat:	
	12.000 TL	20.317 TL
	4.000 TL	6.769 TL
	600 TL	1.012 TL
	(d) bendinin ikinci cümlesindeki konutlarla ilgili olarak:	
600 TL	1.012 TL	
(e) bendindeki ceza miktarı	10.000 TL	16.929 TL
(f) bendindeki ceza miktarı	60.000 TL	101.595 TL
(g) bendindeki ceza miktarı	6.000 TL	10.154 TL
(h) bendindeki ceza miktarları	400 TL	674 TL
	1.200 TL	2.029 TL
	4.000 TL	6.769 TL
	12.000 TL	20.317 TL
(ı) bendinin; 1 no'lu alt bendindeki ceza miktarları	Ton başına*:	
	40 TL	67,69 TL
	10 TL	16,89 TL
	100 KR	163 KR

Ek-1. 2013 yılında “2872 Sayılı Çevre Kanunu Uyarınca Verilecek İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ (2013/1)” gereğince uygulanan idari para cezası miktarları (devam)

2872 sayılı Çevre Kanununun 20 nci maddesinin	Kanundaki ceza miktarı	1/1/2013-31/12/2013 tarihleri arasında uygulanacak ceza
(i) bendinin; 2 no’lu alt bendindeki ceza miktarları	Ton Başına*:	
	30 TL	50,76 TL
	6 TL	10,12 TL
	100 KR	163 KR
(i) bendinin; 3 no’lu alt bendindeki ceza miktarları	Ton Başına*:	
	20 TL	33,83 TL
	4 TL	6,74 TL
	100 KR	163 KR
(i) bendinin; 4 no’lu alt bendindeki ceza miktarları	Ton başına*:	
	10 TL	16,89 TL
	2 TL	3,34 TL
	40 KR	65 KR
(i) bendinin altıncı paragrafındaki ceza miktarları	24.000 TL	40.636 TL
	600 TL	1.012 TL
(i) bendindeki ceza miktarı	1.000 TL	1.689 TL
(j) bendindeki ceza miktarları	24.000 TL	40.636 TL
	600 TL	1.012 TL
(k) bendindeki özel çevre koruma bölgelerine ilişkin ceza miktarı	20.000 TL	33.863 TL
(l) bendindeki ceza miktarları	Dekar başına*:	
	20 TL	33,83 TL
	Metreküp başına*:	
	120 TL	203,17 TL
(m) bendindeki ceza miktarları	6.000 TL	10.154 TL
	4.000 TL	6.769 TL
(n) bendindeki ceza miktarları	48.000 TL	81.274 TL
	1.200 TL	2.029 TL
(o) bendindeki ceza miktarı	12.000 TL	20.317 TL
(p) bendindeki ceza miktarı	24.000 TL	40.636 TL

Ek-1. 2013 yılında “2872 Sayılı Çevre Kanunu Uyarınca Verilecek İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ (2013/1)” gereğince uygulanan idari para cezası miktarları (devam)

2872 sayılı Çevre Kanununun 20 nci maddesinin	Kanundaki ceza miktarı	1/1/2013-31/12/2013 tarihleri arasında uygulanacak ceza
(r) bendindeki ceza miktarları	24.000 TL	40.636 TL
	60.000 TL	101.595 TL
(s) bendindeki ceza miktarı	100 TL	163 TL
(t) bendindeki ceza miktarı	2.000.000 TL	3.386.604 TL
(u) bendindeki ceza miktarı	2.000.000 TL	3.386.604 TL
(v) bendindeki ceza miktarı	100.000 TL den	169.327 TL'den
	1.000.000 TL'ye kadar	1.693.300 TL'ye kadar
(y) bendindeki ceza miktarı	100.000 TL den	169.327 TL'den
	1.000.000 TL'ye kadar	1.693.300 TL'ye kadar
Geçici 4 üncü maddesinin 5 inci fıkrasındaki ceza miktarları	Belediyelerde;	Belediyelerde;
	· Nüfusu 100.000'den fazla olanlarda:	· Nüfusu 100.000'den fazla olanlarda:
	50.000 TL	84.660 TL
	· Nüfusu 100.000 – 50.000 arasında olanlarda:	· Nüfusu 100.000 – 50.000 arasında olanlarda:
	30.000 TL	50.796 TL
	· Nüfusu 50.000 – 10.000 arasında olanlarda:	· Nüfusu 50.000 – 10.000 arasında olanlarda:
	20.000 TL	33.863 TL
	· Nüfusu 10.000 – 2.000 arasında olanlarda:	· Nüfusu 10.000 – 2.000 arasında olanlarda:
	10.000 TL	16.929 TL
	· Organize Sanayi Bölgelerinde:	· Organize Sanayi Bölgelerinde:
	100.000 TL	169.327 TL
	· Bunların dışında kalan endüstri ve atıksu üreten her türlü tesiste:	· Bunların dışında kalan endüstri ve atıksu üreten her türlü tesiste:
60.000 TL	101.595 TL	

Ek-2. 2013 yılına ait Geçici Faaliyet Belgesi (GFB) ve Çevre İzni/Lisansı sayılarının illere göre dağılımı

	İLLER	GFB EK-1	GFB EK-2	GFB (EK-1+EK-2)	Çevre İzni/Lisansı (EK-1)	Çevre İzni/Lisansı (EK-2)	Çevre İzni/Lisansı (EK-1+EK-2)
1	ADANA	7	60	67	12	74	86
2	ADIYAMAN	2	4	6	0	12	12
3	AFYONKARAHİSAR	2	27	29	3	14	17
4	AĞRI	0	0	0	0	3	3
5	AMASYA	1	7	8	2	15	17
6	ANKARA	23	124	147	31	97	128
7	ANTALYA	7	82	89	8	101	109
8	ARTVİN	0	10	10	0	4	4
9	AYDIN	4	54	58	3	53	56
10	BALIKESİR	10	85	95	15	90	105
11	BİLECİK	5	22	27	8	36	44
12	BİNGÖL	0	11	11	0	2	2
13	BİTLİS	0	0	0	0	0	0
14	BOLU	1	23	24	1	33	34
15	BURDUR	1	19	20	1	17	18
16	BURSA	33	265	298	32	247	279
17	ÇANAKKALE	5	52	57	5	62	67
18	ÇANKIRI	0	9	9	0	7	7
19	ÇORUM	2	48	50	4	18	22
20	DENİZLİ	2	36	38	6	21	27
21	DIYARBAKIR	1	11	12	2	24	26
22	EDİRNE	2	34	36	0	22	22
23	ELAZIĞ	1	27	28	2	12	14
24	ERZİNCAN	2	4	6	0	7	7
25	ERZURUM	2	8	10	2	7	9
26	ESKİŞEHİR	8	69	77	17	74	91
27	GAZİANTEP	9	43	52	23	52	75
28	GİRESUN	3	10	13	0	17	17
29	GÜMÜŞHANE	1	16	17	2	1	3
30	HAKKARİ	0	4	4	0	1	1
31	HATAY	6	40	46	7	43	50
32	ISPARTA	2	10	12	3	9	12
33	MERSİN	9	49	58	14	74	88
34	İSTANBUL	56	361	417	66	255	321

Ek-2. 2013 yılına ait Geçici Faaliyet Belgesi (GFB) ve Çevre İzni/Lisansı sayılarının illere göre dağılımı devam).

	İLLER	GFB EK-1	GFB EK-2	GFB (EK-1+EK-2)	Çevre İzni/Lisansı (EK-1)	Çevre İzni/Lisansı (EK-2)	Çevre İzni/Lisansı (EK-1+Ek-2)
35	İZMİR	42	289	331	59	193	252
36	KARS	0	3	3	1	3	4
37	KASTAMONU	0	15	15	2	18	20
38	KAYSERİ	8	35	43	12	21	33
39	KIRKLARELİ	6	39	45	7	18	25
40	KIRŞEHİR	1	23	24	0	7	7
41	KOCAELİ	44	209	253	65	162	227
42	KONYA	13	126	139	11	94	105
43	KÜTAHYA	5	30	35	4	23	27
44	MALATYA	1	19	20	1	24	25
45	MANİSA	12	63	75	14	61	75
46	KAHRAMANMARAŞ	22	22	24	1	9	10
47	MARDİN	2	18	20	0	13	13
48	MUĞLA	7	154	161	2	112	114
49	MUŞ	0	1	1	0	0	0
50	NEVŞEHİR	1	10	11	3	8	11
51	NİĞDE	4	23	27	3	27	30
52	ORDU	2	48	50	4	43	47
53	RİZE	0	17	17	1	10	11
54	SAKARYA	15	46	61	13	28	41
55	SAMSUN	13	41	54	9	63	72
56	SİİRT	0	2	2	2	1	3
57	SİNOP	0	31	31	1	21	22
58	SİVAS	5	10	15	1	10	11
59	TEKİRDAĞ	19	126	145	24	119	143
60	TOKAT	3	14	17	4	14	18
61	TRABZON	0	34	34	3	23	26
62	TUNCELİ	0	4	4	0	1	1
63	ŞANLIURFA	2	47	49	4	30	34
64	UŞAK	9	19	28	6	8	14
65	VAN	2	0	2	0	0	0
66	YOZGAT	2	16	18	2	19	21
67	ZONGULDAK	6	11	17	1	6	7

Ek-2. 2013 yılına ait Geçici Faaliyet Belgesi (GFB) ve Çevre İzni/Lisansı sayılarının illere göre dağılımı (devam).

	İLLER	GFB EK-1	GFB EK-2	GFB (EK-1+EK-2)	Çevre İzni/Lisansı (EK-1)	Çevre İzni/Lisansı (EK-2)	Çevre İzni/Lisansı (EK-1+Ek-2)
68	AKSARAY	2	10	12	0	8	8
69	BAYBURT	0	2	2	0	1	1
70	KARAMAN	1	11	12	0	13	13
71	KIRIKKALE	4	6	10	2	8	10
72	BATMAN	1	6	7	1	4	5
73	ŞIRNAK	0	3	3	1	1	2
74	BARTIN	0	19	19	3	8	11
75	ARDAHAN	0	5	5	0	3	3
76	İĞDIR	1	0	1	0	0	0
77	YALOVA	3	14	17	7	12	19
78	KARABÜK	1	8	9	0	3	3
79	KİLİS	0	7	7	0	4	4
80	OSMANİYE	6	17	23	4	14	18
81	DÜZCE	3	16	19	2	21	23
	TOPLAM	734	3.293	4.030	549	2.793	3.342

Ek-3. ÇED Yönetmeliği kapsamında verilen ÇED Kararlarının sektörel bazda yıllara göre dağılımı.

YIL	SEKTÖRLER																							
	SANAYİİ		ENERJİ		MADEN		ATIK-KİMYA		TARIM GIDA		ULAŞIM KİYİ		TURİZM KONUT		TOPLAM									
	ÇED ¹	ÇGD ²	ÇED	ÇGD	ÇED	ÇGD	ÇED	ÇGD	ÇED	ÇGD	ÇED	ÇGD	ÇED	ÇGD	ÇED	ÇGD	ÇED	ÇGD						
1993-1998	69	312	14	25	159	1.903	37	188	23	292	26	98	54	171	382	2.989	153							
1999	15	32	13	4	7	336	4	26	4	87	7	13	7	26	57	524	11							
2000	13	42	23	4	32	516	6	38	5	101	6	18	22	45	107	764	15							
2001	22	58	23	9	22	513	24	77	6	112	4	21	18	69	119	859	12							
2002	24	66	17	20	24	600	23	136	5	146	6	21	18	79	117	1.068	6							
2003	5	215	14	28	18	877	24	196	6	223	12	37	1	139	80	1.715	3							
2004	3	248	18	68	17	1.155	23	230	8	238	12	49	5	134	86	2.122	7							
2005	9	204	17	117	14	1.305	27	338	8	237	15	57	12	200	102	2.458	10							
2006	13	210	17	180	21	1.806	42	526	4	400	16	72	10	247	123	3.441	28							
2007	34	426	41	233	38	2.068	34	436	14	573	29	75	19	403	209	4.214	82							
2008	22	454	59	248	46	1.734	33	347	15	562	25	74	17	238	217	3.657	32							
2009	17	413	58	648	48	1.717	35	200	24	345	17	29	2	197	201	3.549	51							
2010	39	655	87	285	56	1.754	25	241	22	662	25	45	0	290	254	3.932	42							
2011	31	770	80	300	74	2.136	33	305	60	737	24	87	6	257	308	4.592	21							
2012	40	569	125	296	144	1.745	32	326	57	562	21	38	6	223	425	3.759	42							
2013	39	578	150	273	123	1.561	60	267	84	617	18	37	3	280	477	3.613								
TOPLAM	395	525	756	2.738	843	21.726	462	3.877	345	5.894	263	771	200	2.998	3.264	43.613								

¹ ÇED Olumlu Kararı

² ÇED Gerekli Değildir Kararı

³ ÇED Gerekli Kararı

Ek – 4. 2013 yılında İl Müdürlükleri tarafından yapılan denetim sayıları ve uygulanan ceza miktarları.

	İl Müdürlüğü	Denetim Sayısı (Adet)	Kesilen ceza Miktarı (TL)	KAPATMA/ DURDURMA
1	Adana	1.356	583.692,61	10
2	Adıyaman	195	458.839,00	0
3	Afyonkarahisar	128	450.381,00	1
4	Ağrı	5	18.691,64	0
5	Amasya	317	300.597,00	0
6	Ankara	1.214	3.799.726,96	0
7	Antalya	960	1.310.702,00	0
8	Artvin	121	0,00	0
9	Aydın	708	330.489,00	0
10	Balıkesir	734	841.255,00	0
11	Bilecik	347	267.628,00	1
12	Bingöl	22	51.276,00	0
13	Bitlis	21	50.787,00	0
14	Bolu	464	283.787,77	8
15	Burdur	234	429.758,00	0
16	Bursa	1.041	2.992.752,00	0
17	Çanakkale	401	753.559,00	1
18	Çankırı	137	174.793,00	0
19	Çorum	337	219.977,26	0
20	Denizli	506	456.070,30	0
21	Diyarbakır	353	125.337,00	0
22	Edirne	742	221.956,00	1
23	Elazığ	119	57.565,00	0
24	Erzincan	62	36.092,00	1
25	Erzurum	372	419.583,00	0
26	Eskişehir	844	709.441,42	9
27	Gaziantep	1.099	536.156,00	0
28	Giresun	420	149.890,00	2
29	Gümüşhane	47	301.381,00	1
30	Hakkari	88	16.929,00	1
31	Hatay	651	164.661,00	1
32	Isparta	259	484.177,00	0
33	Mersin	424	627.632,00	4
34	İstanbul	5.403	2.094.909,32	18
35	İzmir	1.185	8.713.713,27	0
36	Kars	75	0,00	0

Ek – 4. 2013 yılında İl Müdürlükleri tarafından yapılan denetim sayıları ve uygulanan ceza miktarları (devam).

	İl Müdürlüğü	Denetim Sayısı (Adet)	Kesilen ceza Miktarı (TL)	KAPATMA/DURDURMA
37	Kastamonu	160	59.254,00	0
38	Kayseri	337	303.227,56	0
39	Kırklareli	409	1.082.133,00	1
40	Kırşehir	214	41.790,95	0
41	Kocaeli	1.995	9.179.090,72	10
42	Konya	286	367.501,00	18
43	Kütahya	84	742.607,00	0
44	Malatya	203	262.587,00	2
45	Manisa	1.104	1.315.963,00	0
46	Kahramanmaraş	367	572.270,00	0
47	Mardin	176	0,00	0
48	Muğla	662	3.844.336,40	0
49	Muş	100	57.559,00	0
50	Nevşehir	168	98.553,73	1
51	Niğde	251	118.848,00	0
52	Ordu	250	662.123,00	0
53	Rize	306	172.992,00	0
54	Sakarya	145	66.391,00	0
55	Samsun	722	355.223,00	2
56	Siirt	14	0,00	0
57	Sinop	98	0,00	0
58	Sivas	227	729.083,49	15
59	Tekirdağ	1.809	5.170.975,19	19
60	Tokat	258	605.074,92	10
61	Trabzon	385	1.739.816,40	0
62	Tunceli	37	54.495,00	0
63	Şanlıurfa	624	1.301.408,00	0
64	Uşak	127	1.386.582,50	0
65	Van	32	67.879,00	0
66	Yozgat	64	0,00	0
67	Zonguldak	260	947.314,00	0
68	Aksaray	130	16.929,00	2
69	Bayburt	90	30.881,00	0
70	Karaman	124	464.557,64	0
71	Kırıkkale	376	141.052,00	0
72	Batman	356	338.705,00	0

Ek – 4. 2013 yılında İl Müdürlükleri tarafından yapılan denetim sayıları ve uygulanan ceza miktarları (devam).

	İl Müdürlüğü	Denetim Sayısı (Adet)	Kesilen ceza Miktarı (TL)	KAPATMA/ DURDURMA
73	Şırnak	384	16.729,00	7
74	Bartın	302	282.133,00	0
75	Ardahan	43	43.203,82	0
76	İğdır	69	52.091,00	0
77	Yalova	539	352.168,00	1
78	Karabük	263	844.551,64	1
79	Kilis	318	4.489,20	1
80	Osmaniye	516	226.845,00	11
81	Düzce	421	176.771,44	2
	TOPLAM	37.196	62.730.471,14	162

Ek – 5. 2013 yılında Bakanlık merkez ve İl Müdürlükleri tarafından yapılan denetimlerin türlerine göre dağılımı.

ÇŞİM	PLANLI DENETİMLER	ANİ DENETİMLER	ŞİKÂYET DENETİMLERİ	TOPLAM DENETİM SAYISI
Adana	716	401	239	1.356
Adıyaman	89	106	0	195
Afyonkarahisar	17	101	10	128
Ağrı	1	4	0	5
Aksaray	13	85	32	130
Amasya	15	241	61	317
Ankara	60	1.064	90	1.214
Antalya	28	436	496	960
Ardahan	13	7	23	43
Artvin	48	18	55	121
Aydın	75	198	435	708
Balıkesir	168	500	66	734
Bartın	5	195	102	302
Batman	142	190	24	356
Bayburt	24	50	16	90
Bilecik	216	124	7	347
Bingöl	10	1	11	22
Bitlis	0	20	1	21
Bolu	192	103	169	464
Burdur	168	21	45	234
Bursa	225	579	237	1.041
Çanakkale	242	69	90	401
Çankırı	128	0	9	137
Çorum	94	170	73	337
Denizli	21	310	175	506
Diyarbakır	211	45	97	353
Düzce	23	323	75	421
Edirne	10	704	28	742
Elazığ	30	58	31	119
Erzincan	40	0	22	62
Erzurum	152	145	75	372
Eskişehir	20	725	99	844
Gaziantep	153	699	247	1.099
Giresun	9	324	87	420
Gümüşhane	9	38	0	47
Hakkari	0	88	0	88
Hatay	114	346	191	651
İğdir	22	44	3	69

Ek – 5. 2013 yılında Bakanlık merkez ve İl Müdürlükleri tarafından yapılan denetimlerin türlerine göre dağılımı (devam).

ÇŞİM	PLANLI DENETİMLER	ANİ DENETİMLER	ŞİKÂYET DENETİMLERİ	TOPLAM DENETİM SAYISI
Isparta	53	159	47	259
İstanbul	1.670	3.129	604	5.403
İzmir	39	667	479	1.185
Kahramanmaraş	202	79	86	367
Karabük	13	213	37	263
Karaman	60	3	61	124
Kars	7	68	0	75
Kastamonu	96	50	14	160
Kayseri	154	44	139	337
Kırıkkale	85	235	56	376
Kırklareli	26	289	94	409
Kırşehir	146	0	68	214
Kilis	16	274	28	318
Kocaeli	349	1.474	172	1.995
Konya	21	212	53	286
Kütahya	50	14	20	84
Malatya	69	84	50	203
Manisa	144	781	179	1.104
Mardin	39	77	60	176
Mersin	20	240	164	424
Muğla	136	361	165	662
Muş	27	53	20	100
Nevşehir	12	149	7	168
Niğde	167	65	19	251
Ordu	71	27	152	250
Osmaniye	12	450	54	516
Rize	17	211	78	306
Sakarya	11	120	14	145
Samsun	109	352	261	722
Siirt	11	0	3	14
Sinop	47	14	37	98
Sivas	19	190	18	227
Şanlıurfa	122	419	83	624
Şırnak	360	6	18	384
Tekirdağ	34	1.587	188	1.809
Tokat	53	155	50	258
Trabzon	28	220	137	385
Tunceli	7	16	14	37

Ek – 5. 2013 yılında Bakanlık merkez ve İl Müdürlükleri tarafından yapılan denetimlerin türlerine göre dağılımı (devam).

ÇŞİM	PLANLI DENETİMLER	ANİ DENETİMLER	ŞİKÂYET DENETİMLERİ	TOPLAM DENETİM SAYISI
Uşak	21	91	15	127
Van	0	10	22	32
Yalova	17	440	82	539
Yozgat	29	12	23	64
Zonguldak	182	8	70	260
Toplam	8.254	21.580	7.362	37.196
Merkez	48	223	0	271
GN TOPLAM	8.302	21.803	7.362	37.467

Ek – 6. 2009-2013 Yılları Arasında Bakanlık Merkez ve İl Müdürlüklerinin Denetim Sayıları ve Ceza Miktarları

ÇŞİM	Yıllar	Denetim Sayıları					Ceza Miktarları (TL)				
		2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Adana	1.800	2.152	2.371	819	1.356	1.417.159	1.175.590	934.081	1.607.905,76	583.692,61	
Adıyaman	107	102	163	89	195	97.158	7.934	45.985	65.288,00	458.839,00	
Afyonkarahisar	110	218	631	317	128	176.667	3.926	298.822	151.501,00	450.381,00	
Ağrı	183	254	182	13	5	31.062	2.792	64.349	90.557,00	18.691,64	
Aksaray	188	107	153	156	130	99.149	91.076	242.149	78.525,00	16.929,00	
Amasya	82	175	146	187	317	75.752	97.384	244.767	229.430,00	300.597,00	
Ankara	1.051	1.609	1.348	2.051	1.214	1.870.175	3.257.365	1.847.025	4.453.145,10	3.799.726,96	
Antalya	1.068	1.369	1.552	634	960	572.108	1.198.190	1.306.240	569.411,00	1.310.702,00	
Ardahan	79	68	158	41	43	52.490	157.267	295.616	128.701,88	43.203,82	
Artvin	99	138	233	58	121	290.209	193.854	114.601	465.705,00	0,00	
Aydın	747	648	802	1042	708	967.913	34.598	1.129.744	651.344,75	330.489,00	
Balıkesir	792	495	776	1059	734	465.931	1.667.790	873.903	1.270.279,82	841.255,00	
Bartın	92	211	208	95	302	98.612	157.705	860.798	227.379,00	282.133,00	
Batman	805	1.035	930	143	356	7.764	214.799	96.842	37.696,00	338.705,00	
Bayburt	45	48	169	143	90	0	35.372	85.464	63.759,00	30.881,00	
Bilecik	311	138	84	191	347	120.865	222.878	177.088	22.982,00	267.628,00	
Bingöl	39	74	43	46	22	15.526	22.867	42.844	23.905,00	51.276,00	
Bitlis	69	193	74	19	21	51.768	148.656	102.921	0,00	50.787,00	
Bolu	102	408	522	674	464	131.776	283.464	280.394	92.449,00	283.787,77	
Burdur	157	419	452	186	234	54.501	98.812	59.505	0,00	429.858,00	
Bursa	503	1.554	640	517	1.041	2.314.090	1.619.493	2.384.814	1.941.290,00	2.992.752,00	
Çanakkale	454	453	570	345	401	543.695	1.031.543	406.341	591.183,00	753.559,00	

Ek – 6. 2009-2013 Yılları Arasında Bakanlık Merkez ve İl Müdürlüklerinin Denetim Sayıları ve Ceza Miktarları (devam).

ÇŞİM	Yıllar	Denetim Sayıları						Ceza Miktarları (TL)					
		2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013		
Çankırı		98	149	192	185	137	57.971	172.003	197.975	267.220,00	174.793,00		
Çorum		436	517	987	865	337	543.861	517.866	180.268	180.660,84	219.977,26		
Denizli		229	266	623	319	506	31.062	31.745	59.827	179.044,00	456.070,30		
Diyarbakır		87	563	186	678	353	165.626	2.516.813	190.876	15.705,00	125.337,00		
Düzce		343	492	409	446	421	458.078	319.105	507.178	468.446,26	176.771,44		
Edirne		401	763	769	625	742	123.545	331.053	12.070	117.397,00	221.956,00		
Elazığ		587	544	984	222	119	177.729	264.943	265.080	226.347,00	57.565,00		
Erzincan		33	297	329	94	62	43.755	26.452	64.099	85.297,00	36.092,00		
Erzurum		773	334	917	374	372	293.306	361.606	167.469	372.041,00	419.583,00		
Eskişehir		917	827	731	877	844	337.633	319.858	463.908	305.871,00	709.441,42		
Gaziantep		998	954	1.125	1.076	1.099	284.905	336.367	367.523	854.980,00	536.156,00		
Giresun		769	405	531	452	420	116.401	419.538	402.104	422.897,00	149.890,00		
Gümüşhane		0	179	63	43	47	0	33.094	14.244	187.194,00	301.381,00		
Hakkâri		136	75	770	35	88	0	26.452	0	37.064,00	16.929,00		
Hatay		274	317	727	232	651	2.561.833	443.177	469.410	375.818,21	164.661,00		
Iğdır		30	117	206	15	69	2.000	1.973	6.350	109.949,00	52.091,00		
Isparta		312	236	261	33	259	132.677	175.390	42.387	300.679,00	484.177,00		
İstanbul		5.154	6.072	4.957	771	5.403	1.392.267	5.894.647	10.676.658	1.058.511,00	2.094.909,32		
İzmir		1.801	2.619	1.638	2.335	1.185	2.183.008	1.764.220	2.089.786	7.027.677,88	8.713.713,27		
Kahramanmaraş		318	579	1.259	397	367	137.589	720.267	343.843	405.186,00	572.270,00		
Karabük		52	179	181	55	263	55.906	13.226	285.095	1.007.829,00	844.551,64		
Karaman		65	61	0	90	124	0	0	0	18.840,00	464.557,64		

Ek – 6. 2009-2013 Yılları Arasında Bakanlık Merkez ve İl Müdürlüklerinin Denetim Sayıları ve Ceza Miktarları (devam).

ÇŞİM	Yıllar	Denetim Sayıları						Ceza Miktarları (TL)					
		2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013		
Kars		27	100	111	77	75	0	119.570	29.746	188.480,00	0,00		
Kastamonu		77	144	120	150	160	141.414	292.017	126.350	386.374,00	59.254,00		
Kayseri		526	401	723	729	337	249.721	887.412	650.063	92.772,64	303.227,56		
Kırıkkale		33	248	446	243	376	62.124	233.463	54.844	53.965,91	141.052,00		
Kırklareli		235	320	1.203	646	409	186.360	457.599	299.153	1.080.084,00	1.082.133,00		
Kırşehir		25	135	69	93	214	124.620	0	51.277	91.111,20	41.790,95		
Kilis		373	385	492	391	318	193.292	11.150	9.675	47.121,00	4.489,20		
Kocaeli		925	1.463	1.744	3.655	1.995	1.558.722	1.391.115	3.136.841	5.474.714,22	9.179.090,72		
Konya		69	312	296	756	286	366.797	326.506	808.495	355.218,57	367.501,00		
Kütahya		152	249	213	189	84	82.829	1.001.743	5.010.579	235.315,00	742.607,00		
Malatya		40	350	193	176	203	197.250	242.484	175.188	414.326,00	262.587,00		
Manisa		629	1.673	1.781	1.073	1.104	227.913	642.712	189.844	929.867,00	1.315.963,00		
Mardin		249	226	249	314	176	349.768	85.917	84.309	23.460,00	0,00		
Mersin		68	997	930	239	424	1.201.074	1.940.330	1.004.310	511.969,18	627.632,00		
Muğla		152	676	798	468	662	2.532.802	816.913	695.798	837.914,00	3.844.336,40		
Muş		77	87	157	72	100	14.351	215.107	2.640	0,00	57.559,00		
Nevşehir		48	84	379	109	168	54.330	27.742	36.254	316.384,00	98.553,73		
Niğde		172	271	235	315	251	47.224	126.517	65.521	0,00	118.848,00		
Ordu		344	289	498	119	250	359.599	434.188	1.096.099	411.842,00	662.123,00		
Osmaniye		397	402	727	142	516	337.131	219.713	398.102	114.766,00	226.845,00		
Rize		110	281	468	599	306	264.670	692.968	292.826	1.018.387,00	172.992,00		
Sakarya		350	480	735	1244	145	1.337.523	904.304	1.135.575	213.605,00	66.391,00		

Ek – 6. 2009-2013 Yılları Arasında Bakanlık Merkez ve İl Müdürlüklerinin Denetim Sayıları ve Ceza Miktarları (devam).

ÇŞİM	Yıllar	Denetim Sayıları					Ceza Miktarları (TL)				
		2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Samsun		667	971	1.804	381	722	248.438	1.183.548	450.769	2.551.067,00	355.223,00
Siirt		25	483	584	10	14	0	0	79.772	9.420,00	0,00
Sinop		306	109	80	55	98	13.206	442.511	95.422	56.856,90	0,00
Sivas		86	260	268	279	227	275.082	448.168	376.177	338.346,00	729.083,49
Şanlıurfa		348	863	478	372	624	449.398	1.598.339	296.709	935.201,17	1.301.408,00
Şırnak		0	1	78	160	384	214.923	7.934	28.490	124.296,66	16.729,00
Tekirdağ		966	1.754	2.288	2.634	1.809	3.384.130	5.002.499	5.294.534	11.845.780,05	5.170.975,19
Tokat		152	139	140	82	258	259.560	651.859	179.646	296.285,26	605.074,92
Trabzon		1.750	659	1.036	33	385	1.664.102	519.550	399.890	491.559,19	1.739.816,00
Tunceli		35	58	57	2.198	37	0	13.226	62.587	13.855,00	54.495,00
Uşak		506	320	286	2.335	127	7.891	146.120	68.493	778.432,00	1.386.582,50
Van		267	324	0	397	32	21.857	284.495	0	0,00	67.879,00
Yalova		180	239	287	359	539	532.749	242.275	158.267	122.506,00	352.168,00
Yozgat		23	174	35	90	64	13.262	35.430	0	152,00	0,00
Zonguldak		391	343	273	77	260	614.820	1.270.336	591.394	15.705,00	947.314,00
TOPLAM		33.476	44.683	50.313	38.058	37.196	36.142.454	49.328.910	52.136.082	57.164.230,45	62.730.471,14
Bakanlık Merkez		969	1.021	729	543	271	6.567.935	14.212.191	4.295.737	1.383.702,00	14.315.119,00
GENEL TOPLAM		34.445	45.704	51.042	38.601	37.467	42.710.389	63.541.101	56.431.819	58.547.932,45	77.045.590,33

Ek – 7. 2013 Yılında İllerde Yapılan Egzoz Denetim Sayıları ve Uygulan Ceza Miktarları.

İLLER	UYGULANAN CEZA MİKTARLARI (TL)	KESİLEN CEZA SAYISI (ADET)
ADANA	842,00	1
ADİYAMAN	13.472,00	16
AFYON	8.420,00	24
AĞRI	0,00	0
AMASYA	51.362,00	61
ANKARA	122.276,00	148
ANTALYA	6.736,00	8
ARTVİN	0,00	0
AYDIN	0,00	0
BALIKESİR	81.674,00	97
BİLECİK	11.788,00	14
BİNGÖL	0,00	0
BİTLİS	0,00	0
BOLU	0,00	0
BURDUR	0,00	0
BURSA	37.068,00	14
ÇANAKKALE	0,00	0
ÇANKIRI	0,00	0
ÇORUM	0,00	0
DENİZLİ	0,00	0
DİYARBAKIR	0,00	0
EDİRNE	68.202,00	81
ELAZIĞ	2.526,00	3
ERZİNCAN	0,00	0
ERZURUM	3.368,00	4
ESKİŞEHİR	30.377,00	23
GAZİANTEP	74.096,00	88
GİRESUN	0,00	0
GÜMÜŞHANE	0,00	0
HAKKARİ	0,00	0
HATAY	0,00	0
ISPARTA	0,00	0
MERSİN	89.252,00	106
İSTANBUL	13.507,00	9
İZMİR	13.472,00	16
KARS	2.526,00	3
KASTAMONU	76.622,00	91

Ek – 7. 2013 Yılında İllerde Yapılan Egzoz Denetim Sayıları ve Uygulan Ceza Miktarları (devam).

İLLER	UYGULANAN CEZA MİKTARLARI (TL)	KESİLEN CEZA SAYISI (ADET)
KAYSERİ	166.294,00	73
KIRKLARELİ	2.526,00	3
KIRŞEHİR	0,00	0
KOCAELİ	18.464,00	18
KONYA	309.796,00	368
KÜTAHYA	3.368,00	4
MALATYA	10.104,00	12
MANİSA	1.684,00	2
KAHRAMANMARAŞ	2.526,00	3
MARDİN	15.156,00	18
MUĞLA	19.366,00	138
MUŞ	0,00	0
NEVŞEHİR	6.736,00	8
NİĞDE	842,00	1
ORDU	1.684,00	1
RİZE	5.894,00	7
SAKARYA	0,00	0
SAMSUN	0,00	0
SİİRT	0,00	0
SİNOP	3.368,00	5
SİVAS	0,00	0
TEKİRDAĞ	31.154,00	37
TOKAT	11.728,00	9
TRABZON	0,00	0
TUNCELİ	0,00	0
ŞANLIURFA	0,00	0
UŞAK	2.526,00	3
VAN	22.734,00	27
YOZGAT	0,00	0
ZONGULDAK	1.684,00	2
AKSARAY	0,00	0
BAYBURT	0,00	0
KARAMAN	842,00	1
KIRIKKALE	0,00	0
BATMAN	3.368,00	4
ŞIRNAK	0,00	0

Ek – 7. 2013 Yılında İllerde Yapılan Egzoz Denetim Sayıları ve Uygulan Ceza Miktarları (devam).

İLLER	UYGULANAN CEZA MİKTARLARI (TL)	KESİLEN CEZA SAYISI (ADET)
BARTIN	7.578,00	9
ARDAHAN	0,00	0
IĞDIR	842,00	1
YALOVA	842,00	1
KARABÜK	15.998,00	16
KİLİS	0,00	0
OSMANİYE	0,00	0
DÜZCE	0,00	0
TOPLAM	1.374.690,00	1.570

Ek – 8. 2013 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri Tarafından Yapılan Piyasa Gözetimi ve Denetimi Sayıları ve Uygulanan Ceza Miktarları.

	PGD SAYISI	PGD CEZA MİKTARI (TL)
Adana	204	0,00
Adıyaman	24	10.154,00
Afyonkarahisar	1.654	0,00
Ağrı	29	0,00
Aksaray	0	0,00
Amasya	26	0,00
Ankara	53	0,00
Antalya	1.594	42.658,00
Ardahan	32	0,00
Artvin	8	0,00
Aydın	52	0,00
Balıkesir	32	0,00
Bartın	42	3.094,00
Batman	141	10.154,00
Bayburt	14	0,00
Bilecik	22	0,00
Bingöl	0	0,00
Bitlis	37	0,00
Bolu	64	0,00
Burdur	13	0,00
Bursa	69	0,00
Çanakkale	53	0,00
Çankırı	60	0,00
Çorum	262	0,00
Denizli	125	0,00
Diyarbakır	7	0,00
Düzce	288	0,00
Edirne	8	0,00
Elazığ	8	0,00
Erzincan	22	0,00
Erzurum	12	0,00
Eskişehir	16	0,00
Gaziantep	354	0,00
Giresun	36	0,00
Gümüşhane	10	0,00
Hakkâri	68	0,00
Hatay	128	0,00

Ek – 8. 2013 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri Tarafından Yapılan Piyasa Gözetimi ve Denetimi Sayıları ve Uygulanan Ceza Miktarları (devam).

	PGD SAYISI	PGD CEZA MİKTARI (TL)
İğdır	158	0,00
Isparta	1.800	0,00
İstanbul	302	162.536,00
İzmir	3.530	641.612,00
Kahramanmaraş	3	0,00
Karabük	0	0,00
Karaman	5	0,00
Kars	46	0,00
Kastamonu	2	0,00
Kayseri	162	0,00
Kırıkkale	8	0,00
Kırklareli	2	0,00
Kırşehir	91	0,00
Kilis	100	0,00
Kocaeli	188	0,00
Konya	7.656	122.984,50
Kütahya	14	0,00
Malatya	1.451	0,00
Manisa	20	0,00
Mardin	4	0,00
Mersin	72	0,00
Muğla	100	0,00
Muş	18	0,00
Nevşehir	73	0,00
Niğde	8	0,00
Ordu	135	0,00
Osmaniye	48	0,00
Rize	26	0,00
Sakarya	1.004	0,00
Samsun	220	0,00
Siirt	99	0,00
Sinop	8	0,00
Sivas	47	0,00
Şanlıurfa	4	0,00
Şırnak	3	0,00
Tekirdağ	29	10.154,00
Tokat	65	0,00
Trabzon	359	0,00
Tunceli	26	0,00

Ek – 8. 2013 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri Tarafından Yapılan Piyasa Gözetimi ve Denetimi Sayıları ve Uygulanan Ceza Miktarları (devam).

	PGD SAYISI	PGD CEZA MİKTARI (TL)
Uşak	0	0,00
Van	105	0,00
Yalova	32	0,00
Yozgat	69	0,00
Zonguldak	482	0,00
TOPLAM	24.141	1.003.346,50

Ek – 9. 2013 Yılında Tespit Edilen Uygunsuzluk Sayılarının ve Uygulanan Ceza Miktarlarının Dağılımı

ÇŞİM	HAVA		SU		TOPRAK		ATIK		KİMYASALLAR		GÜRÜLTÜ		ÇED		DİĞERLERİ		TOPLAM	
	US ⁴	CM ⁵	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM
Aydın	3	121.908,00	3	115.456,00	0	0,00	30	82.284,00	0	0,00	0	0,00	22	243.736,61	2	20.308,00	60	583.692,61
Adıyaman	1	10.154,00	0	0,00	12	448.685,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	13	458.839,00
Afyonkarahisar	3	121.908,00	4	162.544,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	11	125.314,00	5	40.615,00	23	450.381,00
Ağrı	0	0,00	2	18.691,64	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	18.691,64
Aksaray	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	3	16.929,00	0	0,00	3	16.929,00
Amasya	7	5.894,00	11	170.646,00	1	40.636,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	3	83.421,00	0	0,00	22	300.597,00
Ankara	12	275.308,00	6	323.490,00	41	1.486.585,00	5	1.186.728,00	0	0,00	0	0,00	15	164.452,96	73	363.163,00	152	3.793.726,96
Antalya	1	81.272,00	2	81.272,00	6	243.816,00	3	121.908,00	0	0,00	28	562.761,00	13	219.673,00	0	0,00	53	1.310.702,00
Ardeşan	0	0,00	1	9.345,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	33.858,81	0	0,00	3	43.203,81
Artvin	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Aydın	0	0,00	4	162.544,00	1	40.636,00	2	81.272,00	0	0,00	0	0,00	1	16.929,00	3	29.108,00	11	330.489,00
Balıkesir	0	0,00	7	406.370,00	7	286.476,00	0	0,00	0	0,00	3	60.951,00	6	87.458,00	0	0,00	23	841.255,00
Bartın	9	7.578,00	6	222.587,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	27.086,00	1	14.000,00	5	10.882,00	23	282.133,00
Bartın	3	2.526,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	18.429,00	6	317.750,00	11	338.705,00
Bayburt	0	0,00	0	0,00	1	13.952,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	16.929,00	0	0,00	2	30.881,00
Bilecik	0	0,00	0	0,00	0	0,00	3	30.462,00	0	0,00	0	0,00	13	237.166,00	0	0,00	16	267.628,00
Bingöl	0	0,00	0	0,00	1	33.858,00	3	489,00	0	0,00	0	0,00	1	16.929,00	0	0,00	5	51.276,00
Bitlis	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	3	50.787,00	0	0,00	3	50.787,00
Bolu	0	0,00	2	81.272,00	1	40.636,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	17	160.877,17	0	1.002,60	20	283.787,77
Burdur	2	81.272,00	0	0,00	5	162.544,00	1	162.544,00	0	0,00	0	0,00	2	22.929,00	1	569,00	11	429.858,00
Bursa	33	1.340.988,00	14	474.076,00	1	101.595,00	5	880.488,00	0	0,00	0	0,00	1	9.696,00	20	185.909,00	74	2.992.752,00
Çanakkale	2	266.820,00	6	325.088,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	7	128.631,00	4	33.020,00	0	0,00	19	753.559,00

4 Uygunsuzluk Sayısı
5 Ceza Miktarı (TL)

Ek – 9. 2013 Yılında Tespit Edilen Uygunsuzluk Sayılarının ve Uygulanan Ceza Miktarlarının Dağılımı (devam).

ÇŞİM	HAVA		SU		TOPRAK		ATIK		KİMYASALLAR		GÜRÜLTÜ		ÇED		DİĞERLERİ		TOPLAM	
	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM
Çankırı	0	0,00	2	41.648,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	9	133.145,00	0	0,00	11	174.793,00
Çorum	5	156.350,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	3	20.307,00	1	16.924,00	37	26.396,26	46	219.977,26
Denizli	1	18.840,00	3	121.908,00	2	80.966,00	2	162.544,00	0	0,00	0	0,00	2	24.089,00	6	47.723,30	16	456.070,30
Diyanbakır	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	40.636,00	0	0,00	2	27.145,00	3	50.787,00	1	6.769,00	7	125.337,00
Düzce	2	57.565,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	6.769,00	10	106.080,44	33	6.357,00	46	176.771,44
Edirne	0	0,00	1	84.660,00	1	40.636,00	1	84.660,00	0	0,00	0	0,00	2	12.000,00	0	0,00	5	221.956,00
Elazığ	0	0,00	1	40.636,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	16.929,00	0	0,00	2	57.565,00
Erzincan	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	3	35.929,00	1	163,00	4	36.092,00
Erzurum	0	0,00	1	40.636,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	6.769,00	24	361.537,00	3	10.641,00	29	419.583,00
Eskişehir	2	81.272,00	0	0,00	0	0,00	8	528.266,00	0	0,00	2	20.317,00	7	16.926,00	14	62.658,42	33	709.441,42
Gaziantep	3	121.908,00	3	121.908,00	2	81.272,00	1	40.636,00	0	0,00	0	0,00	12	170.432,00	0	0,00	21	536.156,00
Giresun	0	0,00	2	81.272,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	8	65.358,00	8	3.260,00	18	149.890,00
Gümüşhane	0	0,00	2	81.272,00	0	0,00	5	203.180,00	0	0,00	0	0,00	1	16.929,00	0	0,00	8	301.381,00
Hakkari	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	16.929,00	0	0,00	1	16.929,00
Hatay	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	121.908,00	0	0,00	1	40.634,00	0	0,00	5	2.119,00	7	164.661,00
İğdır	0	0,00	0	0,00	0	0,00	4	1.304,00	0	0,00	0	0,00	3	50.787,00	0	0,00	7	52.091,00
İsparta	4	3.368,00	1	101.595,00	2	81.272,00	1	121.908,00	0	0,00	2	27.086,00	3	67.716,00	8	81.232,00	21	484.177,00
İstanbul	25	975.315,00	3	121.908,00	1	101.595,00	2	243.816,00	0	0,00	5	142.219,00	23	200.017,32	51	490.039,00	110	2.094.909,32
İzmir	38	1.007.929,00	48	2.602.667,00	31	1.248.016,00	20	3.275.016,99	0	0,00	16	308.611,00	31	241.093,28	4	30.380,00	188	8.713.713,27
Kahramanmaraş	1	81.272,00	4	304.779,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	7	186.219,00	0	0,00	12	572.270,00
Karabük	5	145.948,64	8	651.218,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	5	47.385,00	18	844.551,64
Karaman	2	41.478,00	2	159.160,00	1	40.636,00	1	489,00	0	0,00	0	0,00	11	186.219,00	11	36.575,64	28	464.557,64
Kars	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Kastamonu	2	42.325,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	16.929,00	0	0,00	3	59.254,00

Ek – 9. 2013 Yılında Tespit Edilen Uygunsuzluk Sayılarının ve Uygulanan Ceza Miktarlarının Dağılımı (devam).

ÇİŞİM	HAVA		SU		TOPRAK		ATIK		KİMYASALLAR		GÜRÜLTÜ		ÇED		DİĞERLERİ		TOPLAM	
	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM
Kayseri	1	27.083,00	1	40.636,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	20	13.480,00	15	222.028,56	0	0,00	37	303.227,56
Kırkkale	2	81.272,00	1	40.636,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	19.144,00	0	0,00	5	141.052,00
Kırklareli	2	81.272,00	12	646.116,00	0	0,00	1	121.908,00	0	0,00	0	0,00	4	209.145,00	3	23.692,00	22	1.082.133,00
Kırşehir	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	1.141,00	0	0,00	0	0,00	2	33.858,00	14	6.791,95	18	41.790,95
Kilis	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	4.489,20	0	0,00	2	4.489,20
Kocaeli	51	3.882.127,00	16	792.076,00	0	0,00	12	3.801.137,00	0	0,00	4	81.288,00	21	96.432,72	58	526.050,00	162	9.179.090,72
Konya	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	489,00	0	0,00	0	0,00	28	319.203,00	31	47.809,00	60	367.501,00
Kütahya	0	0,00	0	0,00	5	203.180,00	4	447.004,00	0	0,00	0	0,00	3	92.423,00	0	0,00	12	742.607,00
Malatya	0	0,00	1	1.860,00	1	40.636,00	1	121.908,00	0	0,00	0	0,00	6	84.645,00	1	13.538,00	10	262.587,00
Manisa	3	42.320,00	6	319.614,00	1	101.595,00	4	406.360,00	0	0,00	4	81.288,00	26	292.821,00	11	71.985,00	55	1.315.963,00
Mardin	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Mersin	0	0,00	5	345.411,00	1	40.636,00	1	121.908,00	0	0,00	6	102.259,00	1	16.929,00	1	489,00	15	627.632,00
Muş	25	140.432,00	19	1.242.801,00	26	1.097.172,00	1	121.908,00	0	0,00	19	568.840,00	6	273.621,40	39	399.562,00	135	3.844.336,40
Muş	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	40.636,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	16.923,00	3	57.559,00
Nevşehir	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	6	65.644,00	9	32.909,73	15	98.553,73
Niğde	2	50.790,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	4	68.058,00	0	0,00	6	118.848,00
Ordu	0	0,00	9	390.432,00	2	81.272,00	1	40.636,00	0	0,00	7	88.027,00	3	50.787,00	4	10.969,00	26	662.123,00
Osmaniye	1	40.636,00	0	0,00	1	40.636,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	17	101.574,00	5	43.999,00	24	226.845,00
Rize	0	0,00	1	40.636,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	5	84.645,00	6	47.711,00	12	172.992,00
Sakarya	0	0,00	0	0,00	0	0,00	3	30.462,00	0	0,00	0	0,00	2	35.929,00	0	0,00	5	66.391,00
Samsun	2	81.272,00	2	81.272,00	0	0,00	0	0,00	1	20.317,00	0	0,00	9	141.840,00	2	30.522,00	16	355.223,00
Siirt	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00

Ek – 9. 2013 Yılında Tespit Edilen Uygunsuzluk Sayılarının ve Uygulanan Ceza Miktarlarının Dağılımı (devam).

ÇİŞİM	HAVA		SU		TOPRAK		ATIK		KİMYASALLAR		GÜRÜLTÜ		ÇED		DİĞERLERİ		TOPLAM	
	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM
Sinop	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Sivas	0	0,00	8	289.522,00	1	40.636,00	0	0,00	0	0,00	8	60.931,00	37	337.893,00	1	101,49	55	729.083,49
Şanlıurfa	2	81.272,00	4	284.452,00	7	528.268,00	0	0,00	0	0,00	2	40.634,00	10	138.696,00	54	228.086,00	79	1.301.408,00
Şırnak	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	16.729,00	0	0,00	8	16.729,00
Tekirdağ	66	1.403.401,00	25	1.980.399,00	1	40.636,00	18	1.291.532,00	0	0,00	3	60.951,00	40	363.594,19	3	30.462,00	156	5.170.975,19
Tokat	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	162.544,00	0	0,00	6	6.769,00	14	434.950,00	1	811,92	23	605.074,92
Trabzon	3	118.968,00	8	551.282,00	1	1.015,85	4	629.889,00	0	0,00	0	0,00	11	184.008,00	30	254.653,55	57	1.739.816,40
Tunceli	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	20.317,00	3	34.178,00	0	0,00	4	54.495,00
Uşak	2	121.908,00	11	609.550,00	0	0,00	5	446.122,00	0	0,00	0	0,00	10	106.794,50	15	102.208,00	43	1.386.582,50
Van	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	4	67.716,00	1	163,00	5	67.879,00
Yalova	2	81.272,00	1	40.636,00	0	0,00	0	121.908,00	0	0,00	0	0,00	5	67.716,00	1	40.636,00	9	352.168,00
Yozgat	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Zonguldak	2	81.272,00	0	0,00	0	0,00	3	751.797,00	0	0,00	0	0,00	8	114.245,00	0	0,00	13	947.314,00
Toplam	332	11.364.495,64	279	14.805.979,64	164	6.789.494,85	163	16.029.829,99	1	20.317,00	153	2.504.030,00	596	7.465.246,16	594	3.751.077,86	2.282	62.730.471,14
Bakanlık Merkez	14	475.872,00	48	3.138.256,00	1	37.696,00	59	9.609.898,00	0	0,00	0	0,00	35	1.014.005,00	5	39.392,00	162	14.315.119,00
GENEL TOPLAM	346	11.840.367,64	327	17.944.235,64	165	6.827.190,85	222	25.639.727,99	1	20.317,00	153	2.504.030,00	631	8.479.251,16	599	3.790.469,86	2.444	77.045.590,14

Ek – 10.- Gemilerden Kaynaklanan Kirliliğin Denetimi ve Yaptırım Uygulanması Konusunda Yetki Devri Yapılan Kuruluşlar Tarafından Yıllara Göre Uygulanan Ceza Miktarı (TL)

Ceza Uygulayan Kurum	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Sahil Güvenlik Komutanlığı</i>	71.143	261.007	144.822	456.882	727.364,00	448.660,00	477.681,60	16.886.905,00
<i>Denizcilik Müsteşarlığı</i>	166.539	650.028	663.749	647.000	78.967,11	217.671,01	303.128,28	
<i>İstanbul Büyükşehir Belediyesi</i>	2.472.437	9.763.834	14.258.350	5.276.051	4.963.780,00	3.124.818,00	3.200.568,00	
<i>Kocaeli Büyükşehir Belediyesi</i>	1.479.651	2.067.043	1.983.635	940.037	822.581,00	1.156.983,00	868.554,00	954.226,00
<i>Antalya Büyükşehir Belediyesi</i>	18.490	25.468	242.295	560.187	191.443,05	309.012,79	187.904,85	
<i>Mersin Büyükşehir Belediyesi</i>	0	31.055	48.478	0	0,00	413.745,00	450.944,00	
TOPLAM	4.208.260	12.798.435	17.341.329	7.880.157	6.784.135,16	5.670.889,80	5.488.780,73	17.841.131,00

YAYIN LİSTESİ

YAYIN NO	YAYININ ADI	BASIM YILI
Yayın No 1	: Ankara İli Çevre Durum Raporu	1994
Yayın No 2	: İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Değerlendirme Raporu	1996
Yayın No 3	: Çevreyi Öncelikle Etkileyen Bazı Sanayiler ve Temel Sektör Faaliyetleri	1996
Yayın No 4	: Türkiye Çevre Atlası 96	1997
Yayın No 5	: Türkiye Çevre Durum Raporu	2007
Yayın No 6	: Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Değerlendirme Raporu (2005- 2006)	2008
Yayın No 7	: Çevresel Göstergeler Kitapçığı 2008	2009
Yayın No 7	: Environmental Indicators 2008	2009
Yayın No 8	: Çevresel Göstergeler Kitapçığı 2009	2010
Yayın No 8	: Environmental Indicators 2009	2010
Yayın No 9	: Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Değerlendirme Raporu 2007-2008	2010
Yayın No 10	: Çevresel Göstergeler Kitapçığı 2010	2011
Yayın No 10	: Environmental Indicators 2010	2011
Yayın No 11	: 2011 Türkiye Çevre Durum Raporu	2012
Yayın No 12	: Çevresel Göstergeler Kitapçığı 2011	2012
Yayın No 12	: Environmental Indicators 2011	2012
Yayın No 13-1	: 2011 Çevre Denetimi Raporu	2012
Yayın No 13-2	: Environmental Inspection Report of Turkey in 2011	2012
Yayın No 14	: Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Değerlendirme Raporu	2012
Yayın No 15	: Türkiye Çevre Durum Raporu - 2012 Yılı Özeti - İller	2013
Yayın No 16	: Çevre Denetimi Raporu: 2012	2013
Yayın No 16-2	: Environmental Inspection Report: 2012	2013
Yayın No 17	: Çevresel Göstergeler Kitapçığı 2012	2013
Yayın No 17	: Environmental Indicators 2012	2013
Yayın No 18	: Çevresel Etki Değerlendirmesi: Etkiler - Önlemler	2013
Yayın No 19	: Çevre İzin ve Lisansları	2013
Yayın No 20	: Çevre Denetiminin Temelleri ve Türkiye’de Çevre Denetimi	2013
Yayın No 21	: Uluslararası ÇED Kongresi Bildiri Kitabı	2013

Yayınlarımıza aşağıdaki linkten ulaşabilirsiniz:

<http://www.csb.gov.tr/gm/ced/index.php?Sayfa=sayfaicerik&IcId=691>

2014 YILI YAYINLARIMIZ

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ, İZİN VE DENETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ÇEVRE ENVANTERİ VE BİLGİ YÖNETİMİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

TÜRKİYE ÇEVRE SORUNLARI VE ÖNCELİKLERİ DEĞERLENDİRME RAPORU

ANKARA-2014

T.C. ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ, İZİN VE DENETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ÇEVRE ENVANTERİ VE BİLGİ YÖNETİMİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

2013
ÇEVRESEL
GÖSTERGELER

ANKARA 2014

ÇEVRE DENETİM RAPORU 2013

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ, İZİN VE DENETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

www.csb.gov.tr/gm/ced